

28 maart 2008

ADVOCATENBLAD 5

Bewaking van kwaliteit

*Kroniek
strafprocesrecht 2007*

*Kernwaarden in
de Advocatenwet*

Privacy in Duitsland

Procureur, niet verplicht wel zo zeker

De verplichte procureurstelling wordt afgeschaft. Streefdatum 1 september 2008.

Daarna is de keus aan u. Zelf doen, of kiest u voor zeker?

Uitbesteden kan ook na 1 september 2008 aan elk van de 19 leden van de Procureurskring. Zij gaan op de vertrouwde, deskundige wijze door met het leveren van procureursdiensten. De 19 kantoren bieden de waarborg van voortzetting van procureursdiensten in alle arrondissementen. Dan weet u zeker dat uw instructies en stukken op tijd, op de juiste plaats terecht komen.

Voor informatie: www.procureurskring.nl

procureurs
kr1n9

Word ook een BeterWeter.

Probeer **Kluwer Navigator Advocaat**
een week lang gratis.

Slimme advocaten weten het al. Je wordt alleen een BeterWeter als je er twee keer zo sterk voor staat. En dat kan met **Kluwer Navigator Advocaat**. Online vakinformatie afkomstig uit gerenommeerde bronnen zoals de ADW, de Juridische Bibliotheek, Legal Office, de Groene Serie en de Editie Cremers. De krachtige zoekengine zorgt ervoor dat u tot nog betere zoekresultaten komt.

Word ook een BeterWeter. Meld u aan voor een week gratis toegang op www.kluwer.nl/beterweter. **Kluwer Navigator. Net dat beetje meer kennis.**

A photograph of two men in dark suits and ties. The man in the foreground is sitting on a wooden cart with two wheels, holding a rope that goes to the wheels. He has a wide, joyful expression with his mouth open and his right arm raised in a fist. The second man is standing behind him, smiling and placing his hands on the first man's shoulders. They are on a paved street with buildings and streetlights in the background under a clear blue sky.

Heb jij je kruiwagen al gevonden?

Je bent jurist en hebt passie voor je vak. Hoewel je huidige functie leuk is, vraag je jezelf met regelmaat af of je wel op de juiste weg bent. Brengt deze baan je bijvoorbeeld dichterbij je uiteindelijke ambitie? Of moet je misschien andere stappen nemen om je doel te bereiken? Een gericht carrièrepad heeft immers alles te maken met planning, duidelijke doelen en bewuste keuzes. En dat is soms best lastig. Want je vak goed uitoefenen is één ding; succesvol richting geven aan je carrière een vak apart!

Bij Brunel Legal kennen we de juridische markt en weten we waar de kansen liggen. We hebben overal contacten; van middelgrote bedrijven tot multinationals, van advocatuur tot non-profit organisaties. Hierdoor weten we wat er speelt en waar we de meeste uitdagende projecten en interessantste opdrachten voor jou kunnen vinden. Gebruik ons dus gerust om binnen te komen bij de organisatie van jouw keuze. Dat is ons vak en daar zijn we goed in. Wij geven je graag een stevige zet in de juiste richting, zodat jij tijd overhoudt om te doen waar je goed in bent: uitblinken in jouw vak.

Dus... ook behoefte aan zo'n goede kruiwagen? Stuur ons dan je CV via www.brunel-legal.nl of bel ons op 020 - 312 15 54. Dan maken we snel een afspraak voor een nadere kennismaking!

www.brunel-legal.nl

brunellegal

Carrièremaker voor juristen

150

Privacy in Duitsland

Online doorzoeken van computers mag alleen onder zeer strenge voorwaarden en kentekens van auto's willekeurig filmen mag niet. Dit besloot de hoogste Duitse rechter onlangs.

160

Kroniek strafprocesrecht 2007 (I)

In dit nummer deel I van de kroniek met de meest belangwekkende uitspraken uit de *Nieuwsbrief Strafrecht*, *NJ* en *NJB* op het terrein van het strafprocesrecht van 2007.

174

Bewaking van kwaliteit

Een intrigerende opgave van het omgaan met strijdige kernwaarden. Prof. Leny de Groot wijst de plekken aan die moeten worden verstevigd, bij de voordeur, de achterdeur en ín de vertrekken van het huis van de Orde.

Verordening Wid/wet MOT is verbindend en daarmee is de Algemene Raad van de Orde verheugd. **151**

Marian Kennedy Fellowship: mooi afscheidscadeau voor naamdrager tijdens het vijfde Women's Networking Event. **152**

Kernwaarden worden opgenomen in de Advocatenwet, het wetsvoorstel is ter consultatie rondgestuurd. **156**

Verschraling advocatenkeuze, een afweging wordt noodzakelijk. **178**

Coornhert-Liga in coma, toch behoefte aan een opbouwend kritisch platform. **183**

Verder...

Het is gezegd 153 » Stand van de Advocatuur 2007 155 » Vervolgde Advocaten 154 » Rechter spreekt terug 173
[Van de Deken 157](#) » [Permanente opleiding 184](#) » [Personalia 188](#) » [Tuchtrecht 192](#)

In de volgende nummers

Kroniek strafprocesrecht deel II » Ne bis in idem in de EU » Kroniek bestuursprocesrecht » Advocaat bij politieverhoor » Ambtshalve cassatie in strafzaken » Aanvaring en verjaring

Omslagfoto:
 Christian J Stewart

Foto: Bundesverfassungsgericht

.....
'Online doorzoeken zijn alleen toegestaan in het geval een uitzonderlijk belangrijk goed, zoals een mensenleven of het landsbelang, concreet gevaar loopt'
.....

Hoogste Duitse rechter neemt het op voor de privacy

Computers van verdachten mogen alleen in uitzonderlijke situaties en onder zeer stringente voorwaarden doorzocht worden en het willekeurig filmen van kentekens van auto's is verboden, zo besloot de hoogste rechter in Duitsland onlangs in twee zaken.

.....
Stephan Swinkels
journalist
.....

Het hoogste Duitse rechtsorgaan, het Bundesverfassungsgericht (BVG), gezeteld in Karlsruhe, heeft uitspraak gedaan over de rechtmatigheid van het online doorzoeken van computers door de overheid. Het oordeel luidde dat de computers van ver-

dachten met speciale online spionageprogramma's (in Duitsland 'Bundestrojaner' genoemd) doorzocht mogen worden, maar alleen in uitzonderlijke situaties en onder zeer stringente voorwaarden. De uitspraak is het gevolg van een zaak aanhangig gemaakt door drie advocaten (onder wie de voormalige minister van Binnenlandse Zaken Gerhard Baum), een journalist en een politicus. Zij dienden een klacht in tegen een wet die de deelstaat Noordrijn-Westfalen (NRW) heeft aangenomen die het online doorzoeken van computers van verdachten zonder al te veel beperkingen mogelijk maakt. Het BVG heeft nu bepaald dat online doorzoeken alleen zijn toegestaan in het geval een uitzonderlijk belangrijk goed, zoals een mensenleven of het landsbelang, concreet gevaar loopt. Dreigend gevaar of het voorkomen van straf-

bare feiten is niet voldoende. Tevens dient een rechter vooraf toestemming te geven voor zo'n doorzoeking. Gevoelige data die niet relevant zijn voor het onderzoek, dienen onmiddellijk te worden vernietigd. Hiermee haalt het BVG een streep door de Noordrijn-Westfaalse wet. Maar het BVG gaat verder. Voor het eerst in 25 jaar formuleert zij een nieuw grondrecht: het recht van de burger op de vertrouwelijke omgang met en integriteit van informatietechnologische systemen. Dit grondrecht, afgekort als het computergrondrecht of IT-grondrecht, maakt de computer onderdeel van de door de constitutie beschermde persoonlijke levenssfeer van de burger. Een fikse streep door de rekening van minister van Binnenlandse Zaken Wolfgang Schäuble. Met het oog op de steeds groter worden terrorismedreiging in Duitsland probeert hij al geruime tijd het online doorzoeken van computers in een federale wet vast te leggen. Door deze uitspraak kan hij slechts een sterk uitgedeelde versie aan het parlement voorleggen. De advocatuur reageert verdeeld op de uitspraak. Aan de ene kant klinkt lof over het feit dat het BVG zich

eindelijk uitsprekt. Aan de andere kant is er kritiek omdat de uitspraak veel vragen oproept. Geldt het verbod om computers te doorzoeken ook voor internetaanbieders? Mogen internetgiganten zoals Google of Amazon de voorkeuren van hun klanten nog wel nagaan? Mag de politie een bij een huiszoeking in beslag genomen computer nog doorzoeken, of moet de staat de burger juist helpen zich tegen inbreukplegers te beschermen? De voorzitter van de Berlijnse Vereniging van Advocaten, Ulrich Schellenberg, waarschuwt daarnaast voor het gemak waarmee de wetgever op zowel landelijk als deelstaatniveau met grondrechten omgaat. Niet alleen zoekt zij telkens de grenzen van het toelaatbare op, vaak gaat zij er willens en wetens overheen. Met de uitspraak van het BVG staat dus allerminst vast dat het computergrondrecht op een correcte wijze in wetten zal worden vertaald. Schellenbergs vrees lijkt direct bewaarheid te worden. Deze week werd bekend dat minister Schäuble met zijn Amerikaanse collega Chertoff verregaande afspraken heeft gemaakt over de uitwisseling van informatie over terreur-

Column

Harry Veenendaal

verdachten. Dit gaat zelfs zo ver dat DNA en vingerafdrukken van verdachten binnen enkele minuten naar Amerika kunnen worden gestuurd. Het wachten is op een klacht over deze afspraken. Ook heeft het BVG het willekeurig filmen van kentekens van auto's verboden. Op deze manier kunnen gestolen auto's, onverzekerde

bestuurders en zelfs belastingontduikers worden opgespoord. Het BVG oordeelde ook hier in het voordeel van de privacy van de burger, waarmee weer eens wordt bewezen dat Schäubles motto 'Wie niets te verbergen heeft, heeft niets te vrezen', niet wordt gedeeld door het BVG.

Algemene Raad krijgt gelijk inzake Wid/MOT

J.P. Nepveu, journalist

De verordening Wid/Wet MOT is verbindend. Dat heeft de Haagse rechtbank op 5 maart bepaald in het geschil tussen de Orde en de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA). Reeds bij de totstandkoming in 2005 was de verordening Wid/MOT omstreden. De Algemene Raad (AR) beoogde met de verordening het toezicht op de naleving van de Wid en Wet MOT binnen de Orde te houden, zodat het Bureau Financieel Toezicht (BFT) geen inbreuk op het beroepsgeheim en verschoningsrecht hoefde te maken. Het College van Afgevaardigden heeft destijds mopperend ingestemd met de verordening. Mopperend, want tegenstanders waren beducht voor een geldverslindend controlesysteem en wilden niet worden opgezadeld met justitiële opsporingstaken.

Steeds heeft de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA) de verbindendheid in twijfel getrokken. Ingevolge art. 29 lid 2 Advocatenwet mag de Orde namelijk niets regelen waarin al bij wet is voorzien. De BOA en Orde hebben in 2007 hoogleraar Elzinga om uitsluitend gevraagd. Hij noemde de verordening onverbindend en gaf de BOA dus gelijk. Daarna heeft de

AR zich gewend tot hoogleraar Konijnenbelt. Deze noemde de verordening wél verbindend. De BOA is toen een procedure begonnen tegen de Orde.

In de nota van toelichting bij de verordening had de AR laten vermelden dat met eigen toezicht ook wordt beoogd 'de integriteit van de beroepsgroep te waarborgen en daarmee het vertrouwen dat het publiek in de advocatuur heeft'. Deze vermelding heeft in de procedure haar belang bewezen. De Haagse rechter noemt de verordening namelijk verbindend omdat er een ander doel mee is beoogd dan slechts het doel van de Wid en de Wet MOT. 'Het is zeer goed voorstelbaar dat de Orde met de naleving van de wetten ook een eigen belang, te weten (het behoud van) de integriteit van de beroepsgroep, nastreeft,' aldus de rechter. Dat betekent dat de Orde binnen de grenzen van art. 29 lid 2, Aw is gebleven.

Dat Herbert Cotterell (Algemene Raad) blij is met het vonnis, zal niemand verbazen: 'Het vonnis is goed gemotiveerd. Wid/MOT is geen makkelijk dossier en deze verordening is in ieder geval overeind gebleven.'

De BOA beraadt zich. Voorzitter Frans van Velsen is er altijd vanuit gegaan dat de beslissing minimaal op hofniveau genomen zou worden. 'In dat kader is het verheugend te zien dat de rechtbank de zaak door een meervoudige kamer heeft laten berechten en dat het vonnis – wat daar verder ook van zij – in ieder geval heel uitvoerig is gemotiveerd.'

Enige tijd geleden zag ik op de redactie van het *NJB* een foto van de oud-hoogleraar Migratierecht Ulli Jessurun d'Oliveira waarop hij een koninklijke onderscheiding kreeg. Een heuglijk feit, zij het niet dat Ulli prominent lid is van het Republikeins Genootschap. Sterker nog, hij schreef een boek over een Grondwet voor de republiek Nederland. Tikkeltje tegenstrijdig. Maar er zijn meer eigenaardige republikeinen lid van het Genootschap zoals de advocaten Eberhard van der Laan en Britta Böhler. Een consequente advocaat kan naar mijn idee niet gelijktijdig lid zijn van het Republikeins Genootschap en de advocateneed afleggen. De advocaat zweert immers *getrouwheid aan de Koning*. Dit anachronisme moet letterlijk worden gelezen en niet, zoals landsadvocaat Houtzagers in het *NJB* beweerde, als een metafoor voor de parlementaire democratie. Gerard Spong merkte in dit kader terecht op dat de parlementaire democratie reeds in

de Grondwet is verankerd. Met de eed op de Grondwet zweert de advocaat dus ook trouw aan de parlementaire democratie. En omdat advocaten er nu eenmaal niet om bekend staan tweemaal

Geblinddoekt en geketend

hetzelfde te zweren, betekent dit slecht nieuws voor Van der Laan en Böhler.

Maar goed, Republikeinen hebben altijd wel een excuus zoals 'een Koninklijke onderscheiding is geen persoonlijke blijk van waardering van de Koning, maar van het Nederlandse volk' of 'een advocaat zweert trouw aan het wettig staatshoofd ongeacht of een Koning of een president is'. Ach gut. Wel de lusten, maar niet de lasten? Pas maar op. Oranje is niet zo vergevingsgezind. Böhler en Van der Laan begeven zich op Argentijns ijs: op het eerste gezicht betrouwbaar, maar voor je het weet ben je spoorloos in de diepte verdwenen. Geblinddoekt en geketend met den hals aan het Hof, zoals Vondel het zei.

Ondanks deze tegenstrijdigheden zijn de republikeinse discussies beschaafd en intellectueel van niveau. Geen opruiende teksten dat koningin Beatrix de vrouw is waar Openbaringen vers 18:24 ons voor waarschuwt en geen misplaatst beroep op de vrijheid van meningsuiting. Gelukkig niet. Het is al tragisch genoeg dat het recht op vrijheid van meningsuiting zich meestal manifesteert bij extreme opvattingen die zich in de periferie van de toepassing van dit recht bevinden.

Afscheidscadeau: the Marian Kennedy Fellowship

Het was een volle bak, dinsdagavond 11 maart in het Amsterdamse Felix Meritis. Daar werd Kennedy vanwege haar grootse verdiensten voor de Nederlandse advocatuur feestelijk uitgeluid tijdens het vijfde Women's Networking Event, waarvoor dit keer ook mannen waren uitgenodigd.

.....
Jolanda aan de Stegge
journalist
.....

'Bij een wat ouderwets advocatenkantoor halen de achterblijvers opgelucht adem wanneer de oprichter vertrekt. Eindelijk ruimte voor nieuwe ideeën', speechte Joost Linnemann bij het afscheid van Marian Kennedy, partner en oprichtster van advocatenkantoor Kennedy Van der Laan. Haar besluit

wende ideeën nog steeds van de vertrekkende oprichtster.' Meer dan dertig jaar werkte Kennedy in de advocatuur, eerst in de VS, later in Nederland. Ontevreden over de zakelijke cultuur die zij destijds aantrof, zette zij in 1992 met Van der Laan het naar hen genoemde advocatenkantoor op. Ze bepleitte parttime werken en flexibele werktijden in de advocatuur en vond dat ook parttimers partner moeten kunnen worden. Maatschappelijk enga-

stander van het versterken van de positie van vrouwen in het algemeen en die van vrouwelijke advocaten in het bijzonder. Linnemann: 'Haar strijdpunten van wel- eer staan momenteel overal boven aan de agenda, zoals de work/life balance en het belang van diversiteit.'

Als afscheidscadeau introduceerde Linnemann namens KVdL The Marian Kennedy Fellowship. Een jaarlijkse internationale prijs van € 15.000, voor een persoon of organisatie die zich inzet voor de verbetering van de positie van vrouwen. Met dit fellowship participeert KVdL in het programma van Women Win, het fonds dat wereldwijd de positie van vrouwen en meisjes tracht te verbeteren door middel van sport. De prijsuitreiking vindt jaarlijks plaats op 8 maart, Internationale Vrouwendag. Kennedy beslist mee over het doel van haar fellowship en zal de projecten ook bezoeken.

Dankzij de steun van Women Win aan verschillende projecten over de wereld gaan vrouwen sporten, dansen, fitnessen, vertelde directeur Astrid Aafjes. 'Dat maakt hen weerbaarder en zelfverzekerder, waardoor ze meer durven en doen dan daarvoor.'

'Een beter cadeau hadden jullie me niet kunnen geven,' dankte de zichtbaar aangedane Kennedy. Ze haalde een strofe aan uit een gedicht van Marianne Williamson: 'Wij zijn niet zozeer bang voor onze zwaktes, eigenlijk zijn

wij bang voor onze kracht. Wij zijn bang om helemaal te zijn wie wij kunnen zijn.'

Ze lichtte toe: 'Vooral vrouwen hebben verhaaltjes in hun hoofd die hen klein houden, zoals: ik ben niet goed genoeg. Of: ik weet niet of ik dat wel kan. Maar die kun je vervangen door het Yes, I can-verhaal, dat zegt: je kunt zowel goed voor je kinderen zorgen als een plek in de maatschappij innemen. Ik wens jullie allemaal toe dat je meer van jezelf durft te denken en meer van jezelf durft te vragen.'

Sinds kort woont Kennedy in de VS. Wat zij daar gaat doen, weet ze nog niet. Iets sociaals, veronderstelt Linnemann, 'waarschijnlijk iets met fundraising'.

.....
'Haar strijdpunten van weleer staan momenteel overal boven aan de agenda'
.....

de advocatuur de rug toe te keren, noemde hij echter een aderlating voor KVdL. 'Bij ons komen de meest vernieu-

gement stond bij haar hoog in het vaandel, overigens zonder de commercie uit het oog te verliezen. Ze was voor-

Het is gezegd

Dan heb je de komende vijf jaar slaande ruzie over wat erin zou moeten staan.

Tijn Kortmann, staatsrechtgeleerde, over de mogelijke herziening van de Grondwet in *de Volkskrant* 28 februari 2008

Het is een stuk groter en immenser dan ik me ooit had kunnen voorstellen. Kroongetuige La S. ook wel 'Vieze Peter' in reeks liquidatiezaken waarbij veertien verdachten zich moeten verantwoorden voor acht liquidaties in Amsterdamse onderwereld, tijdens de zitting, *de Volkskrant* 5 maart 2008

Partners zijn dat niet alleen omdat ze toppers zijn op hun vakgebied, maar ook omdat ze binnen de kantoorcultuur passen. Vanaf het moment dat iemand binnenkomt, wordt hij gevormd naar die cultuur. Die is daarvoor heel krachtig. Dat is aan de ene kant heel positief. Zonder dat je alles in regels vast hoeft te leggen, doet iedereen toch alles op dezelfde manier. Keerzijde is dat de gevestigde orde de status-quo krachtig beschermt. Marcel Wanrooy, senior adviseur bij adviesbureau GITP en gepromoveerd op onderzoek naar het besturen van dienstverlenende organisaties met professionals, in *Het Financieel Dagblad* 12 maart 2008

Britse advocatuur woedend

.....
Patrick van IJendoorn
 journalist

Slechts 23 van de 2300 Britse advocaten die gerechtigd zijn om op te treden in complexe fraude-, terrorisme- en moordzaken zijn akkoord gegaan met de vernieuwde en karige rechtsbijstandcontracten. Dat meldt het blad *Private Eye*. De Legal Services Commission (LSC) had eerder geweigerd te zeggen hoe groot de weerstand binnen de advocatuur was tegen de bezuinigingsplannen. Door deze massale weigering dreigen grote, ingewikkelde rechtszaken niet door te gaan. Afgelopen jaar telde het land 100 complexe zaken waarbij in totaal 400 verdachten betrokken waren. Zoals de plannen van de regering er nu liggen, zal de dagvergoeding voor een Queen's Counsel, een topadvocaat, in zogeheten *very high cost cases* (zaken die langer duren dan 40 dagen) dalen van £ 525

(697 euro) naar £ 476 (631 euro), en voor een gewone barrister van £ 330 (438 euro) naar £ 285 (378 euro). Het ministerie van Justitie vindt dat er onevenredig veel geld naar zulke megaprocessen gaat en wil het beschikbare geld beter verspreiden. Er ontstond twee jaar geleden een publieke verontwaardiging toen bleek dat het advocatenkantoor dat de radicale moslimgeestelijke Abu Hamza verdedigde in twee jaar tijd £ 1,1 miljoen (1,48 miljoen euro) aan rechtsbijstand had binnengehaald. De voorgestelde dagvergoedingen lijken nog altijd flinke bedragen, maar zijn lager dan de bedragen die advocaten twaalf jaar geleden verdienden. Vergeleken bij de dagvergoedingen die managementadviseurs krijgen voor het adviseren van ziekenhuizen, gemeenten of andere overheidsdiensten – ver boven de 1.000 euro – is het inkomen van de pleiters zelfs bescheiden. De Bar Council heeft begrip voor de rebellerende barristers. Voorzitter Sir Timothy Dutton is bang dat

de huidige plannen ertoe leiden dat verdachten in ernstige zaken, zoals moord en terrorisme, goede rechtsbijstand zullen mislopen. Volgens hem is hier sprake van een ongewenste veramerikanisering van de advocatuur, waarbij de verdachte zich gelukkig mag prijzen wanneer hij een bevlogen advocaat treft die zich voor een geringe vergoeding helemaal wil storten in een zaak. Meestal echter wordt de verdediging van een grote zaak geleid door een minder goede of onervaren advocaat. Tegenover *Private Eye* verklaarde een anonieme strafpleiter dat er een rechtssysteem met twee snelheden dreigt te ontstaan: 'eentje voor de rijken en eentje voor de armen – en helaas lijkt dat onvermijdelijk te zijn.' De LSC is woedend over de massale protestactie en heeft zelfs gedreigd de Bar Council voor de rechter te slepen, omdat hier sprake zou zijn van kartelvorming. Het zal nog niet meevallen om een advocaat te vinden die deze zaak op zich wil nemen.

.....
 (advertenties)

Het beste van twee werelden

Onze cursussen zijn gericht op de praktijk en gebaseerd op de wetenschap. Zo haalt u maximaal rendement uit uw opleiding. **Met CPO bent u zeker van uw zaak.**

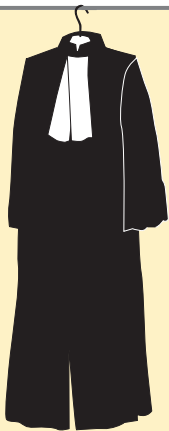
CPO
Juridisch Onderwijs voor Professionals

Kijk voor ons cursusaanbod bij het katern **Orde** elders in dit blad

CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Mexicaanse advocaten in gevaar

Wanneer de Mexicaanse mensenrechtenadvocaat Jesús Manuel Grijalva op 22 februari 2008 zijn kantoor in Oaxaca betreedt, vindt hij een anonieme, aan hem gerichte dreigbrief. Grijalva en zijn collega Gilberto Hernández Santiago worden daarin gewaarschuwd dat zij binnen een maand zullen sterven als zij doorgaan met hun werk: 'Gilberto Hernández Santiago, Jesús Grijalva Mejía, you are looking for your death, go on you are now warned [...] before the end of the month you are going to die.'

Vorig jaar werden Grijalva en een andere collega-advocate, Mayen Arellanes, ook al telefonisch met de dood bedreigd en op straat lastiggevallen door politie in burger. Grijalva en internationale mensenrechtenorganisaties gaan ervan uit dat de bedreigingen te-

gen de advocaten een vergelding zijn voor hun werk. Herhaaldelijk hebben zij in de uitoefening van hun beroep de autoriteiten bekritiseerd vanwege ernstige mensenrechtenschendingen. Recentelijk hebben Grijalva en Santiago zowel de federale als de staatsautoriteiten aangeklaagd voor genocide en misdaden tegen de mensheid vanwege hun gewelddadige optreden tijdens de politieke crisis in de staat Oaxaca in 2006.

Na een mislukte poging om de gouverneur af te zetten, braken er in Oaxaca massale protesten uit. Bij schermutselingen tussen politie en burgerdemonstranten vielen ten minste 18 doden en 370 gewonden. Volgens ooggetuigen was het optreden van

de politie excessief gewelddadig. Uiteindelijk werden 349 burgers opgepakt, gemarteld en gevangengezet, veelal op basis van valse aanklachten. Sommigen van hen waren niet eens betrokken bij de protesten. Een deel van de slachtoffers wordt bijgestaan door Grijalva en Santiago.

Na de bedreigingen van vorig jaar heeft ook de Inter-American Commission on Human Rights bepaald dat de Mexicaanse autoriteiten verplicht zijn deze advocaten en andere mensenrechtenactivisten te beschermen. De autoriteiten hebben de advocaten in reactie daarop slechts mobiele telefoons gegeven.

De Stichting Advocaten voor Advocaten heeft de Mexicaanse autoriteiten inmiddels opnieuw opgeroepen advocaten en andere mensenrechtenactivisten adequaat te beschermen. Wij vragen u hetzelfde te doen.

- Als u wilt meedoen aan de schrijffactie voor Grijalva en Santiago kunt u contact opnemen met Adrie van de Streek via e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl voor een voorbeeldbrief. Voor algemene informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u hetzelfde doen of bezoek de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Opgericht: Vereniging Jaarrekening-enrecht

Alle juristen die zich beroeps- of bedrijfsmatig bezig houden met het jaarrekeningenrecht en de daarbij behorende praktijk kunnen lid worden van de Vereniging

Jaarrekeningenrecht. In oktober 2007 is de Vereniging Jaarrekeningenrecht opgericht. Deze vereniging heeft zich ten doel gesteld om de belangstelling voor en de bestudering van het jaarrekeningenrecht en de daarbij behorende praktijk te bevorderen. Onder meer door het uitgeven en bevorderen van publicaties en het houden van voordrachten. Het bestuur van de vereniging wordt gevormd door prof. dr. mr.

P.M. van der Zanden RA (voorzitter), mr. A.C. van Campen (secretaris), mr. drs. C.M. Harmsen (penningmeester), mr. dr. A.P.K. Luttkhuis RA (lid), mr. M.J. van Ginneken (lid) alsmede mr. C.J.A. van Geffen (lid). Op woensdag 24 september 2008 wordt door de vereniging een congres gehouden en de eerste algemene ledenvergadering. Voor meer informatie: www.verenigingjaarrekeningenrecht.com.

Door die revolutionaire ontwikkelingen worden steeds meer zaken uit het verleden opgelost. Als iemand eerder is vrijgesproken van een ernstig misdrijf zoals moord, en hij blijkt naderhand toch de dader, dan moet hij opnieuw vervolgd kunnen worden, al is dat voor hetzelfde feit.

Harm Brouwer, voorzitter van het College van procureurs-generaal over de verruiming van de mogelijkheden van herziening van strafzaken, in *Trouw* 28 februari 2008

Dat cultuurtje van oude heren die na de vergadering de belangrijke punten nog eens doorakkeren en dat meedelen dat 'we' het toch anders gaan doen, daar heb ik een hekel aan. Dan zit je voor jandoedel bij zo'n vergadering.

Marry de Gaay Fortman, advocaat bij Houthoff Buruma en commissaris bij onder meer Royal Haskoning over commissarissen bij bedrijven in *Intermediair* 6 maart 2008

Juist de Verenigde Naties zouden zich van terroristen moeten onderscheiden in respect voor de grote betekenis van de internationale rechtsorde en van de rechten van de mens, die los dienen te staan van de waan van de dag.

Honorair hoogleraar mensenrechten Cees Flinterman en student Emiel Jurjens in *Ars Aequi* over de 'zwarte lijst' van de Veiligheidsraad

'Advocaten moeten ferme taal spreken!'

De advocatuur groeit flink in 2007 en blijft groeien. Dit blijkt uit het op 7 maart jl. gepresenteerde trendrapport *De Stand van de Advocatuur*. Oud-minister Van Agt neemt het eerste exemplaar in ontvangst en roept op tot het spreken van ferme taal.

.....
Martine Goosens
 journalist

Het aantal advocatenkantoren in Nederland heeft ten opzichte van het jaar daarvoor een grote groei doorgemaakt. In 2007 zijn er 347 kantoren bijgekomen, in 2006 waren dat er slechts 25. Met 810 nieuwe advocaten nam ook het aantal inschrijvingen op het tableau toe, 5,7% meer dan in 2006. In 2008 zijn er in Nederland 3258 kantoren en nadert het aantal advocaten de 15.000. Dit blijkt uit het jaarlijkse trendrapport *De Stand van de Advocatuur*, dat dit jaar voor de dertiende keer verscheen.

Nauta Dutilh staat met 274 advocaten wederom bovenaan in de top 50 van grootste advocatenkantoren. Houthoff Buruma en De Brauw Blackstone Westbroek staan als tweede respectievelijk derde genoteerd. Er prijken vijf nieuwkomers op de lijst, waarvan KP Pellicaan op de 41ste plaats met de hoogste notering. De groei van het

aantal kantoren in Nederland blijkt vooral voort te komen uit een toename van de kleine advocatenkantoren. Daarbij valt met name de komst van meer eenpitters op: van 1.313 naar 1580 een groei van ruim 20%.

Uitgeverij KSU overhandigde op 7 maart jl. het eerste exemplaar van *De Stand van de Advocatuur* aan de voormalig minister van Justitie en minister-president mr. A. A. M. van Agt, die van de gelegenheid gebruikmaakte te wijzen op de afname van

zal toenemen wordt naast de gebruikelijke weergave van cijfers een doorkijkje gegeven naar de toekomst, waar de slag om talent in hevigheid gestreden zal worden, aldus mr. Pablo van Klinken. Als directeur van KSU geeft hij een inleiding en speelt een 'ouderwets interactief spel' waarmee het publiek, door het geven van antwoorden middels het ophouden van gekleurde kaartjes, wordt getoetst op kennis van de branche. Vooral bedrijfscultuur zal daarbij bepalend zijn, zo

Complaints (ter behandeling van klachten tegen advocaten) heeft geïntroduceerd.

Ter afsluiting vindt de uitreiking van de Gouden Zandlopers voor de beste advocaten per rechtsgebied plaats. Drie van de elf zandlopers vallen in handen van De Brauw Blackstone Westbroek, met Arne Grimme als beste advocaat op het gebied van fusies en overnames, Marlou van de Braak als beste IE-advocaat en Rogier Duk als specialist arbeidsrecht. De dankspeeches beloven in

Prijswinnaars:
 Marlou van de Braak,
Intellectueel Eigendom
 Rogier Duk,
Arbeidsrecht

representatie van juristen in het parlement. Hij moedigt de advocatuur aan tot buitenparlementaire oppositie tegen meer wetgeving en strengere straffen: 'Onze beschaving in regressie zou moeten kiezen voor versteviging van normbesef boven afschaffing van het ne bis in idem, de komst van audiovisuele middelen in de rechtszaal en de veramerikanisering van ons rechtsbestel. Advocaten moeten ferme taal spreken!'

Omdat de vraag naar advocaten de komende jaren

voorspelt Van Klinken. Die opvatting wordt gedeeld door Guy Himsworth, directeur van Hildebrandt Strategic Intelligence, die deze middag internationale trends binnen de advocatuur aan de orde stelt en zich tijdens zijn presentatie vooral richt op actuele ontwikkelingen binnen de Britse advocatuur. Met name wordt de impact van de Legal Services Act belicht, die onder meer de komst van de Legal Services Act (als toezichthouder op de advocatuur) en de Office for Legal

dit gezelschap van ervaren sprekers het hoogtepunt van de middag te zijn. Maar wanneer de beste jonge advocaat, Ruud van der Velden van Lovells, ruimhartig bekend dat 'zijn presentatie' tijdens zijn beoordeling als stagiaire als punt van ontwikkeling is gekwalificeerd, krijgt hij uiteindelijk de meeste lachers op zijn hand. Nadat een laatste prijs, de 'Le Tableautrofee' voor het snelst groeiende kantoor, in handen valt van Greenberg Traurig, is het de hoogste tijd voor een borrel.

Consultatieronde aanpassing Advocatenwet

Wettelijke verankering van de kernwaarden

Staatssecretaris Albayrak van Justitie heeft het conceptwetsvoorstel over de aanpassing van de Advocatenwet ter consultatie rondgestuurd. De belangrijkste wijziging betreft het opnemen van de zogeheten kernwaarden van de advocaat, neergelegd in artikel 10a. Andere aanpassingen gaan over het preventief overheidstoezicht op regelgevende besluiten van de Orde, de instelling van een adviesraad en de klachten- en geschillenregeling.

.....
Miek Smilde
 journalist

Bijna twee jaar geleden, om precies te zijn op 24 april 2006, stuurde de Minister van Justitie het rapport *Een maatschappelijke Orde* aan de Tweede Kamer. In het rapport waren de bevindingen van de commissie-Van Wijmen neergelegd die onderzoek had gedaan naar de rol en de positie van de advocaat in het hedendaagse tijdsgewricht. Het was de Kamer zelf die om een dergelijk onderzoek had gevraagd bij monde van het PvdA-Kamerlid Klaas de Vries.

In het onderzoeksrapport van Van Wijmen stonden voorstellen om de bijzondere positie van de advocaat te waarborgen in de inmiddels veranderde samenleving. Het expliciet formuleren van zogeheten kernwaarden was daartoe een doeltreffend middel, vond de commissie. Deze kernwaarden zouden in de Advocatenwet moeten worden opgenomen, opdat er een helder toetsingskader zou zijn om de beroepsgroep kwalitatief op peil te houden.

Die wettelijke regeling is er nu, althans in concept. Staatssecretaris Albayrak stuurde vorige week het wetsvoorstel over aanpassing van de Advocatenwet ter consultatie het land in. In zekere zin is het oud nieuws, omdat de aanpassingen van de wet niet wezenlijk afwijken van wat het kabinet al eerder liet weten in zijn reactie op het rapport van de commissie-Van Wijmen. De meeste voorstellen zijn overgenomen met uitzondering van de voorstellen over het tuchtrecht. Daarover volgt te zijner tijd een aparte wetswijziging, die mede is gebaseerd op de voorstellen van weer een andere commissie, namelijk de commissie-Van Huls.

De belangrijkste aanpassingen in het voorstel dat nu op tafel ligt, gaan over de kernwaarden van de advocaat. Dat zijn onafhankelijkheid, partijdige belangenbehartiging, deskundigheid, vertrouwelijkheid, integriteit en publieke verantwoordelijkheid voor een goede rechtsbedeling. Deze kernwaarden zijn in het wetsvoorstel neergelegd in artikel 10a. In de Memorie van Toelich-

ting staat dat 'de eisen die in het algemeen belang aan de advocatuur gesteld worden, van zodanig gewicht (zijn) dat zij een wettelijke verankering behoeven om dreigende erosie te voorkomen.' Om daar meteen op te laten volgen dat dit niet betekent dat marktwerking geen rol zou kunnen spelen binnen de advocatuur. 'Marktwerking alleen is echter niet geschikt om de eisen die aan de advocatuur gesteld worden te waarborgen.' En dus moet de wet het werk doen.

In de meeste voorgestelde aanpassingen van de wet worden de genoemde kernwaarden verder uitgewerkt. Zo kan het college van afgevaardigden conform art. 28, lid 1 (nieuw) regelgevende besluiten vaststellen die de kernwaarden moeten waarborgen. In de Memorie van Toelichting staat dat het hierbij ook kan gaan om regels die ervoor moeten zorgen dat advocaten deugdelijk declareren. Het is in eerste instantie aan de beroepsgroep zelf voorwaarden te stellen aan de honoreringsmethoden, en andere maatregelen om een goede beroepsbeoefening te stimuleren. Wel krijgt de Minister van Justitie de mogelijkheid preventief, dus vooraf, toezicht te houden op de besluiten. Dit is in lijn met de Europees geuite wens om de externe legitimatie van zelfregulering te stimuleren. De instelling van een adviesraad die de Orde adviseert over te nemen besluiten heeft ook met die externe legitimatie te maken. Deze adviesraad bestaat namelijk

in meerderheid uit leden die geen advocaat zijn. Andere middelen om de kernwaarden te borgen zijn de wettelijke verplichting voor de Orde om regels te stellen die de vakbekwaamheid moeten bevorderen, en de kwaliteit van de beroepsuitoefening (art. 28a nieuw). Verder moet de Orde zorg dragen voor de inrichting van een klachten- en geschillenregeling. Lokale dekens krijgen de wettelijke taak om partijen te informeren over de mogelijkheden tot klachten- en geschillenbeslechting.

Of de wettelijke verankering van de kernwaarden de kwaliteit van de beroepsgroep als geheel werkelijk ten goede zal komen, staat niet bij voorbaat vast. Uit het vorig jaar verschenen jubileumboek *De Advocatenstandaard*, uitgegeven ter gelegenheid van het 55-jarig bestaan van de Nederlandse Orde, blijkt bijvoorbeeld dat de waarden niet door iedereen op eenzelfde manier worden geïnterpreteerd. De verschillen in praktijkvoering tussen de 15.000 Nederlandse advocaten zijn daarvoor te groot. En wie de discussie over de tarieven in de commerciële advocatuur vorig jaar een beetje heeft gevolgd, weet dat lang niet alle advocaten dezelfde opvatting hebben over wat de publieke verantwoordelijkheid voor een goede rechtsbedeling nou precies betekent. Uiteindelijk zal de werkelijkheid moeten bewijzen of de wet en de daarin geformuleerde waarden meer is dan een *letter of intent*.

Van de deken

Willem Bekkers

Querulant

Jan Leijten heeft een aantal jaren geleden in één van zijn mooie conclusies als Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad geschreven dat een mens doorgaans niet als querulant wordt geboren. Ooit moet er een moment in het leven van deze 'querulant' zijn geweest waardoor het is misgegaan. Als voorbeeld geldt het verhaal over Michael Koolhaas van Von Kleist. Koolhaas liet zich volledig meeslepen in zijn streven naar rechtvaardigheid en dat leidde uiteindelijk tot zijn eigen ondergang. Een advocaat die de kernwaarden van de advocatuur in de praktijk brengt, kan zo'n ramp voorkomen. Het verleidelijke van onrecht is immers dat het zo heerlijk meeslepend kan zijn, waarschuwde recent Frits Abrahams in NRC. Een gevaar dat ook advocaten kan bedreigen. Karikaturen over advocaten uit alle tijden tonen dit overtuigend aan. Waarin schuilt dat gevaar?

Advocaten, en met name ook dekenen, weten dat er bijna altijd een kern van waarheid zit in een bij een eerste indruk verward en onsamenhangend verhaal van iemand die ten strijde wil trekken tegen alles en iedereen. Niet altijd is het juridisch instrumentarium het geëigende middel om het beoogde doel te bereiken, maar je laat als advocaat toch niet iemand met de grootst mogelijke ellende in de kou staan? Het zijn vaak niet de gemakkelijkste cliënten. Gecomplieerde cliënten, soms ook met psychische problemen, of misschien psychiatrisch patiënten die een advocaat zien als een laatste strohalp. Niet onbegrijpelijk. Voor velen heeft de advocatuur nog steeds iets magisch en een echte advocaat geeft het niet zo gauw op als iemand rechtshulp nodig heeft. Ik kan het niet beter verwoorden dan de Utrechtse oud-deken Van Julsingha destijds.

Wat maakt een advocaat?

'De advocaat ontleent zijn bijzondere betekenis aan het zijn van raadsman die men in vertrouwen kan nemen, aan het zijn van verdediger, zonodig door dik en dun, aan het vermogen om in iedere duisternis nog een lichtpuntje te ontdekken, aan de strijdbaarheid, aan de vindingrijkheid om het afwijkende gedrag te verklaren en nog ergens in te passen en om de keerzijde van de medaille te belichten, aan het inlevingsvermogen, aan het gevoel van betrokkenheid met de cliënt, aan de bereidheid om zich in te zetten en om zich werkelijk in te spannen voor dat ene individuele belang.'

Advocaten die nog enige motivatie nodig hebben adviseer ik om het rapport van de Universiteit van Amsterdam over Fred Spijkers te lezen.

Hoezo querulant?

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

Ordenieuws

Bezuinigingen gefinancierde rechtshulp

Zoals eerder is gemeld, vindt in het licht van de voorgenomen bezuinigingen gefinancierde rechtsbijstand (van 12,5% van het budget van 400 miljoen euro) een beleidsdoorlichting plaats. In een deel van dit traject wordt naar het functioneren van het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand gekeken: hierbij wordt vooral teruggekeken. Gelijktijdig vindt een interactief traject van het programma Duurzame en toegankelijke rechtsbijstand plaats.

Interactief traject

Vrijdag 7 maart heeft de startconferentie van het interactieve traject van het programma Duurzame en toegankelijke rechtsbijstand plaatsgevonden.

Tijdens deze startbijeenkomst deed de directeur Rechtsbestel van het ministerie van Justitie de voor de burger/rechtzoekende en de advocaat geruststellende belofte dat er tijdens dit interactief traject niet gesproken wordt over de financiële positie van de rechtzoekende (financieel belang/eigen bijdrage) en verlaging van de tarieven voor de advocatuur: dat is aan de politiek. De Orde heeft net als andere deelnemers overigens wel de kanttekening gemaakt dat als de uitkomst van het traject de positie van de rechtzoekende en/of de advocatuur benadeelt, de Orde zich zal beraden op het nemen van actie.

Enquête

Tevens heeft de Orde in februari 2008 vanwege de voorgenomen bezuinigingen een enquête gehouden onder ongeveer 6000 advocaten die toevoegingszaken doen. Ongeveer 34% heeft gereageerd. Uit de enquête blijkt dat de advocaten vinden dat de vergoedingen voor toevoegingszaken matig tot slecht zijn. Verder

heeft 80% van de advocaten aangegeven minder toevoegingszaken te zullen gaan doen als de positie van de cliënt verslechtert of de vergoedingen verlaagd worden. Voor verdere conclusies wordt u verwezen naar de inleiding bij de resultaten van de enquête en de resultaten zelf.

Werkgroepen

Na de start van het interactieve traject zullen er bijeenkomsten plaatsvinden van vijf werkgroepen: 'echtscheiding', 'conflicten met de overheid', '(jeugd)strafrecht', 'multiproblematiek en meervoudig gebruik' en 'algemeen'. De werkgroepen komen elk drie keer bijeen. Het is de bedoeling dat tijdens de werkgroepen een longlist van alternatieven en mogelijkheden wordt gemaakt om tot het bedrag van 50 miljoen euro te komen. Tijdens de slotconferentie op 20 mei aanstaande worden op basis van de longlists van de werkgroepen de meest kansrijke beleidsopties geselecteerd voor de shortlist. Deze selectie gebeurt interactief. De alternatieven op de shortlist worden vervolgens op hun (neven)effecten doorgerekend en in een position paper verder verantwoord en onderbouwd. De position paper gaat daarna naar de Regiegroep die aan de hand daarvan de staatssecretaris zal adviseren.

Wiki

Voor het interactieve traject wordt gewerkt met Wiki (zoals Wikipedia): <http://toegangtohetrecht.uvt.nl/index.php/Main—Page>. Op Wiki worden allerlei voorstellen geplaatst waar advocaten op kunnen reageren. Het toevoegen van voorstellen en/of opmerkingen kan door iedereen gedaan worden, maar is *niet* anoniem. Er zijn advocaten die deelnemen aan de werkgroepen, maar als u een goed idee heeft, kunt u een account aanmaken en dit voorstel toevoegen. Tevens kunt u dan zien welke voorstellen al gedaan zijn en kunt u hierop reageren.

Ordenieuws

Beleid inzake toepassing hardheidsclausule bij verval toetskansen Beroepsopleiding

In zijn vergadering van 3 maart 2008 heeft de Algemene Raad het volgende beleid vastgesteld. Dit beleid, met ingangsdatum 1 april 2008, is een uitwerking van de hardheidsclausule die is neergelegd in art. 13 lid 4 en art. 14 lid 11 Stageverordening 2005. Tevens is dit beleid van toepassing op verzoeken die op grond van art. 14 lid 9^j lid 10 Stageverordening 2005 worden ingediend bij de Algemene Raad.

- 1 Indien zich een van de navolgende verzuimen heeft voorgedaan:
 - a het onderwijs is niet aansluitend aan de beëdiging gevolgd,
 - b de absentieregeling is niet nageleefd,
 - c een toets in één of meer onderdelen van

de Beroepsopleiding is niet aansluitend aan het gevolgde onderwijs afgelegd,
d de eerste herkansing in één of meer onderdelen van de Beroepsopleiding is niet aansluitend op de eerste toets afgelegd,

kan een stagiaire een schriftelijk verzoek doen aan de Algemene Raad om met toepassing van de hardheidsclausule van artikel 13, vierde lid, of artikel 14, elfde lid, Stageverordening 2005 geen toetskans verloren te laten gaan. Het verzoek wordt in elk geval ingewilligd indien uit een overgelegde verklaring van een arts of een verzekeringsmaatschappij blijkt dat het verzuim het gevolg was van arbeidsongeschiktheid of zwangerschap/bevalling.

- 2 Indien een stagiaire die is geschrapt op grond van artikel 8, derde lid, Advocatenwet, een verzoek doet aan de Algemene Raad op grond van artikel 14, negende lid, j^o tiende lid, Stageverordening 2005, wordt dat verzoek naar analogie van het onder 1 gestelde in elk geval ingewilligd indien uit een overgelegde verklaring van een arts of een verzekeringsmaatschappij blijkt dat sprake is geweest van arbeidsongeschiktheid of zwangerschap/bevalling.
- 3 Indien er in de onder 1 genoemde gevallen sprake is van zwangerschap/bevalling, zal de termijn worden aangehouden die in de Wet arbeid en zorg is neergelegd. Dit betekent dat afhankelijk van de keuze van de stagiaire

gedurende vier tot zes weken voorafgaand aan de bevalling en in ieder geval tien tot twaalf weken na de bevalling de hardheidsclausule kan worden toegepast.

Verder is het volgende van belang. Indien de stage van rechtswege geschorst is op grond van art. 9 lid 6 Stageverordening 2005 blijft de verordening van toepassing en mag geen onderwijs worden gevolgd en mogen geen toetsen worden afgelegd. Om te voorkomen dat toetskansen vervallen, kan een stagiaire na overleg met de Raad van Toezicht besluiten zich te laten schrappen. Hiertoe zal alleen dienen te worden besloten als niet op korte termijn zicht is op opheffing van deze schorsing. Schraping betekent dat de werking van de bepalingen van de Stageverordening 2005 bevroren wordt. Voor vragen kunt u zich wenden tot uw Raad van Toezicht of het Bureau van de Landelijke Orde (tel. 070-335 35 55).

agenda

GEVANGENPOORT-LEZING: 'EXTRA BEVEILIGDE INRICHTINGEN'

In de cyclus Gevangenpoort-lezingen georganiseerd door Advocatenkantoor Wladimiroff & Waling in samenwerking met Stichting Haags Historisch Museum behandelt Mevrouw Serrarens op **zondag 13 april 2008** het onderwerp Extra Beveiligde Inrichtingen. Zij heeft hier-

over onder andere geprocedeerd bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en zal de afwegingen die bij extra beveiliging moeten worden gemaakt mede aan de hand van praktijkvoorbeelden bezien.

De bijeenkomsten worden gehouden in het Haags Historisch Museum aan de Korte Vijverberg 7 om 11.00 uur. De lezing zal circa 60 minuten duren. Aanmelden

voor de lezing kan bij het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, telefoon 070-364 69 40, info@haagshistorischmuseum.nl.

REGULERING BOUWLAWAAI

Op **woensdag 16 april 2008** organiseert de Universiteit Utrecht het symposium Regulering bouwlawaai. Steeds vaker wordt er in de avond- en nachtperiode

gewerkt, er wordt meer binnenstedelijk gebouwd en burgers zijn mondiger geworden. Toch zijn er veel gemeenten die bouwlawaai niet specifiek reguleren waardoor er veel onduidelijkheid kan ontstaan bij de diverse partijen. Vragen die tijdens het symposium centraal staan zijn: wat kunnen burgers, bouwers en gemeenten doen om overlast van bouwlawaai te voorkomen of te beëindi-

Ik vraag het maar: doet de Orde zich niet tekort?

In *Advocatenblad* 2008-4, 7 maart 2008, p. 111, las ik een interview met een vers hooggeleerde, prof. dr. R.C.H. van Otterlo, sinds kort één dag per week als zodanig verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. 'Organisatie juridische dienstverlening' heet zijn leerstoel. Een hoogleraar, zou je dus denken, die zich gaat richten op deurwaarders, notarissen, trustkantoren, advocaten, gemachtigden in kantonzaken en wat dies meer zij. Het blijkt echter uit het interview dat voor het wetenschappelijk bedrijven van 'Organisatie juridische dienstverlening' een focus op uitsluitend de advocatuur volstaat. De leerstoel is dan ook ingesteld door de Stichting Leerstoel Advocatuur en wordt gefinancierd uit de vergoedingen die advocatenkantoren betalen voor raio's die bij hen stage lopen. Niet alleen ligt dit alles wat dicht bij elkaar, ook de overige werkzaamheden van de nieuwe hoogleraar verklaren zijn focus. De andere vier dagen van de week is hij namelijk chef van één van de vele afdelingen van het Landelijk Bureau van de Orde van Advocaten. Luttele pagina's verderop in hetzelfde *Advocatenblad* wijst de deken mij op mijn individuele verantwoordelijkheid voor de realisering van de

gen, hoe kan bouwlawaai gereguleerd worden, welke knelpunten worden in de praktijk ervaren en in hoeverre hebben omwonenden recht op naadeelcompensatie als bouwlawaai optreedt? Plaats: Polmans Huis, Keistraat 2, Utrecht. Tijd: 13:00-17:00.

VERENIGING VASTGOED JURISTEN

Op **donderdag 17 april 2008** organiseert de Vereniging Vastgoed Juristen (VVJ) een studiemiddag 'Personenvennootschappen'. De onderwerpen van de studiemiddag zijn 'titel 7.13 BW in vogelvluucht', 'Fiscale aspecten van het nieuwe personenvennootschapsrecht voor de vastgoedpraktijk' en 'De keuze tussen de

kernwaarden van de advocatuur. Ik neem die handschoen bij dezen op. Eén van die kernwaarden is namelijk onafhankelijkheid. De tekst van het interview deed bij mij de indruk postvatten dat één van de wetenschappelijke methodes die de hooggeleerde hanteert, die van de suggestieve vraagstelling is. Doen éénpitters zichzelf niet tekort, zo vraagt hij zich namelijk af. Waar hoorde ik eerder dergelijke geluiden vandaan komen? Precies, die geluiden kwamen bij de Haagse broodheer van de hooggeleerde vandaan. Als individueel verantwoordelijk advocaat mag ik niet nalaten op te merken dat niet alleen de advocatuur onafhankelijkheid hoog in het vaandel moet hebben. Datzelfde geldt voor het bedrijven van de wetenschap. Richt die wetenschap zich op de advocatuur, dan moet de kwadratuur van de onafhankelijkheid gelden. De feiten rond de hier besproken leerstoel verhouden zich slecht tot de premisse dat in dit verband de grootst mogelijke aandacht moet uitgaan naar het vermijden van ook maar de schijn van belangenverstrengeling. Met andere woorden, een leerstoel die, betaald door advocaten en ingevuld vanuit het bolwerk van het Bureau van de Orde, het functioneren van advocatenkantoren wil gaan bestuderen en waar in het eerste interview al de Orde welgevallige geluiden vandaan komen, kunnen we niet serieus nemen.

(Georg van Daal, advocaat te Amsterdam)

verschillende rechtsvormen en aandachtspunten bij de redactie van vennootschaps-overeenkomsten onder het nieuwe recht'. Tijd: 15:00 – 17:20. Belangstellenden dienen zich vóór 3 april 2008 aan te melden voor meer informatie: josee.janssen@cms-dsb.com.

88e jaargang –
28 maart 2008 – nr. 5
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhousweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever

mr. Robert Sanders

Eindredactie

Charlotte Helmer

Bureauredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Dmitry de Bruin

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief

Advocatenblad
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Baliencertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp 'Inschrijven Orde van de dag'.

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

HO
2007
PRINT

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steektenweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: dbmbv@euronet.nl
Advertentierieven op
aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 6: 4 april 2008
afl. 7: 25 april 2008

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen

€ 191 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice

Postbus 808, 7000 AV
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
(op werkdagen tussen
8.30 en 17.00 uur).
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)-overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

Kroniek

Straf proces recht deel 1

2007

.....

In dit deel

Inleiding
Aanwezigheidsrecht en de
gemachtigd raadsman
Benadeelde partij
Beslag en beklag
Betekening
Bevoegde rechter
Bekennende verklaring
- Eigen waarneming
- Processen-verbaal
- Zwijgrecht
Bewijsrecht en -motivering
Dwangmiddelen
- Dwangmiddelen, gvo en
het gesloten stelsel van
rechtsmiddelen
- Bloedproef en ademanalyse
- DNA
- Onbevoegde bevelen
- Voorlopige hechtenis
Getuigen (horen van)

.....

Redactielid Petra van Kampen zet de belangrijkste jurisprudentie van 2007 op het terrein van strafprocesrecht op een rij. De kroniek is gebaseerd op uitspraken gepubliceerd in de Nieuwsbrief Strafrecht (*NbSr*), Nederlandse Jurisprudentie (*NJ*) en Nederlands Juristenblad (*NJB*). Vanwege het specialistische karakter zijn geen uitspraken over uit- en overlevering en WOTS-procedures opgenomen. De kroniek ziet bovendien uitsluitend op procesrechtelijke uitspraken en niet op strafrechtelijk van belang zijnde onderwerpen.

.....
Petra van Kampen
redactielid
.....

Inleiding

2007: het jaar waarin moet worden geconcludeerd dat het zijn van magistraat niet betekent dat men zich ook magistratelijk dient te gedragen; dat een niet-bevoegde rechter deel kan uitmaken van een bevoegd college; een niet-aangewezen opsporingsambtenaar wel degelijk kan doen wat de wet zegt dat hij niet mag doen; en de advocaat, die de ruimte wordt gelaten om te doen wat de Hoge Raad zegt dat hij niet mag doen en het vervolgens niet doet, daarover in cassatie niet meer kan klagen.

Aanwezigheidsrecht en de gemachtigd raadsman

Ook in 2007 domineert het zittingsrooster, bijvoorbeeld daar waar het gaat om de vraag of tegen een niet-verschenen verdachte verstek kan en moet worden verleend. De verdachte in HR 2 oktober

2007, *NbSr* 2007, 391/*NJ* 2007, 546/*NJB* 2007, 2042 is ten tijde van het hoger beroep in zijn strafzaak gedetineerd. Hij verschijnt niet ter zitting. Zijn advocaat is niet gemachtigd de verdediging te voeren. Hij merkt op dat de verdachte welzeker wenst te verschijnen. De A-G legt daarop een faxbericht van het Huis van Bewaring over, waaruit blijkt dat de verdachte die ochtend in de gelegenheid zou zijn gesteld om naar de zitting te worden gebracht, maar dat toen heeft geweigerd. Het hof verleent daarop verstek tegen de verdachte. Ten onrechte, aldus de Hoge Raad. Uit de stukken blijkt dat de zaak tegen de verdachte zou worden behandeld om 15.40 uur, dat de verdachte een transporttijd werd aangezegd van 10.30 uur, maar dat de Dienst Vervoer en Ondersteuning er al om 8.50 uur was, waarop de verdachte weigerde mee te gaan en aangaf om 10.30 uur te willen worden opgehaald. In die omstandigheden is het oordeel van het hof dat de verdachte vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn aanwezigheidsrecht zonder nadere motivering niet begrijpelijk.

De verdachte in HR 9 oktober 2007, *NbSr* 2007, 407/*NJB* 2007, 2087 is wel aanwezig tijdens de zitting in hoger beroep. Hij wenst geen gebruik te maken van de diensten van een raadsman. Als de verdachte op enig moment tijdens de zitting luid begint te schreeuwen (tegen de A-G), daarvoor gewaarschuwd wordt

en de A-G tijdens het requisitoir meermalen in de rede valt, wordt hij uit de zittingszaal verwijderd. De A-G vordert 12 jaar, waarna de voorzitter de zitting voor gesloten verklaard. Uit het procesverbaal blijkt niet dat de verdachte op enig moment na het requisitoir in de gelegenheid is gesteld de verdere behandeling bij te wonen en het woord te voeren. De Hoge Raad oordeelt dat dit in strijd komt met art. 6 EVRM: het hof had moeten onderzoeken of de verdachte binnen door de voorzitter te bepalen grenzen van orde in staat en bereid was de verdediging te voeren.

Vergelijkbaar is HR 5 juni 2007, *NbSr* 2007, 250/*NJ* 2007, 424 m.nt. Schalken/*NJB* 2007, 1406, in welke zaak de verdachte zijn raadsman ontslaat nadat deze in pleidooi een diametraal ander standpunt inneemt dan zijn cliënt. Verdachte vraagt het woord, maar krijgt het dan niet. Hij wordt verwezen naar zijn laatste woord. Het hof meent dat met de behandeling kan worden doorgegaan omdat verdachte niet kenbaar zou hebben gemaakt dat hij zich niet met de inhoud van het pleidooi kan verenigen. De Hoge Raad concludeert dat dit oordeel niet (zonder meer) begrijpelijk is, gezien het feit dat de verdachte onmiddellijk na dupliek het woord heeft gevraagd, maar niet gekregen. Zie ook de noot van Schalken, die meent dat, toen de verdachte uiteindelijk de gelegenheid kreeg om te

spreken, voor het hof toch allerlei bellen hadden moeten gaan rinkelen. Hij concludeert met de memorabele woorden: 'Procesincidenten op het laatste moment zijn inderdaad lastig en storend, maar ja, het moet telkens weer worden gezegd, zeker in deze tijd van het Grote Management; het strafproces staat niet in dienst van het zittingsrooster, maar het zittingsrooster behoort in dienst te staan van een eerlijk proces. Blijven herhalen, tot vervelens toe.'

De verdachte in HR 30 oktober 2007, *NbSr* 2007, 420/*NJ* 2007, 589/*NJB* 2007 (tussen nrs. 2240-2241) verschijnt maar eventjes. Nadat het hof het onderzoek ter zitting heeft hervat, verklaart de verdachte dat hij daar alleen is vanwege de drie geëuthanaseerde kalveren. De voorzitter geeft aan dat daarop die dag niet zal worden ingegaan, waarna de verdachte zegt 'dan ga ik weer weg'. Vervolgens doet de A-G een vordering tot onttrekking van de drie in beslag genomen runderen. Het hof verklaart het onderzoek voor gesloten, bepaalt de datum waarop uitspraak zal worden gedaan en verklaart op de datum uitspraak onder meer de runderen verbeurd. De Hoge Raad concludeert dat die gang van zaken niet in overeenstemming is met het in art. 311 leden 2 en 4 Sv verankerde recht van de verdachte om aan te voeren wat hem in het belang van de verdediging dienstig voorkomt. De Hoge Raad concludeert ook dat deze regel van zo grote betekenis is dat niet-nakoming daarvan in dit geval moet leiden tot nietigheid van het onderzoek en de naar aanleiding daarvan gegeven uitspraak.

De verdachte in HR 6 november 2007, *NbSr* 2007, 429/*NJB* 2007, 2299 verschijnt in hoger beroep in het geheel niet. Hij wordt bij verstek veroordeeld, maar volgens de verdediging ten onrechte. Hem werd in strijd met art. 52 Uitvoeringsovereenkomst van Schengen (SUO) immers geen Duitse vertaling van de (essentie van de) appèldagvaarding toegezonden. De Hoge Raad concludeert dat de niet-naleving van verdragsverplichtingen in beginsel tot schorsing

van het onderzoek ter zitting (niet: van de vervolging) kan leiden. De Raad wijst er echter ook op dat, indien de verdachte niet ter zitting verschijnt, de rechter – behoudens aanwijzingen van het tegendeel – ervan uit mag gaan dat de verdachte afstand heeft gedaan van het recht om in zijn aanwezigheid te worden berecht. Als aan de stukken of het verhandelde ter zitting aanwijzingen kunnen worden ontleend dat de verdachte niet vrijwillig afstand heeft gedaan, dient het onderzoek ter zitting te worden geschorst. Die schorsing behoort in de regel plaats te vinden in geval het adres van de verdachte in het buitenland bekend is en blijkt dat bij toezending van de dagvaarding aan de

Hoe moesten wij dat nou weten?
We hadden hem verboden zijn mond open te doen!

verdachte de terzake geldende verdragsverplichtingen niet zijn nageleefd. De Hoge Raad wijst er voorts op dat in het geval dat door of namens de verdachte hoger beroep is ingesteld, de rechter rekening dient te houden met de waarschijnlijkheid dat de verdachte van zijn aanwezigheidsrecht gebruik wil maken. De Hoge Raad herhaalt daarbij de standaardformulering dat van de verdachte mag worden verwacht dat hij de in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke maatregelen neemt om te voorkomen dat de dagvaarding in hoger beroep hem niet bereikt. Tot die maatregelen kan in elk geval worden gerekend dat de verdachte zich bereikbaar houdt voor zijn raadsman. En die gebruikelijk te treffen

maatregelen leiden hier tot verwerping van het cassatieberoep. In dit geval werd namelijk door een gemachtigd advocaat hoger beroep ingesteld. Daarbij werd de advocaat overeenkomstig art. 408a Sv de oproeping betekend. Van de verdachte mocht, gelet daarop, verwacht worden dat hij zich van de datum van de zitting in hoger beroep op de hoogte stelde, aldus de Hoge Raad.

In HR 6 november 2007, *NbSr* 2007, 433/*NJ* 2007, 603/*NJB* 2007, 2301 wijst de Hoge Raad er zekerheidshalve nog eens op dat, indien een verdachte door ziekte niet ter zitting kan verschijnen en deswege om aanhouding wordt verzocht, de rechter aan dit verzoek moet voldoen. Dat vloeit voort uit het aanwezigheidsrecht van de verdachte, als verwoord in art. 6 lid 3 onder c EVRM. Dit is alleen anders indien er bijzondere omstandigheden zijn die meebrengen dat het belang van een behoorlijke strafvordering – dat berechting binnen redelijke termijn omvat – moet prevaleren. In dat geval verzocht de niet-uitdrukkelijk gemachtigde advocaat om aanhouding, omdat zijn cliënte ingestort was. Het hof achtte dat geen klemmende reden. De Hoge Raad dacht daar terecht anders over.

Uit HR 5 juni 2007, *NbSr* 2007, 249/*NJ* 2007, 339/*NJB* 2007, 1405 blijkt overigens dat de niet-gemachtigd raadsman (ook) geen beroep kan doen op de externe nietigheid van de dagvaarding: zo'n verweer valt buiten hetgeen de niet-gemachtigde raadsman op grond van het systeem der wet mocht aanvoeren, aldus de Hoge Raad. Voor dit arrest werd op grond van HR 1 oktober 2007, *NJ* 1997, 91 wel aangenomen dat een dergelijk verweer door de niet-gemachtigd raadsman wel mogelijk was.

Benadeelde partij

Erfgenamen kunnen zich op grond van art. 51a Sv niet voegen in het strafproces ter zake van door het overleden slachtoffer geleden schade, aldus HR 6 maart 2007, *NJ* 2007, 157. Die schade is door de wetgever wat die erfgenamen betreft niet als rechtstreekse schade conform die bepaling aangemerkt.

Beslag en beklag

In HR 20 februari 2007, *NJ* 2007, 147 wordt bij X een hond in beslag genomen. De officier van justitie besluit daarop de hond terug te geven aan Y op de voet van art. 116 lid 3 Sv. Daartegen wordt door X een klaagschrift ingediend. De rechtbank verklaart het klaagschrift gegrond en gelast de teruggave aan X. Y gaat daartegen in cassatie. De Hoge Raad verklaart dat cassatieberoep ontvanke-lijk: onder de gegeven omstandigheden heeft het beklag van X het rechtskarakter van een beklag tegen het voornemen van de officier om het in beslag genomen voorwerp aan een ander (Y) dan de beslagene (X) te doen teruggeven. Y moet in die relatie worden beschouwd als degene aan wie de officier mededeling heeft gedaan van zijn voornemen om het voorwerp aan haar terug te geven, zodat zij in het cassatieberoep kan worden ontvangen. Het door de rechtbank gegeven oordeel dat in het kader van de beklagprocedure niet kan worden vastgesteld wie redelijkerwijs als rechthebbende van de hond moet worden aangemerkt, zodat de hond – nu het belang van de strafvordering zich tegen teruggave niet verzet – aan de beslagene moet worden teruggegeven, is wat de Hoge Raad betreft niet onbegrijpelijk en behoeft geen nadere motivering.

In HR 22 mei 2007, *NbSr* 2007, 226/*NJ* 2007, 316/*NJB* 2007, 1319 is het (klassiek in de zin van ‘gewoon’ strafvorderlijk) in beslag genomen voorwerp op het moment van beklag nog niet teruggegeven. De officier geeft in de raadkamer te kennen dat het onderzoeksbelang zich niet langer verzet tegen opheffing van dat beslag, maar dat het voorwerp desalniettemin niet aan klager kan worden teruggegeven, omdat een vordering tot ontneming zal worden gedaan en conservatoir beslag zal worden gelegd. De raadkamer oordeelt daarop – conform de jurisprudentie van de Hoge Raad – dat het onderzoeksbelang het voortduren van het beslag niet langer vordert. Het is volgens de rechtbank bovendien niet zeer waarschijnlijk dat de later oordelende strafrechter het voorwerp verbeurd zal verklaren of zal onttrekken aan het verkeer. Er wordt echter door de rechtbank geen last tot teruggave gegeven,

omdat er conservatoir beslag gelegd zal gaan worden. De Hoge Raad casseert: de wet voorziet niet in de bevoegdheid van de rechter om een last tot teruggave niet te geven omdat conservatoir beslag zal worden gelegd.

In HR 12 juni 2007, *NbSr* 2007, 251/*NJ* 2007, 348/*NJB* 2007, 1481 is het conservatoir beslag op het klassiek in beslag genomen voorwerp (een auto) al gelegd op het moment van de behandeling van het klaagschrift. Klager stelt redelijkerwijs rechthebbende te zijn op het voorwerp dat in beslag is genomen bij de verdachte. De raadkamer deelt dat oordeel, maar meent dat het belang van de strafvordering zich tegen teruggave verzet, omdat conservatoir beslag is gelegd en de rechtbank het derhalve niet hoogst onwaarschijnlijk acht dat de strafrechter het voorwerp later verbeurd zal verklaren. Maar ook dat klopt niet. In het geval van art. 94a Sv immers, dient de rechter als maatstaf aan te leggen of zich het geval voordoet dat buiten redelijke twijfel is of de klager als derde/niet beslagene als eigenaar van het voorwerp moet worden aangemerkt. Als dat het geval is, dient de rechtbank voorts te beoordelen of zich het geval voordoet als bedoeld in art. 94a lid 3 of 4 Sv. Zie ook HR 18 december 2007, *NbSr* 2008, 17.

HR 4 september 2007, *NbSr* 2007, 359/*NJ* 2007, 472/*NJB* 2007, 1858 betreft een overleden verdachte en een klaagschrift dat ruim vier maanden later wordt ingediend, nadat de officier van justitie aangeeft het in beslag genomen geld en de sieraden niet te willen teruggeven. De rechtbank concludeert dat klaagster te laat is, omdat de strafzaak tegen de verdachte door diens overlijden is geëindigd en klaagster derhalve op de voet van art. 552a lid 3 Sv binnen 3 maanden na dato een klaagschrift had moeten indienen. De Hoge Raad casseert. Met verwijzing naar de wetsgeschiedenis bij de wet tot verruiming van de mogelijkheden van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (*Stb.* 1993, 11) concludeert de Hoge Raad dat een op de voet van art. 552a Sv ingediend klaagschrift ontvanke-lijk is zolang de vervolgte zaak niet tot een einde is gekomen. Indien beslag is gelegd in een zaak waarin verscheidene personen als verdachte zijn

aangemerkt, is aan de vervolgte zaak pas een einde gekomen, indien de vervolgingen van alle verdachten tot een einde is gekomen. Nu de rechtbank daarover niets heeft vastgesteld, is het cassatieberoep gegrond.

In HR 16 oktober 2007, *NbSr* 2007, 414/*NJB* 2007, 2186 wordt een klaagschrift ingediend tegen een beslagen paspoort. Op het moment dat dit klaagschrift wordt behandeld, is het paspoort door de officier van justitie teruggegeven aan de uitgevende instantie. De rechtbank verklaart klager om die reden niet-ontvanke-lijk, maar stelt daarbij subtiel de vraag of de officier wel bevoegd was tot teruggave, omdat niet blijkt dat de beslagene (niet zijnde klager) afstand had gedaan. In cassatie stelt klager onder meer dat de rechtbank, gelet daarop, een inhoudelijke beslissing op het klaagschrift had moeten geven. De Hoge Raad deelt die conclusie niet: het wetboek voorziet er niet in dat na teruggave van een voorwerp in rechte wordt vastgesteld dat de inbeslagneming dan wel het gebruik van het in beslag genomene onrechtmatig was.

Evenmin voorziet het wetboek in de mogelijkheid om een in beslag genomen voorwerp terug te geven aan een ander dan de klager, ook niet indien die ander als redelijkerwijs rechthebbende kan worden aangemerkt: daarvoor moet dan eerst een klaagschrift door die rechthebbende worden ingediend. Zie HR 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 255/*NJ* 2007, 358/*NJB* 2007, 1486. Zie voorts HR 18 december 2007, *NJ* 2008, 35. Als alternatief kan het OM aan de beslagene het voornemen kenbaar maken om het in beslag genomen voorwerp aan de redelijkerwijs als rechthebbende aan te merken persoonlijk ter te geven, waarna de beslagene zich op de voet van art. 116 lid 3 Sv over dit voornemen kan beklagen (zie daaromtrent HR 16 januari 2007, *NJ* 2007, 69). Indien dat klaagschrift ongegrond is verklaard, kan de officier uitvoering geven aan dat voornemen zodra de beschikking onherroepelijk is. Maar in dat geval kan de beschikking op het klaagschrift ex art. 116 lid 3 Sv niet de last inhouden dat het voorwerp wordt teruggegeven aan de rechthebbende. HR 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 257/*NJ* 2007, 361.

Betekening

Betekening blijft een lastig onderwerp. In HR 16 januari 2007, *NbSr* 2007, 33 stelt de verdachte hoger beroep in en vermeldt daarbij als zijn adres de Jan E.-straat te Amsterdam. De dagvaarding in hoger beroep wordt vervolgens niet aan dat adres (maar aan de griffie) betekend, kennelijk omdat uit het GBA-overzicht blijkt dat van verdachte geen woon- of verblijfplaats in Nederland bekend zou zijn. Ten onrechte, aldus de Hoge Raad: onbekendheid ex art. 588 lid 1 aanhef en onder b sub 3 Sv kan niet worden aangenomen, indien niet is getracht de uitreiking van de dagvaarding te doen plaatsvinden op het uit de stukken blijkende adres. Zie ook HR 14 augustus 2007, *NJB* 2007, 1695.

In HR 10 april 2007, *NbSr* 2007, 195/*NJB* 2007, 1013 wordt de dagvaarding wel aangeboden op het adres dat de verdachte in de appèlakte heeft laten opnemen. Uitgereikt wordt de dagvaarding aldaar echter niet, omdat de verdachte volgens degene die zich op dat adres bevindt, daar niet woont of verblijft. Vervolgens wordt de dagvaarding uitgereikt aan de griffie van de rechtbank en per gewone brief verzonden aan het eerder opgegeven adres. Nadien wordt de dagvaarding nogmaals uitgereikt aan de griffie, omdat van de geadresseerde geen woon- of verblijfplaats in Nederland bekend zou zijn. De verdachte verschijnt niet ter zitting. Tegen hem wordt verstek verleend. De Hoge Raad constateert dat aan de tweede dagvaarding geen GBA-overzicht is gehecht, waaruit kan blijken dat de verdachte op het moment van betekening van die dagvaarding niet stond ingeschreven in de GBA. Bovendien blijkt niet dat daarnaar een onderzoek werd ingesteld. En evenmin blijkt dat het hof onderzoek deed naar de vraag of de verdachte mogelijk gedetineerd was ten tijde van de betekening. Cassatie volgt.

Cassatie volgt niet in het reeds (bij aanwezigheidsrecht en de gemachtigd raadsman) genoemde HR 5 juni 2007, *NbSr* 2007, 249/*NJ* 2007, 339/*NJB* 2007, 1405. Het gaat daar (kennelijk) om een niet-gemachtigd raadsman die – in strijd met de wet – in de gelegenheid zou zijn geweest om een klacht over een beteke-

ningsverzuim aan de feitenrechter voor te leggen, maar dat zou hebben nagelaten. De Hoge Raad oordeelt dat er onvoldoende grond bestaat om een dergelijk geval anders te behandelen dan het geval waarin de gemachtigd raadsman heeft verzuimd een dergelijke klacht aan de feitenrechter voor te leggen. De les voor de advocaat: je mag het niet, maar als je de kans krijgt en het niet doet, mag je er niet meer over klagen.

HR 4 december 2007, *NbSr* 2008, 5 betreft een akte van uitreiking waarop is aangekend dat verdachte heeft geweigerd om te tekenen voor de uitreiking van die dagvaarding. Het hof leidt hier uit af dat op zijn minst is gepoogd de stukken aan hem uit te reiken. Het hof wijst er voorts op dat de verdachte heeft verklaard dat de akte hem op het politiebureau is voorgehouden. De Hoge Raad casseert: een poging tot uitreiking betekent niet dat sprake is van uitreiking in persoon, temeer niet nu de weigering om een gerechtelijk stuk in ontvangst te nemen in de wet niet is gelijkgesteld aan het uitreiken van dat stuk. Dat de akte aan de verdachte is voorgehouden op het bureau, levert niet zonder meer een omstandigheid op, waaruit voortvloeit dat de datum van de zitting tevoren aan de verdachte bekend was.

Bevoegde rechter

Commotie ontstaat er eind 2007 wanneer blijkt dat één van de leden van de Rechtbank Den Bosch (nog) niet de hoedanigheid van rechter had, maar in die veronderstelde hoedanigheid wel – als lid van een meervoudige Kamer – in 40 strafzaken een oordeel velde over hetzij de voorlopige hechtenis, hetzij de strafzaak als zodanig. Het Hof Den Bosch bepaalt op 6 november 2007 (*NbSr* 2007, 424) dat geen sprake is van een van rechtswege nietige behandeling, zodat de rechtsgrond van de voorlopige hechtenis niet vervallen is. Zie ook Hof Den Bosch 8 november 2007, *NbSr* 2007, 425 omtrent de door de rechtbank ‘ten gronde’ gegeven uitspraken in gebrekkige samenstelling. Zie omtrent deze problematiek ook Spronken in *NbSr* 2007, p. 1250-1254, die zich ernstig afvraagt of het juist is om te concluderen

dat het voor de rechtskracht van een uitspraak kennelijk niet uitmaakt wie er in het rechterlijk college zit (hetgeen – toegegeven – legio mogelijkheden biedt om de achterstand in strafzaken de komende jaren op eenvoudige wijze weg te werken).

HR 27 november 2007, *NbSr* 2008, 1/*NJ* 2007, 649 betreft een vordering tot ont-trekking in een economische zaak die door een niet-economische (raad)kamer van de rechtbank is behandeld. Art. 38 WED bepaalt dat economische delicten dienen te worden behandeld door de economische kamers van de rechtbank. Vroeger (tot 1 januari 1994) bepaalde art. 46 WED dat in economische delicten als raadkamer de meervoudige economische kamer optreedt. Dat artikel bestaat echter niet meer. Wel overigens art. 53 WED, dat eenzelfde inhoud heeft, maar betrekking heeft op gerechtshoven. De Hoge Raad concludeert dat onder het behandelen van economische zaken in de raadkamer gelet op art. 38 WED de economische kamer moet worden verstaan, maar wijst er wel op dat dat hetzij een enkelvoudige, hetzij een meervoudige kamer kan zijn.

Bewijsrecht en -motivering

In HR 15 mei 2007, *NbSr* 2007, 224 en 225/*NJ* 2007, 386 en 387 m.nt. Buruma/*NJB* 2007, 1316 en 1317, buigt de Hoge Raad zich op uitdrukkelijk verzoek van de Procureur-Generaal (via een cassatie in het belang der wet) over de zogenoemde Promis-uitspraken (Project Motiveringsverbetering In Strafvonnissen). Promis-uitspraken zijn uitspraken waarbij de redengevende feiten en omstandigheden in een terstond uitgewerkt vonnis worden opgenomen in een bewijsredenering, waarbij wordt volstaan met een verwijzing naar wettige bewijsmiddelen waaraan die feiten en omstandigheden zijn ontleend. Meer in het bijzonder betreft de aan de Hoge Raad voorgestelde situatie de vraag of aldus uitgewerkte vonnissen in overeenstemming zijn met het thans geldende wettelijke bewijsstelsel. De Hoge Raad oordeelt dat deze werkwijze in beginsel niet in strijd is met art. 359 lid 3 Sv. Het feit dat de redengevende inhoud van een bewijsmiddel in het vonnis zakelijk wordt samen-gevat, is op zichzelf niet onverenigbaar

met art. 359 lid 3 Sv. De redengevende inhoud van het bewijsmiddel zal daarbij echter geen geweld mogen worden aangedaan. Ook hecht de Hoge Raad eraan dat die redengevende feiten worden onderscheiden van gevolgtrekkingen. Dat leidt tot cassatie in HR 15 mei 2007, *NbSr* 2007, 225: door onder verwijzing naar een proces-verbaal van zeven pagina's te volstaan met de gevolgtrekking dat verdachte en zijn mededader op de hoogte waren van de aanwezigheid van hennepplanten in de woning, zonder nadere aanduiding van de in dat proces-verbaal geduide feiten en omstandigheden waaraan die gevolgtrekking is verbonden, is niet aan het wettelijk motiveringsvereiste voldaan.

In beide arresten wijst de Hoge Raad erop dat de verwijzing naar de bewijsmiddelen zodanig nauwkeurig moet zijn, dat kan worden beoordeeld of de bewezenverklaring in toereikende mate steunt op de inhoud van wettige bewijsmiddelen en of de samenvatting geen ongeoorloofde conclusies of niet redengevende onderdelen inhoudt, dan wel of het bewijsmiddel niet is gedenatureerd. In het eerste arrest had dat tot problemen kunnen leiden, omdat een onderdeel van de bewezenverklaring kennelijk geen basis vindt in de bewijsmiddelen. Dat leidt evenwel niet tot cassatie, omdat daarover niet is geklaagd.

Wanneer het vonnis niet de inhoud van de bewijsmiddelen behelst en evenmin een zodanig nauwkeurige verwijzing naar de bewijsmiddelen bevat, dat kan worden beoordeeld of de bewezenverklaring in toereikende mate steunt op de inhoud van wettige bewijsmiddelen, wordt niet voldaan aan art. 359 lid 3 Sv. Zie o.a. HR 2 oktober 2007, *NbSr* 2007, 394.

In HR 23 oktober 2007, *NbSr* 2007, 415/*NJB* 2007, 2188 herhaalt de Hoge Raad nog eens wat rechtens is indien de rechter feiten en omstandigheden redengevend acht voor de bewezenverklaring, maar die feiten en omstandigheden niet in de bewijsmiddelen zijn vermeld: in dat geval dient de rechter in zijn overwegingen die feiten of omstandigheden te duiden, zoals ook het wettige bewijsmiddel waaraan die feiten of omstandig-

heden zijn ontleend. Dat geldt bijvoorbeeld voor feiten en omstandigheden die ten grondslag worden gelegd aan de weerlegging van bewijsverweren (zoals een Meer- en Vaartverweer). Het geldt blijkens genoemde uitspraak niet voor feiten en omstandigheden die ten grondslag worden gelegd aan weerlegging van verweren inzake de betrouwbaarheid van het gebezigde bewijsmateriaal of aan de verwerping van een verweer dat bewijsmateriaal onrechtmatig is verkregen. Zulke feiten en/of omstandigheden zijn immers niet redengevend voor de bewezenverklaring dat de verdachte het hem ten laste gelegde heeft begaan. Het geldt blijkens genoemde uitspraak evenmin voor feiten en/of omstandigheden die door de rechter bij weerlegging van het bewijsverweer wel worden genoemd, maar evenmin redengevend zijn voor de bewezenverklaring.

Bekennende verklaring

HR 18 september 2007, *NbSr* 2007, 363/*NJB* 2007, 1925 betreft een verdachte die wordt aangehouden op verdenking van diefstal van een mobiele telefoon. Verdachte ontkent en verklaart dat hij die telefoon van een vriend gekregen heeft. Het hof oordeelt dat de verdachte redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat de telefoon door een misdrijf was verkregen. Dat oordeel is gebaseerd op de eigen verklaring van de verdachte en het door de reclassering uitgebrachte rapport, waarin staat dat verdachte alleen criminele vrienden heeft waardoor hij telkens in de problemen komt. De Hoge Raad bepaalt (terecht) dat een adviesrapport dat is opgemaakt op de voet van art. 10 Reclasseringsregeling 1995 in het kader van de zogenoemde vroeghulp, een rapport is als bedoeld in art. 64 lid 2 Sv dat behoort tot de reclasseringswerkzaamheden (namelijk het doen van onderzoek naar en het geven van voorlichting over de verdachte). Een zodanig rapport strekt tot het geven van inlichting en over de persoon, de persoonlijkheid en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Mede tegen de achtergrond van de hulpverleningsrelatie mag de verklaring van de verdachte in een dergelijk

adviesrapport *niet* worden gebruikt voor het bewijs van het ten laste gelegde, zo concludeert de Hoge Raad.

Nogal kort door de bocht bij het gebruik van de verklaring van de verdachte ging ook het hof waarvan het arrest centraal staat in HR 16 oktober 2007, *NbSr* 2007, 409/*NJB* 2007, 2151. Verdachte wordt vervolgd wegens het voorhanden hebben van een auto (met een Duits kenteken), terwijl hij ten tijde van het voorhanden hebben wist dat de auto uit misdrijf afkomstig was. In de verklaring die hij volgens het proces-verbaal van de zitting in hoger beroep zou hebben afgelegd, zegt hij daarover niets noemenswaardigs. In diezelfde verklaring, die het hof voor bewijs bezigt, staat evenwel dat verdachte zou hebben verklaard dat hij wist dat de auto voorzien was van een Duits kenteken en dat hij wist dat zijn reisgenoot in het verleden veel misdrijven pleegde. Handig, maar volgens de Hoge Raad wel een brug te ver: die weergave stemt immers niet overeen met de inhoud van de verklaring van de verdachte.

HR 27 november 2007, *NbSr* 2008, 3/*NJ* 2007, 647 betreft het door het hof voor het bewijs gebruiken van een verklaring die de verdachte ter zitting in eerste aanleg zou hebben afgelegd. Ter zake van die verklaring wordt in het proces-verbaal van die zitting evenwel verwezen naar de aanvulling strafvonnis. In cassatie wordt gesteld, dat de omstandigheid dat in het proces-verbaal van de zitting in eerste aanleg de verklaring van de verdachte zoals door het hof gebruikt niet is opgenomen, meebrengt dat die verklaring niet voor bewijs mag worden gebezigd. Het proces-verbaal is immers conform de jurisprudentie van de Hoge Raad de enige kernbron ten aanzien van de ter zitting afgelegde verklaringen, en uit dat proces-verbaal blijkt niet dat verdachte bedoelde verklaring heeft afgelegd (HR 22 november 2005, *NJ* 2006, 219). De Hoge Raad deelt die mening niet en concludeert dat dit ook niet uit genoemd arrest kan worden afgeleid.

Eigen waarneming

HR 3 juli 2007, *NJ* 2007, 412/*NJB* 2007, 1652 betreft een strafzaak waarin de bewezenverklaring naar het oordeel van de verdediging in belangrijke mate

is gebaseerd op de eigen waarneming van de rechter(s) ter zitting, alwaar een cd-rom wordt getoond met beelden van het openlijk geweld zoals dat door de verdachte en zijn mededader zou zijn gepleegd. In cassatie wordt daarover geklaagd. De Hoge Raad oordeelt dat de eigen waarneming van de rechter ter zitting op grond van art. 339 j^o 340 Sv een wettig bewijsmiddel is en dat de aan het middel ten grondslag liggende opvatting dat de bewezenverklaring niet in overwegende mate mag steunen op een dergelijke eigen waarneming, geen steun vindt in het recht.

Processen-verbaal

Centraal in HR 16 januari 2007, *NbSr* 2007, 34/*NJ* 2007, 67 staat het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar. Een dergelijk proces-verbaal geldt als een bewijsmiddel ex art. 344 lid 1 sub 2 Sv en kan op grond van het tweede lid het enige bewijsmiddel zijn. In genoemd arrest waarschuwt de Hoge Raad er evenwel voor dat een en ander niet automatisch het geval is, in ieder geval niet wanneer in het proces-verbaal niet is opgenomen dat deze op ambtseed of belofte is opgemaakt. Conform de standaardjurisprudentie kan een dergelijk proces-verbaal wel op de voet van art. 344 lid 1 sub 5 Sv voor bewijs worden gebezigd. In dat geval moet de inhoud bevestiging vinden in de inhoud van andere bewijsmiddelen. Die bepaling (noch het wettig bewijsstelsel) verzet zich er blijkens de Hoge Raad niet tegen dat slechts dergelijke andere geschriften voor bewijs worden gebezigd.

Zwijgrecht

Zie omtrent het zwijgrecht van verdachten en de jurisprudentie van de Hoge Raad daaromtrent: HR 28 maart 2008, *NJ* 2007, 38 en hetgeen daarover in de *Kroniek* 2006 wordt opgemerkt. In die *Kroniek* wordt ook verwezen naar het arrest van de Hoge Raad over de bedrijfsafval-waterrapportage en het nemo tenetur-beginsel, zoals dat centraal staat in HR 19 september 2006, *NJ* 2007, 39.

Op 29 juni 2007 heeft het EHRM arrest gewezen in de zaak *O'Halloran en Francis* tegen het Verenigd Koninkrijk (*NJ* 2008, 25 m.nt. *Alkema/NJB* 2007, 1689). *O'Halloran* en *Francis* worden op grond

Dag prachtige agent van me...
Heb je wel een diploma?
Anders ga ik heus niet op je mooie pijpje blazen...

van de Road Traffic Act 1988 gevraagd inlichtingen te verschaffen over de identiteit van de bestuurder van hun voertuig op het moment dat met dat voertuig een snelheidsovertreding werd begaan. Het niet-verstrekken van die informatie is op grond van genoemde wet strafbaar. Iets vergelijkbaars geldt in Nederland, waar de eigenaar of houder van het voertuig op grond van art. 165 WVV 1994 in geval van misdrijven verplicht is de identiteit van de onbekend gebleven bestuurder bekend te maken. Overtreding van die bepaling is een strafbaar feit op grond van art. 177 lid 1 onder a WVV 1994. *O'Halloran* en *Francis* stellen zich op het standpunt dat de desbetreffende bepalingen inbreuk maken op het nemo tenetur-beginsel en het zwijgrecht. Het EHRM deelt die mening niet. *Myjer* deelt op zijn beurt de conclusie van het EHRM niet; zie daartoe ook kort de noot van *Alkema*. Schending van het nemo tenetur-beginsel wordt wel aangenomen in *Jalloh* tegen Duitsland (EHRM 11 juli 2006, *NJ* 2007, 226). Na zijn aanhouding wordt jegens *Jalloh* een bevel gegeven hem

een braakmiddel toe te dienen om hem op die wijze te dwingen verdovende middelen uit te braken. Terwijl vier opsporingsambtenaren *Jalloh* vasthouden, brengt een arts via een tube een zoutoplossing en braakmiddel in zijn maag. Het resultaat: 0,2183 gram cocaïne. Het EHRM concludeert tot schending van art. 3 EVRM. Gelet op de geringe ernst van het feit en de bestaande mogelijkheid om te wachten (tot de verdovende middelen het lichaam langs natuurlijke weg zouden verlaten), oordeelt het EHRM dat de ingreep niet noodzakelijk was. Er waren bovendien niet-verwaarloosbare risico's aan verbonden. Tevens is naar het oordeel van het EHRM in dit geval art. 6 EVRM geschonden: het bewijs is het rechtstreeks resultaat van een inbreuk op één van de kernbepalingen van het EVRM en is bovendien beslissend geweest voor de veroordeling van *Jalloh*. Het EHRM gaat daarbij ook in op het verschil tussen *Jalloh* en *Saunders*. Zie daartoe ook de noot van *Schalken* bij genoemd arrest.

Dwangmiddelen

Dwangmiddelen, gvo en het gesloten stelsel van rechtsmiddelen

Het Hof Amsterdam concludeerde in het arrest dat de basis vormt voor HR 15 mei 2007, *NbSr* 2007, 221/*NJ* 2007, 301/*NJB* 2007, 1258 dat de beslissing tot het openen van een gerechtelijk vooronderzoek aan de rechter-commissaris is en dat het hof, gelet op het gesloten stelsel van rechtsmiddelen, daarover *niet* kan oordelen: het hof kan volgens het Hof Amsterdam slechts oordelen over de vraag of met overschrijding van de bevoegdheden opsporingshandelingen en in het bijzonder dwangmiddelen jegens de verdachte zijn toegepast. Het middel klaagt daarover naar het oordeel van de Hoge Raad terecht. Het gaat hier immers niet om bevelen inzake de toepassing van bepaalde vrijheidsbenemende dwangmiddelen, die kunnen worden voorgelegd aan de rechter-commissaris. Dat leidt echter niet tot cassatie omdat het hof het verweer dat geen sprake was van een concrete verdenking ten tijde van het openen van het gvo, heeft verworpen op de grond dat de op dat moment beschikbare informatie voldoende basis vormde voor de vordering.

Bloedproef en ademanalyse

Bekend is de jurisprudentie van de Hoge Raad waar het gaat om de eisen die gelden bij het afnemen van een bloedproef en de ademanalyse en die door de Hoge Raad worden aangemerkt als onderdeel van het stelsel van strikte waarborgen waarmee de bloedproef door de wetgever is omgeven. Eén van die eisen (bij de ademanalyse) is dat de bediener van het apparaat overeenkomstig art. 7 lid 1 van het Besluit Alcoholonderzoeken moet zijn aangewezen voor het bedienen van het apparaat. In HR 2 oktober 2007, *NbSr* 2007, 396/*NJB* 2007, 2041 is dat niet het geval: de verbalisant is daartoe wel opgeleid en in het bezit van de kennis- en vaardigheidsvereisten, maar hij is door een administratieve omissie niet aangewezen. Het hof spreekt vrij, omdat art. 7 van voornoemd besluit in zijn arrest van 20 december 1994, *NJ* 1995, 403 door de Hoge Raad is aangewezen als een voorschrift dat behoort tot de strikte

waarborgen. De Hoge Raad casseert: het voorschrift strekt ertoe de juistheid te waarborgen van het resultaat van de ademanalyse door de uitvoering van een dergelijk onderzoek uitsluitend op te dragen aan opsporingsambtenaren die de benodigde kennis en vaardigen bezitten om het apparaat te bedienen. Het oordeel van het hof komt erop neer dat, ook indien de verbalisant wel over die kennis beschikte, de omstandigheid dat hij niet werd aangewezen tot gevolg heeft dat geen sprake is van een onderzoek als bedoeld in art. 8 lid 2 onder a *WVW* 1994. Dat is niet juist. Het hof heeft derhalve vrijgesproken van iets anders dan ten laste gelegd, zodat de grondslag van de tenlastelegging is verlaten.

DNA

HR 24 april 2007, *NbSr* 2007, 216/*NJB* 2007, 1134 handelt over een verdachte jegens wie na zijn in verzekeringstelling een bevel tot afname van DNA-materiaal wordt gegeven en geëffectueerd. De rechter-commissaris oordeelt een dag later dat zijn in verzekeringstelling onrechtmatig is vanwege het ontbreken van ernstige bezwaren (onvoldoende verdenking). De vordering bewaring wordt afgewezen en de onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachte wordt gelast. Het OM voorziet zich niet van hoger beroep. Voor het afnemen van DNA-materiaal (zoals dat tijdens de in verzekeringstelling gebeurde) dienen ook ernstige bezwaren aanwezig te zijn. Het hof concludeert dat het bevel, gezien de conclusie van de rechter-commissaris, in strijd met de wet werd gegeven en dat het OM geen verdere uitvoering had mogen geven aan dat bevel. Het hof sluit de resultaten daarvan uit voor bewijsvoering en spreekt de verdachte vrij. De Hoge Raad denkt daar heel anders over: het hof heeft miskend dat het naar aanleiding van het ter zitting gevoerde verweer zelfstandig had moeten onderzoeken of er ten tijde van het bevel sprake was van ernstige bezwaren. De Hoge Raad oordeelt voorts dat de kennelijke opvatting van het hof, dat de officier van justitie bij de uitvoering van het bevel gebonden was aan het oordeel van de rechter-commissaris omtrent de toepassing van de in verzekeringstelling, niet juist is. Het feit dat de officier geen

De Hoge Raad dwingt ons oneindig veel onzinnige rechtszaken te beginnen, als we ooit een beetje een nette landelijke DNA-bank willen opbouwen...

hoger beroep instelde, maakt dat volgens de Hoge Raad niet anders.

HR 20 november 2007, *NbSr* 2007, 440/*NJB* 2008, 79 betreft drie eerder opgemaakte DNA-profielen van een toen onbekende verdachte. Die profielen werden opgenomen in de databank (en als cluster aangemerkt). Nadat verdachte als zodanig was aangemerkt in een andere strafzaak, verzoekt de officier van justitie terzake een DNA-profiel op te maken en dat profiel door de databank te halen. Het systeem meldt een 'hit' met de eerdere profielen. De zaak waarin de verdachte als zodanig werd aangemerkt, wordt geseponeerd wegens gebrek aan bewijs. In de eerdere drie zaken volgt een opsporingsonderzoek, waarna de verdachte wordt aangehouden en vervolgd. In hoger beroep wordt betoogd dat de resultaten van de DNA-vergelijking onrechtmatig zijn verkregen. Het hof deelt die mening niet: het enkele feit dat de zaak waarin zijn DNA-profiel werd opgemaakt, werd geseponeerd, leidt niet tot die conclusie. De Hoge Raad gaat uitgebreid in op de wetsgeschiedenis met betrekking tot de relevante bepalingen en komt tot eenzelfde oordeel.

Onbevoegde bevelen

In de zaak die centraal staat in HR 4 september 2007, *NbSr* 2006, 357/NJ 2007, 470/NJB 2007, 1863 wordt aan de verdachte tijdens de insluitingsprocedure (naar aanleiding van een openstaand vonnis) door een politieambtenaar het bevel gegeven om zijn oorbel uit zijn oor te halen. De verdachte weigert. Hij wordt vervolgd en veroordeeld wegens het niet-voldoen aan een ambtelijk bevel ex art. 184 Sr. De Hoge Raad concludeert dat een politieambtenaar bevoegd is om een ingeslotene te onderzoeken op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid kunnen vormen en deze in bewaring te nemen. Indien de betrokkene aan het verzoek om de oorbel af te geven, niet voldoet, kan de politieambtenaar zelf – met inachtneming van de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit – de oorbel uit het oor van de betrokkene nemen. Indien de betrokkene deze handeling belet, kan hij zich schuldig maken aan art. 184 Sr; indien hij zich verzet, kan sprake zijn van art. 180 Sr.

Art. 2 Politiewet 1993 bevat echter geen rechtsplicht van een betrokkene om zijn medewerking te verlenen, zodat bij het weigeren van medewerking geen sprake kan zijn van art. 184 Sr. De Hoge Raad spreekt de verdachte om doelmatigheidsredenen zelf vrij. Zie ook HR 23 januari 2007, *NJ* 2007, 337 m.nt. Michiels, waarin het gaat om een vordering van de politie om – in opdracht van de curator – de deur van een bedrijfspand te openen: er bestaat geen rechtsplicht om daaraan medewerking te verlenen. Wel bestaat de bevoegdheid zich toegang te verschaffen.

Voorlopige hechtenis

De Rechtbank Haarlem 13 april 2007, *NbSr* 2007, 205 betreft een in Nederland woonachtige vrouw die ervan wordt verdacht dat zij als koerier 1.512,50 gram cocaïne Nederland zou hebben ingevoerd. De officier van justitie vordert (na de bewaring) de gevangenhouding. Het handelt daarbij om de vraag of er sprake is van een ernstig geschokte rechtsorde. De Rechtbank Haarlem zet uiteen hoe het EHRM erover denkt, getuige de uitspraken in *Smirnova* (23 juli 2004, *NJ* 2005, 550 m.nt. Schalken), *Letellier* (26 juni 1991, *NJ* 1995, 575 m.nt. Alkema

onder *NJ* 1995, 576) en *Tomasi* (27 augustus 1992). Op grond van een gedragsconforme interpretatie van het criterium ‘ernstig geschokte rechtsorde’ (te weten: gevaar voor maatschappelijke onrust) en vanuit het uitgangspunt ‘vrij, tenzij’ concludeert de rechtbank dat daaraan in dit geval niet is voldaan: de verdachte is niet eerder veroordeeld voor drugsdelicten en heeft op haar strafblad één veroordeling tot een boete staan. Volgens aankondiging van de officier zal zij voor de politierechter worden gedagvaard. De voorlopige hechtenis van vergelijkbare verdachten werd in het recente verleden meermalen geschorst. Op geen enkele wijze is gebleken dat dit tot maatschappelijke onrust heeft geleid. De rechtbank ziet geen enkele aanwijzing dat dit hier anders zou zijn en de vordering wordt door de rechtbank afgewezen. Zekerheidshalve wijst de rechtbank er nog wel op dat daaruit geen enkele conclusie kan worden getrokken met betrekking tot de eventueel door de rechtbank op te leggen straf: de rechtbank kan, indien zij dat passend oordeelt, een onvoorwaardelijke gevangenisstraf opleggen.

Nadien wijst het EHRM overigens *Kanzi* tegen Nederland d.d. 5 juli 2007, *NJ* 2007, 632, en *Hendriks* tegen Nederland, EHRM 5 juli 2007, *NJ* 2007, 633, die beide betrekking hebben op het Nederlandse systeem zoals neergelegd in de artt. 67 en 67a Sv. In de beide arresten gaat het EHRM in op het (vermeende) verschil tussen ‘public disorder’ en ‘geschokte rechtsorde’ en concludeert dat het verschil kennelijk niet al te groot is. Beide klachten worden als kennelijk niet-gegrond van de hand gewezen. Het leidt *Schalken* in zijn noot onder *NJ* 2007, 633 tot de conclusie dat het OM weer gerust kan zijn en dat de Straatsburgse soep dus niet zo heet gegeten wordt als zij soms wordt opgediend. Hij vraagt zich overigens wel af of dat aan de kelner ligt of aan de kok.

Zie omtrent de voorlopige hechtenis ook *Castravet* tegen *Moldavië*, EHRM 13 maart 2007, *NJB* 2007, 1207, waarin het EHRM concludeert dat art. 5 lid 3 EVRM werd geschonden, omdat de gerechten zich in hun motivering van de voortzetting van de voorlopige hechtenis van klager beperkten tot verwijzing naar

de wettelijke gronden voor voorlopige hechtenis, maar niet aangaven hoe die gronden in de onderhavige zaak van toepassing waren. In diezelfde zaak buigt het EHRM zich ook over het vertrouwelijk verkeer tussen de voorlopig gedetineerde en zijn raadsman en de onmogelijkheid om te communiceren over aangelegenheden betreffende de voorlopige hechtenis. Het EHRM wijst er in dit kader op dat de waarborgen van art. 6 EVRM met betrekking tot de toegang tot een raadsman ook van toepassing zijn in de Habeas corpus-procedure. Het EHRM wijst er voorts op dat het principe van vertrouwelijkheid van communicatie één van de essentiële elementen van effectieve rechtsbijstand betreft. Voor een inbreuk op dat recht is het niet noodzakelijk dat een feitelijke interceptie plaatsvindt. Ook een op redelijke gronden gestoelde overtuiging dat gesprekken worden afgeluisterd, kan een vrije discussie beperken en voldoende zijn om de effectiviteit van de rechtsbijstand te beperken. Het hof concludeert dat in het onderhavige geval klager en zijn advocaat in redelijkheid hebben kunnen twijfelen aan de vertrouwelijkheid van hun communicatie. De door de overheid aangedragen rechtvaardiging voor het bestaan van de glazen scheidingswand (veiligheid) acht het hof niet overtuigend, nu visuele supervisie in dat geval voldoende zou zijn geweest. Het hof concludeert dat het feit dat het voor klager niet mogelijk was om aangelegenheden met betrekking tot zijn voorlopige hechtenis met zijn raadsman te bespreken zonder die scheidingswand, zijn verdedigingsrechten heeft aangetast, hetgeen schending oplevert van art. 5 leden 3 en 4 EVRM.

In HR 17 april 2007, *NbSr* 2007, 213 oordeelt de Hoge Raad, dat, nu art. 445 Sv bepaalt dat tegen beschikkingen alleen cassatie opstaat in de gevallen die in het wetboek zijn bepaald, en in het wetboek geen bepaling voorkomt volgens welke beroep in cassatie mogelijk is tegen beslissingen op het hoger beroep tegen de onrechtmatigverklaring van de inverzekeringstelling en de onmiddellijke invrijheidstelling, de officier dus niet kan worden ontvangen in zijn cassatieberoep terzake. Een kind kan de was doen.

De Rechtbank Amsterdam oordeelt bij beslissing d.d. 10 september 2007 (*NbSr* 2007, 374) dat art. 59a lid 5 Sv de rechter-commissaris slechts de bevoegdheid geeft om de verdachte onmiddellijk in vrijheid te stellen indien hij de inverzekeringstelling onrechtmatig oordeelt. In dat kader dient hij te toetsen of er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld, van een verdenking als bedoeld in art. 67 Sv, of de inverzekeringstelling in het belang van het onderzoek is, de vormvoorschriften in acht zijn genomen en of de inverzekeringstelling niet in strijd is met het ongeschreven recht. Hij kan derhalve niet – zoals de rechter-commissaris in casu deed – de inverzekeringstelling niet onrechtmatig oordelen maar de verdachte desondanks in vrijheid stellen omdat hij niet inziet dat de verlenging van de inverzekeringstelling dringend noodzakelijk is in het licht van de nog te verrichten onderzoekshandelingen.

Getuigen (horen van)

In HR 3 april 2007, *NbSr* 2007, 192/ *NJ* 2007, 212 wordt de getuige buiten aanwezigheid van de raadsman na de zitting in hoger beroep op verzoek van de A-G gehoord, nadat dezelfde A-G op diezelfde zitting in hoger beroep (en in de wetenschap dat er een maand later nog een zittingsdag stond gepland) afstand had gedaan van het horen van alle getuigen. Het verweer van de A-G: pas tijdens de zitting in hoger beroep werd de A-G geconfronteerd met de bereidheid van een medeverdachte om toch een verklaring af te leggen over de rol van de verdachte; de A-G achtte het beter om daar nog even over na te denken; uiteindelijk besloot de A-G de getuige vóór (en niet: op) de nieuwe zittingsdag te horen omdat het proces anders vertraging zou oplopen. De A-G besloot ook om de getuige niet bij de rechter-commissaris te horen, omdat de A-G dat een te zwaar middel vond. De A-G meent kennelijk bovendien dat deze bevoegdheid de A-G toekomt, als zijnde magistraat. De A-G laat ook weten dat de raadsman van het verhoor op de hoogte werd gesteld, maar dat niet van hem werd vernomen. Dat

komt, zo legt de raadsman uit, omdat hij de desbetreffende fax pas onder ogen kreeg toen het verhoor al had plaatsgevonden en dat hij van mening is dat de A-G onbehoorlijk heeft gehandeld. Dat vindt het hof ook. Omdat de A-G de raadsman voor het verhoor in kennis stelde van dat verhoor, leidt dat niet tot niet-ontvankelijkheid, maar wel tot het niet-voegen van de aldus afgelegde verklaring in het dossier. De A-G, niet voor één gat te vangen, verzoekt het hof daarop om de desbetreffende getuige ter zitting te horen. Het hof weigert, omdat dat het gevolg van de eerdere beslissing teniet zou doen. Geheel begrijpelijk, zo zou men zeggen. Zo niet volgens de Hoge Raad, die erop wijst dat het hof een onjuiste maatstaf heeft aangelegd bij de beslissing op het verzoek ex art. 315 Sv en de uitspraak van het hof vernietigt.

HR 10 april 2007, *NbSr* 2007, 198 handelt over het verzoek van de raadsman om een CIE-informant als getuige te horen bij rechter-commissaris. In de zitting van het hof waarop dat verzoek wordt gedaan, geeft de A-G aan het eens te zijn met de raadsman. De zaak wordt door het hof verwezen naar de rechter-commissaris. Deze weigert echter die persoon te horen, omdat te vrezen zou zijn voor veiligheid van de betrokkenen. De raadsman persisteert, de A-G niet. De A-G meent dat, nu in het licht van het gevaar een belangenafweging moet plaatsvinden, de verdediging expliciet het verdedigingsbelang moet aangeven, hetgeen de verdediging in de visie van de A-G kennelijk niet heeft gedaan. Het hof wijst het verzoek af, omdat de CIE-informatie door het hof niet voor bewijs zal worden gebruikt en gezien het proces-verbaal van de rechter-commissaris. Onder die omstandigheden meent het hof dat de wens om te kunnen 'doorvragen' teneinde een beter beeld te kunnen krijgen, een te gering belang is. De Hoge Raad vindt het allemaal niet onbegrijpelijk en casseert niet.

HR 13 november 2007, *NbSr* 2007, 437/ *NJ* 2006, 614/ *NJB* 2007, 2355 betreft een verzoek tot het horen van het plaatsvervangend hoofd van de AIVD, de teamleider van het KLPD en twee landelijke officieren van justitie voor terrorismebestrijding. De strafzaak handelt om een op-

sporingsonderzoek naar een groep dierenrechtenactivisten die zich mogelijk schuldig zou (gaan) maken aan strafbare feiten tegen een onderzoeksinstituut waar dierproeven worden verricht. Dat onderzoek is gestart naar aanleiding van een ambtsbericht van de AIVD. De Hoge Raad gaat daarbij in op de vraag of, en zo ja, in hoeverre, de AIVD op verzoek van het OM aan deze nadere informatie mag verstrekken, gelet op de te onderscheiden taakstellingen en bevoegdheden, en of de AIVD en het OM en de opsporingsdiensten elk afzonderlijk – maar parallel – onderzoek kunnen doen naar dezelfde groepering. De Hoge Raad concludeert op grond van de wettelijke regeling en de wetsgeschiedenis dat er een duidelijk juridisch en feitelijk onderscheid is gemaakt tussen het optreden van de AIVD enerzijds en dat van de opsporingsdiensten anderzijds, waarbij de onderscheiden bevoegdheidsverdeling er niet aan in de weg staat dat informatie wordt verstrekt. De Hoge Raad meent wel dat het doelbewust niet-aanwenden van opsporingsbevoegdheden, teneinde gebruik te kunnen maken van de door de AIVD vergaarde informatie, evenals het door de AIVD aanwenden van zijn bevoegdheden voor strafvorderlijke doeleinden, in strijd is met de wet (zie HR 5 september 2006, *NJ* 2007, 336). Geen rechtsregel verzet zich tegen parallel onderzoek, indien daartoe vanuit de vervulling van hun taak aanleiding bestaat.

In 1994 wees de Hoge Raad arrest over de vraag wanneer bepaalde getuigen ambtshalve moeten worden opgeroepen, alvorens hun bij de politie afgelegde verklaring als bewijs kan worden gebezigd (*NJ* 1994, 427 m.nt. C). Die uitspraak wordt door de Hoge Raad herhaald in HR 4 september 2007, *NJ* 2007, 473/ *NJB* 2007, 1861, HR 9 oktober 2007, *NJB* 2007, 2089 en HR 23 oktober 2007, *NbSr* 2007, 416/ *NJ* 2007, 580/ *NJB* 2007, 2191. In deze laatste verklaart de getuige bij de politie over de inbraak in een kelderbox en het daaruit wegnemen van een scooter. Bij de rechter-commissaris verklaart de getuige dat hij zich van dat voorval niets meer kan herinneren. Volgens de regels uit *NJ* 1994, 427 dient een getuige ambtshalve te worden opgeroepen door de rechter, indien een dergelijke verklaring het enige bewijsmiddel is waaruit de be-

trokkenheid van de verdachte bij het ten laste gelegde feit rechtstreeks kan volgen en de getuige die verklaring nadien ten overstaan van een rechter heeft ingetrokken of op essentiële punten een ontlastende verklaring heeft afgelegd, dan wel heeft geweigerd te verklaren. Het hof merkte de verklaring van de getuige bij de rechter-commissaris kennelijk niet als zodanig aan en hoefde dat wat de Hoge Raad betreft ook niet te doen.

Zoals bekend gelden sinds 1 januari 2005 gedifferentieerde criteria voor het oproepen van getuigen in hoger beroep. Voor zover deze getuigen in de appèlschriftuur zijn opgegeven en niet eerder door een rechter zijn gehoord, geldt dat bij de beoordeling moet worden bezien of de verdachte redelijkerwijs in zijn verdediging wordt geschaad bij het niet-oproepen van de getuige. Indien het gaat om getuigen die eerder door een rechter zijn gehoord of die niet in de appèlschriftuur zijn opgegeven, geldt dat oproeping kan worden geweigerd indien dat 'redelijkerwijs niet noodzakelijk' wordt geoordeeld (art. 418 leden 2 en 3 Sv). Dat geldt ook indien om het horen van deze getuigen voor de zitting in hoger beroep is verzocht, op de voet van art. 414 Sv. Omdat het zich ten tijde van het indienen van de appèlschriftuur (binnen twee weken na het aantekenen van hoger beroep) bij gebrek aan een uitgewerkt vonnis meestal niet laat voorspellen wie in hoger beroep als getuige dient te worden opgeroepen, leidt die wetgeving ertoe dat veel strafrechtadvocaten alle mogelijk relevante getuigen opgeven in de appèlakte. Voor verdachten die op dat moment niet (meer) worden bijgestaan door een advocaat, is het systeem in de meeste gevallen volstrekt ondoorgrondelijk.

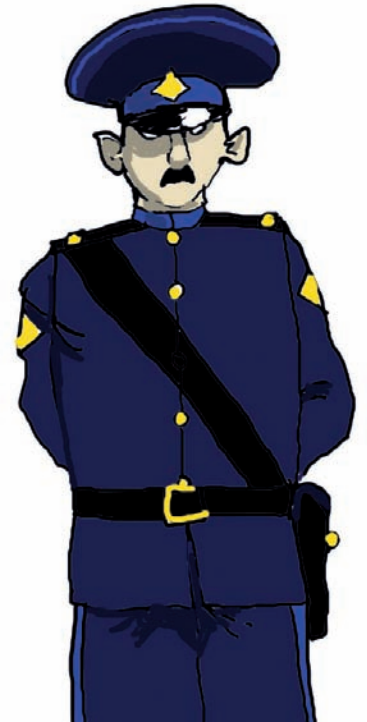
In HR 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 252/NJ 2007, 626 m.nt. Mevis/NJB 2007, 1552 geeft de Hoge Raad er kennis van met deze moeilijkheden bekend te zijn. Allereerst stelt de Hoge Raad vast dat met het criterium 'redelijkerwijs niet noodzakelijk' geen andere maatstaf is bedoeld dan het noodzaakcriterium als bedoeld in art. 315/328 Sv. Aan het begrip 'redelijk' in de artt. 410 lid 3, 414 lid 2 en 418 lid 3 Sv komt dan ook geen bijzondere betekenis toe. De Hoge Raad erkent

voorts dat onder omstandigheden van de verdachte bezwaarlijk kan worden gevegd dat hij bij appèlschriftuur reeds één of meer getuigen of deskundigen opgeeft. Daarvan zal volgens de Hoge Raad in de regel sprake zijn indien bij de uitspraak in eerste aanleg is volstaan met een verkort vonnis en de aanvulling niet tijdig binnen de voor het indienen van de appèlschriftuur gestelde termijn voor de verdachte beschikbaar is. De Hoge Raad wijst er voorts op dat zich gevallen kunnen voordoen waarin de nog niet van rechtsbijstand voorziene verdachte er redelijkerwijs geen verwijt van kan worden gemaakt dat hij niet op de hoogte was van de consequenties verbonden aan het niet bij appèlschriftuur opgeven van getuigen en deskundigen. In dat verband komt betekenis toe aan de wijze waarop de verdachte door de justitiële autoriteiten is gewezen op zijn bevoegdheid tot het indienen van de schriftuur en op de betekenis daarvan voor de beoordeling van dergelijke verzoeken. Daarnaast kunnen zich ook nog gevallen voordoen waarin het belang bij het horen van getuigen en/of deskundigen pas opkomt door onvoorziene ontwikkelingen na het verstrijken van de termijn voor het indienen van de appèlschriftuur. In al deze gevallen brengt de eis van een eerlijke procesvoering mee dat de A-G onderscheidenlijk het gerechtshof bij gebruikmaking van het noodzaakcriterium de desbetreffende omstandigheden in hun afweging betrekking. Dat kan betekenen dat de concrete toepassing niet wezenlijk verschilt van de toepassing van het criterium van het 'verdedigingsbelang'. Zie omtrent deze problematiek ook Mols in *NbSr* 2007, p. 807-808.

Het criterium van art. 410 lid 3 Sv geldt overigens niet voor het verzoek tot het doen opmaken van een rapport omtrent de persoon van de verdachte: dat is een verzoek ex art. 315 Sv, waarbij het noodzaakcriterium geldt. Dat wordt niet anders, indien het verzoek reeds in de appèlschriftuur is gedaan. Zie HR 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 261.

De Hoge Raad gaat in voornoemd arrest van 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 252/NJ 2007, 626 m.nt. Mevis/NJB 2007, 1552 voorts nog in op de aan de schriftuur en

mijn wil is
proces-verbaal

de indiening daarvan te stellen eisen. Art. 410 Sv bepaalt alleen dat de schriftuur de grieven moet bevatten. De Hoge Raad concludeert dat, nu de appèlschriftuur ook door de verdachte zelf kan worden ingediend, terwijl de schriftuur, gelet onder meer op de toepasselijke criteria bij het oproepen van getuigen en deskundigen, aan belang heeft gewonnen, het in de rede ligt om aan de formulering daarvan geen nadere eisen te stellen. De Hoge Raad wijst er bovendien op dat het formuleren van grieven tegen de bewijsvoering dan wel de verwerping van bewijsverweren, in het geval alleen een verkort vonnis beschikbaar is, niet goed mogelijk is. In een geval waarin de appèlschriftuur niet met zoveel woorden de grieven bevat, maar wel een opgave van één of meer getuigen of deskundigen wordt gedaan, zal de rechter op grond van die opgave mogen aannemen dat is voldaan aan de eis dat de schriftuur de grieven bevat. Zie daartoe ook HR 4 december 2007, *NbSr* 2008, 8. Voor wat betreft de wijze van indiening concludeert de Hoge Raad dat, nu in art. 452

Sv art. 449 Sv niet van overeenkomstige toepassing is verklaard, ten aanzien van de appèlschriftuur niet de eis geldt dat deze in persoon moet worden ingediend.

Op dezelfde datum buigt de Hoge Raad zich ook over het fenomeen regiezittingen. De Hoge Raad citeert uit de wetsgeschiedenis en trekt daaruit de conclusie dat regiezittingen zijn bedoeld om de behandeling van strafzaken zo efficiënt mogelijk te laten plaatsvinden, onder meer door vooruitlopend op de inhoudelijke behandeling van de zaak beslissingen te nemen die voor de omvang en de inrichting van de inhoudelijke behandeling van belang zijn. Daarbij werd door de wetgever vooral gedacht aan beslissingen inzake het horen van getuigen. Volgens de Hoge Raad is onmiskenbaar dat de wetgever voor ogen stond dat op dergelijke zittingen een definitieve beslissing wordt gegeven op verzoeken van de verdediging tot het oproepen van getuigen en deskundigen. Gelet daarop ligt het niet in de rede dat een rechter,

ingeval hij ten tijde van de regiezitting meent over onvoldoende gegevens te beschikken om een verantwoorde beslissing op het verzoek te nemen, niettemin in voorlopige zin een dergelijk verzoek afwijst. Zie HR 19 juni 2007, *NbSr* 2007, 260/NJ 2007, 625 m.nt. Mevis *NJB* 2007, 1547. De Hoge Raad wijst er in genoemd arrest voorts op dat ingevolge art. 322 lid 4 Sv de beslissingen inzake artt. 287 en 288 Sv in stand blijven, ook in het geval het onderzoek ter zitting opnieuw wordt aangevangen. Dat brengt mee dat daarover kan worden geklaagd, ook al is de beslissing genomen op een andere zitting dan die naar aanleiding waarvan de einduitspraak is gedaan.

Zie omtrent het horen van getuigen en het voor bewijs gebruiken van niet door de verdediging ondervraagde getuigen voor bewijs ook de uitspraak van het EHRM in Haas tegen Duitsland 17 november 2005, *NJ* 2007, 150 m.nt. Schalken en de *Kroniek* 2006.

Deel II verschijnt in *Advocatenblad* 2008-6.

In het volgende deel

Klaagschrift tegen niet vervolgen (art. 12)

Onderbouwde standpunten

Ontnemingsprocedure

Processtukken

Rechtsmiddelen

- Hoger beroep

- Cassatie

- Herziening

- Spreekrecht (voor slachtoffers)

Vormverzuimen en art. 359a Sv

- Dwangmiddelen

- Opsporingshandelingen/strafrechtelijk financieel onderzoek

Verschoningsrecht

Verzoekschriften ex art. 89 Sv en 591a Sv

Wet- en regelgeving

(advertenties)

Wij leveren u medische argumenten

Al twintig jaren zijn wij advocaten behulpzaam bij het oplossen van problemen met een medisch aspect, zoals:

- De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?
- De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?
- Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeer ik zijn smart?
- De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?
- De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zoveel als vroeger?
- De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

Bertus Rimaweg 18

2597 BV Den Haag

tel 070 345 98 08

fax 070 345 98 11

e-mail j.w.bins@wxs.nl

dr. mr. J.W. Bins, arts RGA

Wat 'to do' als je even iemand extra nodig hebt?

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor de advocatuur en het notariaat.

Wij springen in daar waar tijdelijk personeelstekort is door zwangerschapsverlof of ziekte en bieden assistentie bij grote projecten en (te) hoge werkdruk. Onze interim-kandidaten hebben 5 jaar of meer ervaring in de advocatuur of het notariaat en zijn zorgvuldig door onze consultants gescreend. Onze matching-rate is dankzij onze zorgvuldige voorselectie uitzonderlijk hoog.

Tevens verzorgt Le Tableau in-house en opmaat vaardigheids-trainingen exclusief voor de advocatuur en het notariaat. Wij zijn CEDEO erkend en we verstrekken NOvA en KNB punten.

VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Mr. Drs. Christ'1 Dullaert (020-523 7600) of kijk op www.letableau.nl

KUNST & ANTIK

AF 'S-H

11 T/M 20 APRIL 2008
BRABANTHALLEN
'S-HERTOGENBOSCH
WWW.AFSSH.NL

ART & ANTIQUES FAIR
'S-HERTOGENBOSCH
SINCE 1967

RECHT DOOR ZEE

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarderskantoor

Boommart 3a, 2311 EA Leiden
T: (071) 516 10 10 F: (071) 514 48 77
info@buik-vanderhorst.nl

rechter schrijft terug

Jan van der Does

Rechterlijke actualiteit

‘Hebben jullie al gehoord dat Joran van der Sloot zelfmoord heeft gepleegd?’

De lunchtafel van rechters stokte. Algehele verbijstering. ‘Daar kon je op wachten.’ zei een oudere vrouwelijke collega met een zorgvuldig beatrixkapsel. ‘Daar word ik nou beroerd van.’

‘Ik had ook het gevoel [...] dat moet ooit fout gaan,’ vulde haar buurvrouw aan. ‘Je zou die jongen haast sympathiek gaan vinden.’

De tafel was nog nooit zo eensgezind geweest. De meningen volgden elkaar staccato op. Dat krijg je ervan als zelfbenoemde onderzoekers de opsporing ter hand nemen. De garanties voor de verdachte zijn er niet voor niets. Het blijft gaan om mensen. Ze mogen geen opgejaagd wild worden, puur object van de commercie, achternagezeten door kijkcij-

fers. Het gaat niet meer om rechtsstatelijke waarheidsvinding, maar om plat narcisme. Die Maurice de Hond, van hetzelfde laken een pak. Wat die zich allemaal heeft gepermitteerd.

De ene spreker probeerde de vorige te overtreffen, en er heerste een saamhorigheid alsof de overledene een gezamenlijke collega was. Totdat een bleke en wat bedeesde raio vroeg: ‘Hoe heb je het nieuws eigenlijk gehoord?’

‘Joran zelf heeft het verklaard,’ was het antwoord.

Weer stokte de tafel, in verwarring dit keer, er was even een aarzeling tussen gegeneerde verontwaardiging of onbedaarlijk plezier. Het werd het laatste en een bulderend gelach vulde de ruimte. Het was natuurlijk de vraag of het grapje gepast was, maar de stemming zat er in.

En nu de grens van het betamelijke toch wat mistig was geworden, dwaalde het onderwerp van het gesprek gemakkelijk naar andere personen die, voorzichtig geformuleerd, ook vragen opriepen.

Een officier van justitie die altijd aan het eind van de zitting van de politierechter opsomt in welke zaken hij appèl gaat aantekenen. Waarom neemt zo’n man niet een paar dagen bedenktijd in acht, al was het maar voor de schijn?

En dan iets anders. Een advocaat, steevast met een openvallende toga, waarachter een ongestreken overhemd van onbestemde kleur tevoorschijn komt. Om nog maar niet te spreken van de bef die als een vuile zakdoek om zijn hals hangt. ‘Jullie weten allemaal om wie het gaat. Zeggen jullie daar weleens wat van?’

De meningen raakten verdeeld.

Een mannelijke collega vond dat deze vraag moest worden opgesplitst in drie bestanddelen: de openvallende toga, het kleurloze overhemd en de verfrommelde bef. Elk op zichzelf beschouwd zou hij nog kunnen billijken, maar tezamen genomen, maar eigenlijk ook al een combinatie van twee bestanddelen, dat riep om een maatregel van orde. De vrouw met het beatrixkapsel voegde nog een variabele bij. De betreffende advocaat was inhoudelijk van uitstekende kwaliteit, vroeg dat niet om een genuanceerde aanpak? De discussie verlegde zich. Het zojuist geopperde bestanddeel veranderde langzaam in de vraag of je van een sympathieke advocaat meer inbreuken op het decorum kon accepteren, dan van ‘één die zich van alles permitteerde’. De tafel kwam er niet uit.

Een zekere vermoeidheid maakte zich van het gezelschap meester en toen iemand een andere kwestie op tafel probeerde te leggen, namelijk de aanwezigheid van Verdonk bij de uitspraak in een strafzaak, was de animo al verdwenen. De vraag werd overstemd door het geluid van schuivende stoelen en de spreker liet het maar voor wat het was.

Ieder bewoog zich naar de werkplek, nog nagloeiend van opwinding. Er lag tevredenheid op de gezichten, want het werk bleef toch maar razend interessant.

Kwaliteitsbewaking behoeft meer aandacht en dat niet alléén omdat de politiek twijfelt aan de morele statuur van de balie. Prof. Leny de Groot schetst de intrigerende opgave van het omgaan met strijdige kernwaarden en ze wijst de plekken aan die moeten worden verstevigd – bij de voordeur, de achterdeur en ín de vertrekken van het huis van de Orde.

Bewaking van kwaliteit in het eigen huis

.....
L.E. de Groot-van Leeuwen
hoogleraar Rechtspleging te Nijmegen
.....

Een goede advocaat is vakbekwaam in technisch-juridische, morele en sociaal-psychologische zin. Hij beschikt over beroepstechnische én morele kwaliteiten. Zijn feitelijke beroepsmoraal, de normen en waarden die hij als richtlijn voor zijn handelen neemt, ligt dicht bij zijn ideale beroepsmoraal. Maar advocaten wenden zich ook naar het economische licht, zoals planten naar de zon,² en dat is soms onverenigbaar met de genoemde kwaliteiten. Gesteld wordt wel dat de morele kwaliteit van advocaten is afgenomen, zie onder anderen Teeven en Steinz in *Trouw*.³ Of dit juist is of niet, het denkbeeld laat de politiek niet onberoerd.⁴

-
1. Prof. dr. L.E. de Groot-van Leeuwen is hoogleraar Rechtspleging aan de Faculteit der rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit te Nijmegen.
 2. Vgl. M.J. Osiel, 'Lawyers as Monopolists, Aristocrats and Entrepreneurs', in: *Harvard Law Review* 1990, p. 2009-2066.
 3. Fred Teeven en Ton Steinz, *Trouw* 28 juni 2007.
 4. Het rapport van de Commissie advocatuur, *Een maatschappelijke Orde* uit 2006, kan gezien wor-

.....
Onlangs zijn bovendien voorstellen gedaan voor hervorming van het tuchtrecht, gebaseerd op het rapport *Beleidsuitgangspunten wettelijk geregeld tuchtrecht* (2006).⁵ Het gaat om uniformering van het wettelijk geregeld tuchtrecht voor de vrije beroepen, waaronder de juridische vertrouwensberoepen als advocaat en notaris, maar ook beroepsbeoefenaren als veterinairen en loodsen. In het kabinetstandpunt van 7 december 2007 wordt onder andere gesteld dat concentratie van het hoger beroep van het tuchtrecht noodzakelijk is.⁶ Deze concentratie behelst één instantie voor hoger beroep voor vele sectoren, waaronder de advocatuur. De motieven voor deze uniformering liggen op het terrein van de consistentie van het overheidsbeleid ten aanzien van het tuchtrecht in het algemeen, de rechtsgelijkheid, de kenbaarheid van het tuchtrecht en de kwaliteit van de beroepsgroep. Hoe dit laatste gediend zou zijn, blijft echter onduidelijk.

-
- den als een gevolg hiervan. Den Haag: ministerie van Justitie, 24 april 2006.
 5. Werkgroep tuchtrecht, *Beleidsuitgangspunten wettelijk geregeld tuchtrecht*, 7 december 2006.
 6. TK 2007-2008, 29 279, nr. 61, p.6.

Uitschieters

Ook met dit recente voorstel komt geen wezenlijke versterking tot stand van de kwaliteitsbewaking of kwaliteitsbevordering van de advocatuur. Deze behoeven echter wel meer aandacht. Onder andere door het openstellen van de juridische faculteiten voor grote groepen studenten met een gevarieerdere vooropleiding uit brede lagen van de samenleving is de advocatuur een kwalitatief diverse beroepsgroep geworden met grote morele en juridisch-technische uitschieters naar boven en naar beneden. Daarnaast is de advocatuur deel van een samenleving die marktwaarden hoog in het vaandel heeft staan en die de verdediging van niet-materiële waarden ziet als iets moois 'erbij'. De vraag is dus: hoe kunnen bevordering en bewaking van de kwaliteit van de advocatuur worden gerealiseerd op een wijze die hout snijdt? Dat kan plaatsvinden aan de voordeur van het huis van de Orde, in het huis zelf en aan de achterdeur.

Toelatingsexamen

Bij de toegangsdeur tot het huis van de Orde dienen minimumnormen voor toelating te worden gesteld op grond waarvan je wordt toegelaten tot het

huis van de Orde, of op grond waarvan je de toegang wordt geweigerd. Deze normen kunnen worden getoetst in het toelatingsexamen tot de Balie, zoals voorgesteld door de Commissie advocatuur. Het huidige beroepsopleidingsexamen zou verder ontwikkeld dienen te worden 'tot een stevig *bar exam* [...] om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te garanderen', aldus Huls en Laclé.⁷ In het examen zullen juridisch-technische vereisten een rol spelen, maar kunnen ook beroepsethische vereisten aan de orde komen. In de Verenigde Staten is *ethics* een vast en stevig onderdeel van het *bar-exam*. In Nederland hebben mevrouw Sonja Boekman en later professor Quant ertoe bijgedragen dat er enige aandacht is voor de beroepsethiek en de Gedragsregels in de opleiding.

Omggaan met strijdige kernwaarden
Is men eenmaal advocaat, dan zijn zowel minimumnormen als aspirationele normen van belang. De eerste betreffen bijvoorbeeld normen voor een goede

uitoefening van de praktijk. Die regels kunnen heel specifiek zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een *best practice* (die eigenlijk beter een *good practice* is te noemen), zoals de normen geformuleerd voor de asielpraktijk.⁸ Dit is de vloer van het huis, maar er is ook een plafond: de aspirationele normen en waarden van de advocatuur. Als een moraal alleen uit minimumnormen bestaat, worden wellicht de ergste misstanden tegengegaan, maar worden tegelijk kansen gemist om meer dan dat minimum te bereiken.

De Commissie advocatuur noemt als kernwaarden van de advocatuur: onafhankelijkheid, partijdigheid, integriteit, vertrouwelijkheid, deskundigheid en publieke verantwoordelijkheid voor de goede rechtsbedeling. Ook regering en parlement willen deze in de Advocatenwet vastleggen, als toetsingskader voor de beroepsuitoefening, de beroepsregulering, de toelating tot het beroep en de bevordering van de goede marktwerking. Daar lijkt mij niets op tegen, maar ik wil een kanttekening plaatsen over de relatie tussen de kernwaarden.

De morele spanning tussen partijdigheid en publieke verantwoordelijkheid, en partijdigheid en onafhankelijkheid, is inherent aan het beroep van rechtshulpverlener

Partijdigheid en publieke verantwoordelijkheid, en ook partijdigheid en onafhankelijkheid (o.a. van de cliënt), staan veelal in gespannen verhouding tot elkaar. Dit is de morele spanning die inherent is aan het beroep van de rechtshulpverlener. In de traditionele uitoefening van de professie zijn deze onafhankelijkheid van de cliënt en de zorg voor de samenleving belangrijke waarden. Deze kernwaarden worden door de Commissie summier behandeld. Tot hoever gaat de partijdigheid, tot hoever de publieke verantwoordelijkheid?

De Commissie advocatuur schrijft enerzijds: 'De advocaat heeft bij de behartiging van de belangen van de cliënt

7. N.J.H. Huls & Z.D. Laclé, *Meer macht voor de consument? Een position paper ten behoeve van de Commissie-Van Wijnen*, Boom Juridische uitgever, Den Haag 2006.

8. N. Doornbos, F. Koers & Th. Wijngaard, *Bij de hand in asielzaken, leidraad voor de asieladvocaat*, Wolf Legal Publ., Nijmegen 2006.

ook de goede rechtsbedeling in het oog te houden.’ Anderzijds stemt de Commissie in met de visie van de Adviescommissie Strafrecht, die vaststelt ‘dat de strafadvocaat *uitsluitend* opkomt voor de belangen van de cliënt’. Deze strijdigheid is ook voelbaar in de praktijk. In mijn eigen onderzoek van enige jaren geleden stelde de ene advocaat dat een verdachte er recht op heeft dat zijn advocaat geen middel onbenut laat, terwijl een andere advocaat van mening was dat een advocaat zich beperkingen dient op te leggen onder andere als aan derden, bijvoorbeeld slachtoffers, door de door hem benutte middelen schade wordt toegebracht.⁹

Strijdigheid van kernwaarden is een bekend verschijnsel in recht en wet. Deze strijdigheid wordt hanteerbaar door voor ieder concreet geval een oplossing te zoeken. Uit een veelheid van gevonden oplossingen kunnen vervolgens algemene regels ontstaan over hoe om te gaan met die strijdigheid. Met de twee genoemde kernwaarden van de advocatuur gaat het heel anders. De ene Commissie stelt categorisch het een, de andere Commissie categorisch het ander. En in de praktijk volgen advocaten de ene regel of de andere. Wat ontbreekt is een praktijkgerichte reflectie, gericht op analyse van de strijdigheid en een nadere concretisering met behulp van casus, uitmondend in richtinggevende bakens. Pas dan kunnen dekens het proactieve beleid gaan voeren dat er van hen verwacht wordt en heeft de tuchtrechter vaste grond onder de voeten.

Getrapte sanctivering

Het huis van de Orde telt grote zalen voor algemeen gebruik en vele kamers voor de specialisatieverenigingen. De Commissie cassatie-advocatuur pleit – naar analogie van het in Duitsland, België en Frankrijk bestaande specialisme – voor een exclusieve cassatiebalie met een benoemingssysteem op basis van

9. L.E. de Groot-van Leeuwen, ‘Lawyer’s moral reasoning and professional conduct, in practice and in education’, in: K. Economids (ed.), *Ethical Challenges to Legal Education & Conduct*, Hart Oxford 1998, p. 237-253; L.E. de Groot-van Leeuwen, ‘The lawyer poised between client and Society’, in: J. Cooper & L. Trubek (eds.) *Educating for Justice: Social Values and Legal Education*, Aldershot, Dartmouth, 1997, p. 238-251.

tingsexamen.¹⁰ Zo kunnen de bestaande specialismen zich ontwikkelen tot een actief derde normenstelsel dat, naast de minimum- en de aspirationele normen, binnen het huis van de Orde functioneert.

De specialisatieverenigingen hebben nu al hun eigen cursussen en kunnen ook eigen toegangseisen formuleren. Dit opent tevens de mogelijkheid voor getrapte tuchtrechtelijke sanctivering, zoals schorsing uit de specialistenvereniging, terwijl men nog wel advocaat blijft. Een dergelijke mogelijkheid van *graduated sanctions* is volgens onderzoek van Elinor Ostrom belangrijk voor het succesvol beheer van collectieve goederen van groepen door die groepen zelf. Zoals advocaten hun collectief goed, hun reputatie en monopoliepositie, zouden moeten beheren.¹¹

Wanneer moet je eruit?

Dit brengt ons bij de achterdeur van het huis van de Orde. Zoals overal in huis, heeft de tuchtrechter ook bij de achterdeur een belangrijke maatschappelijke taak. De overschrijding van minimumnormen kan grote maatschappelijke onrust teweegbrengen. Het zijn juist de achterdeurnormen – wanneer ‘moet je eruit’ – die maatschappelijk van groot belang zijn: daar let de samenleving op. Als er niet aan het minimum van de goede beroepsuitoefening (in juridisch-technische, morele of sociaal-psychologische zin) wordt voldaan, moet er een sanctie volgen. Het opleggen van sancties met de mogelijkheid tot schorsing en het schrappen van het tableau, behoort exclusief tot de taak van de tuchtrechter. Door de uitspraken en sancties van de tuchtrechter wordt duidelijk gemaakt dat er voor boeven, beunhazen, charlatans en morele randfiguren geen plaats is in de beroepsgroep. Dat moet helder en duidelijk zijn voor de beroepsgroep zelf en dient ook duidelijk te worden gemaakt aan het brede publiek.

Ook de deken heeft een belangrijke taak bij deze achterdeur. Hij kan, indien hij buiten het geval van een klacht op de hoogte is gebracht van bezwaren tegen

10. Advies Commissie cassatie-advocatuur 21 juni 2004.

11. Elinor Ostrom, *Governing the Commons, the Evolution of Institutions for Collective Action*, Cambridge University Press, 1990.

Slechts op basis van een praktijkgerichte analyse van de strijdigheid van de kernwaarden, uitmondend in richtinggevende bakens, heeft de tuchtrechter vaste grond onder de voeten

een advocaat, deze ter kennis brengen van de Raad van Discipline. Hiervan zouden de dekens meer gebruik kunnen maken. Zo kunnen zij samen met de tuchtrechters, en met behulp van een goede ondersteuning, fouten van advocaten corrigeren en sanctioneren.¹²

Eer

Kwaliteitsbevordering en -bewaking van de advocatuur vragen structureel meer aandacht dan in het verleden. Passende maatregelen die door de Orde in eigen huis kunnen worden genomen – en gedeeltelijk in het verlengde liggen van ontwikkelingen die al in gang zijn gezet – zijn: een stevig toelatingsexamen voor de balie, een actief uitwerken van oplossingen voor tegenstrijdigheden van kernwaarden, een sterkere normatieve rol van de specialismen en proactief optreden door deken en tuchtrechter.

Mogen wonen in het huis van de Orde moet een eer zijn, die wordt verdiend door te voldoen aan heldere normen en sancties, aan de voordeur, in het huis en aan de achterdeur.

12. Vgl. over de eigenlijke taak van de tuchtrechter, H.B.H. van Griensven, ‘Klachten in en buiten de orde’, in: *Recht op tuchtrecht, 50 jaar Hof van Discipline*, 2003, p. 116-119.

Getting you there.

FORTIS

Hier wordt onderhandeld over de hypotheek voor een praktijkpand.

We zien u graag komen: om met ons te onderhandelen over de financiering van uw praktijkpand. U bepaalt waar en wanneer de onderhandelingen plaatsvinden. En waarover we gaan onderhandelen. Maak vandaag nog een afspraak voor een goed advies: 0900-8178 (lokaal tarief). Graag tot aan de onderhandelingstafel.

Kijk voor de scherpe rente op fortisbank.nl bij Vrije beroepen.

Verschraling van advocatenkeuze

Gefinancierde rechtsbijstand

De heer Beydals neemt de uitnodiging van de heer Van Dijk van de Raad voor Rechtsbijstand in het vorige nummer van het *Advocatenblad*, om te reageren op zijn stelling dat van (flagrante) schending van het recht op vrije advocatenkeuze geen sprake is, met beide handen aan. Het nieuwe beleid leidt volgens Beydals wel degelijk tot een verschraling van advocatenkeuze. Hij ziet zich dan ook genoodzaakt een afwijking te maken.

G. Beydals

advocaat te Amsterdam

Bij de invoering van de Wet op de Rechtsbijstand werd mede beoogd aan advocaten, die aan het systeem van de gefinancierde rechtsbijstand deelnamen, een adequate vergoeding te verstrekken. Algemeen heerste de opvatting dat de vergoeding te laag was. Voorts werd het met de invoering van de wet mogelijk gemaakt dat de Raden voor Rechtsbijstand bijzondere eisen zouden kunnen stellen aan de inschrijving van advocaten. Beoogd werd (mede) specialisatie te bevorderen. Het was de wens dat advocaten die deelnamen aan het systeem van de gefinancierde rechtsbijstand zich meer zouden specialiseren en de Raden zouden hierin een rol kunnen spelen. Dat laatste is zeer beperkt gebeurd, al wordt specialisatie nog altijd gepropageerd.

Bij de invoering van de Wet op de rechtsbijstand in 1994 werd het oude vergoedingensysteem uit de WROM gehandhaafd en werd in beginsel een forfait uitbetaald per zaak, bestaande uit een basisbedrag¹, vermenigvuldigd met een wegingsfactor, afhankelijk van de soort zaak. Hiertoe was een fijnmazig systeem van 116 verschillende wegingsfactoren ontwikkeld, die uiteenliepen van een factor 0,25 tot een factor 1,5. Werd aan de zaak meer dan 30 uur besteed, dan verviel het forfait en werd de zaak volledig op urenbasis betaald.

Ondanks dit fijnmazige systeem werden sommige rechtsterreinen veel beter betaald dan andere. De Commissie-Maan werd gevraagd te adviseren over een nieuw honoreringssysteem dat deze ongelijkheid zou wegnemen. Op basis van dit rapport is de huidige systematiek ingevoerd. De 116 wegingsfactoren werden vervangen door het puntensysteem met 9 grove categorieën. Deze categorieën worden bij veelvoorkomende toevoegingszaken nader onderverdeeld. In de cate-

gorieën waar minder toevoegingen voorkomen, wordt onderverdeling niet nodig geacht. Bovendien werd een ingrijpende wijziging bij de omvangrijke zaken doorgevoerd; na betaling van het forfait worden pas extra bedragen uitbetaald als aan de zaak drie maal het aantal uren dat er voor staat, is gewerkt en er vooraf toestemming is gevraagd om meer uren te mogen besteden.

Bedraagt het aantal forfaitaire uren voor een zaak 12, dan wordt er in een bewerkelijke zaak 24 uur niet uitbetaald; heeft een zaak een forfait van 3 uur, dan wordt in een bewerkelijke zaak 6 uur niet uit betaald. De advocaat die omvangrijke zaken doet, lijdt dus altijd een verlies.

Op deze wijze werd een systeem dat tot een zekere ongelijkheid aanleiding gaf, vervangen door een systeem dat tot een veel grotere ongelijkheid aanleiding gaf.²

Specialisatie en het vergoedingensysteem

De advocaat-generalist behandelt zaken op veel terreinen en iedere cliënt kan bij deze advocaat voor de kleinere zaken terecht. Betreft het echter een ingewikkelde zaak, dan is de generalist niet in staat die zaak te behandelen. Doorgaans zijn dit ook de bewerkelijke zaken. Deze zaken worden door deze advocaten doorgestuurd naar meer gespecialiseerde advocaten. Het gevolg hiervan is dat meer gespecialiseerde advocaten de bewerkelijke zaken doen. Zoals ik hiervoor al heb beschreven, worden die zaken slechter betaald. De paradox treedt in, dat naarmate een advocaat meer ervaring heeft en meer gespecialiseerd is, hij grotere zaken gaat doen en er minder aan verdient. Op deze grond is het honoreringssysteem volgens de huidige methodiek onwenselijk en in

1. Het basisbedrag was per 1 juli 1999 voor civiele zaken f 1.443,- en voor strafzaken f 1.289,-

2. Weliswaar werkt het systeem vermoedelijk wel redelijk bij de grote bulk van zaken, maar advocaten die veel grote zaken doen op het terrein van het verbintenissenrecht en goederenrecht, maken eenvoudigweg verlies op toevoegingszaken. In het oude systeem was de vergoeding soms karig, maar dat in bepaalde categorieën van zaken de vergoeding structureel onder de kostprijs lag en er dus sprake is van verlies, kwam niet voor.

strijd met één van de doelstellingen van de Wet op de rechtsbijstand.

Het nieuwe beleid van bewerkelijke zaken

Volgens Van Dijk³ is er geen sprake van nieuw beleid, maar van harmonisering van bestaand beleid. Van Dijk stelt dat het onwenselijk is dat in het ene deel van het land voor dezelfde soort zaak en voor hetzelfde werk een andere vergoeding wordt gegeven dan in het andere deel van het land. Die stelling is in zijn algemeenheid niet juist. In de Randstad en in het bijzonder in Amsterdam liggen de kosten (huren en salarissen, maar ook de kosten van levensonderhoud voor de advocaat zelf) veel hoger dan in andere delen van het land. Het is dan op zich niet onredelijk dat ook de vergoeding daarop is afgestemd. Ook in betalende zaken ligt het uurtarief in Amsterdam hoger dan bijvoorbeeld in Leeuwarden. Indien de heer Van Dijk bedoelt dat het beleid met betrekking tot bewerkelijke zaken geen geschikt middel is om die verschillen te compenseren, kan ik zijn redenering begrijpen.

Maar deze bezuinigingsmaatregel treft vooral het ressort Amsterdam, waar de advocaten zitten met de hoogste kosten. Van Dijk geeft aan dat de maatregel niet als bezuiniging is bedoeld, maar geeft op geen enkele wijze aan hoe deze bezuiniging gecompenseerd wordt. Er is ook geen sprake van dat in enig ander ressort een ruimer beleid wordt gevoerd, waar dan extra geld naar toe zou vloeien.

Zonder het nieuwe beleid waren bewerkelijke zaken veelal verliesgevend. Met het nieuwe beleid worden tal van werkzaamheden niet meer als het geven van rechtsbijstand gekwalificeerd, terwijl de verplichting voor de advocaat om die werkzaamheden te verrichten onverkort blijft bestaan. In een bewerkelijke zaak op het gebied van het goederenrecht wordt 24 uur niet uitbetaald,⁴ nu worden tal van werkzaamheden door de Raad buiten beschouwing gelaten en wordt het aantal niet-betaalde uren veel groter. Dat betekent dat deze zaken nog

3. Drs. J. van Dijk, directeur Raad voor Rechtsbijstand Den Haag in *Advocatenblad* 2008-4.

4. Ook onder het oude beleid werden tal van werkzaamheden niet uitbetaald, zoals reistijd en wachttijd: feitelijk waren het dus al meer dan de genoemde 24 uur die niet uitbetaald werden.

'Het honoreringssysteem volgens de huidige methodiek is onwenselijk en in strijd met één van de doelstellingen van de Wet op de rechtsbijstand'

verliesgevender zullen worden dan ze al waren.

De uren die gemoeid zijn met het verkrijgen van gefinancierde rechtsbijstand, kwamen ook voorheen niet voor vergoeding in aanmerking. Maar blijkens het nieuwe beleid zal er voortaan veel tijd gaan zitten in het verkrijgen van toestemming voor een bewerkelijke zaak. Het aantal onbetaalde uren zal hierdoor toenemen.

Bij het doorsturen van kopieën aan, cliënt, het opgeven van verhinderdata enzovoort lijkt het om verwaarloosbaar weinig tijd te gaan, maar het kost toch telkens tijd. Het zenden van een kopie aan de cliënt kost in de praktijk ruim vijf minuten. Stuur je in een zaak die drie jaar duurt iedere maand één stuk door aan cliënt, dan levert dit alleen al drie uren op, die niet betaald worden.

In bewerkelijke zaken komt het vaak voor dat er kanten aan de zaak zitten die zich op andere rechtsterreinen bevinden, waarop een meer gespecialiseerde advocaat niet thuis is. Om dan toch de zaak goed te kunnen behandelen, is overleg nodig met een advocaat die wel thuis is op dat terrein. Waarom komt dit confraterneel overleg dan niet voor vergoeding in aanmerking?

Zonder informatie over de feiten is rechtsbijstand onmogelijk. Als de cliënt meer tijd nodig heeft om die informatie

te verstrekken, waarom moet de advocaat daarvan de dupe zijn? Soms kan de informatie sneller via een familielid worden verkregen. Waarom komt dat niet voor vergoeding in aanmerking?

Een cliënt van mij kreeg ongeveer twintig kogels van een crimineel door zich heen. Het is mijns inziens toch niet verwonderlijk dat het praten daarover sterke emoties oproept en dat een dergelijk gesprek langer duurt. En wat te denken van een cliënt die ten gevolge van een aanrijding zowel geestelijk als lichamelijk ernstig is aangetast, rolstoelgebonden is en moeilijk kan praten? Veel van de informatie krijg ik van zijn moeder, die de Nederlandse taal niet machtig is, zodat ik een tolk gebruik. Dit leidt tot meer uren.⁵ Moeten al deze uren dan maar voor rekening van de advocaat blijven?⁶

Na bekendmaking van het nieuwe beleid wendde zich iemand tot mij die stelde blind te zijn geworden door een medische fout. Ik heb de zaak niet in behandeling genomen vanwege dit nieuwe beleid. Er zal onderzoek⁷ in het ziekenhuis nodig zijn om de feiten te achterhalen. Hiermee zal veel tijd gemoeid zijn, die dus al meteen niet voor vergoeding in aanmerking komt. De zaak in behandeling nemen en het onderzoek niet doen, is zinloos. Zo zijn er veel zaken waarbij eerst een onderzoek naar de feiten noodzakelijk is. Veel verzekeringszaken die ik voor cliënten heb behandeld, zijn voor de cliënt goed afgelopen door opsporing van de feiten. De verzekeraar komt met een voor de cliënt negatief rapport en daar zal iets tegenover moeten staan. Eerst wordt vastgesteld welke feiten van belang zijn (het juridisch oordeel) en daarna vraag je informatie op, schakelt deskundigen in, hoort getuigen; kortom opsporingsonderzoek.

5. Zie in deze zin ook mr. M. Wijngaarden, *Advocatenblad* 2008-2.

6. In de eerstgenoemde zaak is de kans groot dat de dader geen verhaal biedt en de toevoeging daarom tot uitbetaling zal komen. In de tweede zaak verwacht ik de kosten van rechtsbijstand op de verzekeraar van de wederpartij te kunnen verhalen, zodat de toevoeging geen grote rol speelt. Dit doet echter niets aan het principe af.

7. Ik neem aan dat dit onder opsporingsonderzoek wordt verstaan. De term lijkt zich meer te richten op de strafrechtpraktijk, maar ik zie geen reden tot een onderscheid terzake tussen strafzaken en civiele zaken.

Vanzelfsprekend moet een advocaat in processtukken relevante wetgeving en jurisprudentie aanhalen. De Raden menen dat de advocaat de jurisprudentie moet kennen. Maar menen de Raden dan ook dat de advocaat de vindplaats uit het hoofd moet kennen en de relevante uitspraken zo uit het hoofd moet kunnen aanhalen, zoals sommige classici Homeerus kunnen voordragen?

De vrije advocatenkeuze

Dat bij de invoering van de Wet op de rechtsbijstand in 1994 de keuze van een rechtzoekende in beginsel werd beperkt tot die advocaten die in zijn geschreven bij de Raad, is evident.⁸ Anders dan Wolters⁹ ben ik van mening dat het recht op vrije advocatenkeuze niet absoluut is en een beperking tot de ingeschreven advocaten een aanvaardbare beperking oplevert, zolang het percentage ingeschreven advocaten niet te laag is. Dit neemt niet weg, dat art. 16 Wrb in de wet is gekomen voor die gevallen waarin rechtzoekenden gemotiveerd voor een bepaalde advocaat kiezen. Indien ik echter het beleid zie, dan komt het er op neer dat eigenlijk ieder beroep op art. 16 wordt afgewezen. Mijns inziens staat dit op gespannen voet met de betreffende bepaling en is dit beleid ook niet in het belang van een goede rechtsbedeling. Ook in de bijdrage van Van Dijk vind ik

8. F. van der Hoek stelt zich in *Advocatenblad* 2008-4 op het standpunt, dat er geen beperking is van de advocatenkeuze, omdat – als ik het goed begrijp – de rechtzoekende er ook voor kan kiezen zelf de advocaat te betalen en dan niet langer gebonden is aan de ingeschreven advocaten. Het standpunt gaat er aan voorbij, dat de rechtzoekende in aanmerking komt voor gefinancierde rechtsbijstand omdat hij zelf niet in staat is die kosten te dragen.

9. F.W.P. Wolters, *Advocatenblad* 2008-3.

'Het nieuwe beleid van de Raden voor Rechtsbijstand ontmoedigt specialisatie nog meer dan het vergoedingenbesluit op zich al doet en staat daarmee haaks op de gepropageerde specialisatie'

geen argumenten voor dit rigide beleid.¹⁰

Voor de vrije advocatenkeuze is niet zozeer van belang hoeveel advocaten ingeschreven staan, maar van veel meer belang hoeveel advocaten bereid zijn de zaak van de rechtzoekende op basis van een toevoeging te doen. In mijn waarneming was de bereidheid onder advocaten om omvangrijke zaken op basis van een

10. Indien een niet-ingeschreven advocaat iemand bijstaat die niet voor gefinancierde rechtsbijstand in aanmerking komt en na verloop van tijd in inkomen achteruit gaat, waarom kan die advocaat die zaak dan niet op basis van een toevoeging voortzetten met toepassing van art. 16? Of het geval dat bij een civiele zaak een rechtzoekende een samenhangende zaak heeft op het gebied van het strafrecht (toepassing Wet Terwee of een verzoek ex art. 12 Sv), maar de advocaat is niet voor strafzaken ingeschreven: waarom kan er dan niet met toepassing van art. 16 toch een straftoevoeging worden verstrekt?

toevoeging te doen al klein. Dit vanwege de slechte betaling van bewerkelijke zaken.¹¹ Het beleid in bewerkelijke zaken dat nu is gepubliceerd, betekent voor mij dat ik aan het begin van een zaak een afweging maak. Verwacht ik een bewerkelijke zaak met een aanzienlijke kans op basis van de toevoeging betaald te worden, dan neem ik die zaak niet meer in behandeling. Er zullen ongetwijfeld meer advocaten zijn die niet langer bereid zijn bewerkelijke zaken op basis van een toevoeging te behandelen. Dat leidt voor deze categorie van zaken tot een verschraling van de advocatenkeuze. Of de vrije advocatenkeuze voor deze cliënten daarmee onder een aanvaardbaar minimum is gekomen, kan ik niet beoordelen.

Conclusies

Een advocaat die de werkzaamheden, die niet meer voor honorering in aanmerking komen, niet verricht, schiet ernstig tekort in de uitoefening van zijn beroep. Het nieuwe beleid van de Raden voor Rechtsbijstand ontmoedigt specialisatie nog meer dan het vergoedingenbesluit op zich al doet en staat daarmee haaks op de gepropageerde specialisatie.

De beperking van de advocatenkeuze tot de ingeschreven advocaten is een aanvaardbare beperking, maar aan de hardheidsclausule van art. 16 zou een zinvolle invulling gegeven moeten worden.

11. Ik deed al met een zekere regelmaat zaken voor mensen uit een ander ressort, die daar geen advocaat konden vinden, in wie zij vertrouwen hadden en die bereid was de zaak op basis van een toevoeging te doen.

Rectificatie

Deze advocaat heeft gefaald, niet het systeem

In het vorige nummer is op p. 122 ten onrechte vermeld dat de auteur van de Opinie 'Deze advocaat heeft gefaald, niet het systeem' advocaat te Aalsmeer is. Dat is niet juist: de auteur, F. van der Hoek, is advocaat te Schiphol-Rijk.

Nawoord: auditgezwel en vrije advocaten- keuze

.....
F.W.P. Wolters

advocaat te Amsterdam
.....

In mijn *Opinie* van 15 februari 2008¹ heb ik betoogd dat, door middel van een drietal onmogelijke restricties, de wetgever en de Raad voor Rechtsbijstand te Amsterdam de vrije advocatenkeuze van de onverdachte en onverzekerde rechtzoekende vakkundig om zeep hebben geholpen. Op mijn standpunt werd gereageerd door drs. J. van Dijk en door mr. F. van der Hoek in hun *Opinie* van 7 maart 2008.² Volgens Van Dijk menen de Raden van Rechtsbijstand dat van (flagrante) schending van het recht op vrije advocatenkeuze geen sprake is. Echter, Van Dijk is geen directeur van de Raden van Rechtsbijstand, maar van de Raad van Rechtsbijstand in Den Haag, zodat wordt ontkend dat Van Dijk de mening van de Raden van Rechtsbijstand kan weergeven en weergeeft. Dijk noch Van der Hoek bestrijdt dat het vrijwel onmogelijk is aan de drie restricties te voldoen. Niettemin me-

.....
1. *Advocatenblad* 2008-3, p. 88 e.v.
2. *Advocatenblad* 2008-4, p. 120 e.v.

nen beiden dat de vrijheid van advocatenkeuze niet in het geding is. Van Dijk werpt mij tegen dat ik had kunnen kiezen deel te nemen aan het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand. Dit argument gaat niet op omdat, indien de vrije advocatenkeuze van een rechtzoekende afhangt van wat een advocaat kiest, reeds daardoor de vrije advocatenkeuze van de rechtzoekende is beperkt en daarmee is de vrije advocatenkeuze in het geding. Van der Hoek concludeert dat ik, bij gebrek aan inzicht in mijn eigen tekortschieten, een slechte advocaat ben en meent op grond daarvan dat een rechtzoekende geen baat heeft bij vrije advocatenkeuze, als de rechtzoekende een slechte advocaat kiest. Daargelaten het onnodig grievend karakter van deze ongefundeerde publiekelijke aantijging, snijdt ook dit argument geen hout. Het gaat bij de vrije advocatenkeuze niet om baat, maar om vertrouwen op baat. Of dat vertrouwen achteraf wordt beschaamd, is een andere vraag, maar die had ik nu weer niet aan de orde gesteld en nog minder getracht te beantwoorden.

.....
(advertenties)

Alt Kam Boer a d v o c a t e n

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TOGA
atelier

Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67

14 juni 2008 - Doe mee en schrijf je nu in!

Het NK Wielrennen voor Juristen 2008

14 juni 2008 - Wheeler Planet/La Ronde - Zijkanaal C6 - Spaarndam

Wie wordt de meester van het peloton?

Elsevier Juridisch organiseert op zaterdag 14 juni 2008 het eerste NK Wielrennen voor Juristen. Een mooie dag vol sportiviteit en gezelligheid. Alle fiets-enthousiaste juristen van Nederland zijn uitgenodigd om met elkaar en in diverse leeftijdscategorieën de strijd aan te gaan; en de winnaar mag zich een jaar lang Nederlands kampioen noemen!

Het NK Wielrennen voor Juristen staat open voor iedereen met een behaald doctoraal of master in rechtsgeleerdheid: advocaten, rechters, notarissen, bedrijfsjuristen maar ook alle overige meesters. Ook laatstejaars rechtenstudenten mogen deelnemen. Collega's, vrienden en familie zijn van harte welkom om te komen supporteren. Alle deelnemers worden geklasseerd. Dames en heren rijden elk in hun eigen koers en er zijn ereprijzen in diverse categorieën, op leeftijd en op branche. Kantoren- en bedrijfsteams dingen mee naar het ploegenklassement. Wedstrijdervaring is niet nodig, meedoen is uiteraard belangrijker dan winnen.

Ja, wij fietsen mee met het NK Wielrennen voor Juristen 2008!

Deelnemen kan individueel en per ploeg. De kosten zijn € 25,- per deelnemer, inclusief KNWU-dagkaart. Het dragen van een valhelm is verplicht.

Kantoor: Adres:
Postcode en woonplaats: Telefoon:
 Individueel Ploeg

Deelnemer 1

Naam: M V
E-mail:
Leeftijd: Titel: mr. prof. dr. drs. student
Functie:

Deelnemer 2

Naam: M V
E-mail:
Leeftijd: Titel: mr. prof. dr. drs. student
Functie:

Vergeet niet uw e-mailadres in te vullen, dan houden we u op de hoogte!

Het NK Wielrennen door Juristen 2008 wordt georganiseerd door Elsevier Juridisch en JBB.nl in samenwerking met Wheeler Planet. Stuur het formulier in naar Elsevier Juridisch, Antwoordnummer 16010, 2501 VE Den Haag. Faxen kan uiteraard ook: 070 441 59 24.

Tijdgeest en tijdgebrek nekten Coornhert-Liga

De vereniging voor strafrechthervorming Coornhert-Liga ligt in coma. Maar er bestaat misschien wel meer dan ooit – behoefte aan een opbouwend kritisch platform. Het draagvlak moet dan wel breder zijn dan academische juristen en strafrechtadvocaten.

.....
Lex van Almelo

journalist

.....
Op 30 oktober 2002 kwamen de leden van de Coornhert-Liga voor het laatst bijeen. De vijftien à twintig aanwezigen wezen het bestuursvoorstel om de vereniging op te heffen af. Er zou, zo kan ik uit de eerste hand bevestigen, een congres worden georganiseerd – als ultieme poging om de liga te reanimeren. Die poging is mislukt, maar officieel is de vereniging nooit opgeheven. De website is sinds 1999 niet meer bijgewerkt, maar op internetfora zijn nog wel uitspraken over de Coornhert-Liga te vinden. Zoals: ‘De meeste strafrechters zijn lid van de ultralinkse Coornhert-Liga die statutair tot doel heeft de maatschappij te ontwrichten.’ Andere uitspraken zijn even negatief en onjuist.

Rechtsbescherming

Wie van de jongere generatie juristen weet nog wat de Coornhert-Liga was en beoogde? Gezien de geringe aanwas van studenten-leden gedurende de laatste jaren vermoed ik dat het er niet veel zullen zijn. Daarom is het goed dat oud-journalist Hans Smits (o.m. *Vrij Nederland*) de geschiedenis van deze vereniging heeft geschreven. De titel *Strafrechthervormers en hemelbestormers* verwijst niet alleen naar de doelstellingen van de vereniging, maar ook naar een ideologische tegenstelling uit de begintijd. Daarin stonden

strafrechtjuristen en criminologen van de Erasmus Universiteit in de schaduw van hun leermeester Louk Hulsman de afschaffing van het strafrecht voor, ofwel het ‘abolitionisme’. De strafrechtjuristen en criminologen van de Universiteit Utrecht hamerden meer op humanisering en terugdringing en legden een grote nadruk op de rechtsbeschermende functie van het strafrecht. Advocaten hebben daarin een belangrijke taak en deze hebben dan ook naast academici een grote rol gespeeld in de Coornhert-Liga. Gerard Spong en Oscar Hammerstein waren voorzitter en de vorig jaar overleden Pieter Herman Bakker Schut speelde een opvallende rol in de begintijd.

Het lidmaatschap was geen belemmering voor een juridische carrière. Er zijn heel wat bestuursleden hoogleraar of rechter c.q. raadsheer geworden – met name die van het eerste uur. Ook de huidige voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak, Erik van den Emster, was lid. Dries van Agt en Aad Kosto waren ook lid, maar bedankten snel toen zij minister respectievelijk staatssecretaris van Justitie werden.

Veiligheidsdenken

De invloed van de Coornhert-Liga was kort na de oprichting in 1971 het grootst. De liga was een platform voor juristen, criminologen, politiemensen, reclaseringswerkers en ex-gedetineerden die nadachten over alternatieven voor het klassieke repressieve strafrecht. In de loop der jaren hebben enkele alternatieven inderdaad ingang gevonden, maar het strafrechtelijk systeem werd er niet kleiner door en het aantal cellen evenmin. Aan de hand van talrijke liga-publicaties en tientallen interviews met hoofdzakelijk oud-bestuursleden geeft Smits de opkomst en ondergang van de Coornhert-Liga op onderhoudende wijze weer. Hij beschrijft niet alleen de geschiedenis van een club bevlogen mensen, die langzaam ten onder gaat aan tijdgebrek en tijdgeest. Hij beschrijft ook de geschiedenis van het strafrechtelijk denken in de laatste veertig jaar, waarin de kritische rol van de liga feitelijk werd overgenomen à

.....
Hans Smits: Strafrechthervormers en hemelbestormers

Uitgeverij Aksant, Amsterdam 2008.
ISBN 978 90 5260 297 4. 24,90.

door de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten.

Dat omzien is ook boeiend met het oog op de toekomst. In de Verenigde Staten ontstaat alweer belangstelling voor de resocialisatie van gedetineerden. En als de golfslag van het veiligheidsdenken in Nederland straks begint te kabbelen, zal het tegengeluid van weleer wellicht ook hier weer een beetje voet aan de grond krijgen.

Toekomst

Niet alle betrokkenen zien een toekomst voor de Coornhert-Liga. Volgens criminoloog René van Swaeningen zou een nieuw platform breder moeten zijn dan alleen universitaire academici en strafrechtadvocaten. Maar dat er behoefte bestaat aan een tegenbeweging – daarover bestaat weinig verschil van mening. Die behoefte wordt het mooist onder woorden gebracht door het ambivalente lid Dries van Agt: ‘Het enige dat ik thans nog kan uitbrengen is dat er hedentendage een urgenter behoefte is aan de een of andere Coornhert-Liga dan eertijds al. Het roepen en blaten om meer strafbaarstellingen, langduriger en hardvochtiger straffen en meer dienaren van de zwaarmacht om ons heen, is een kelige kakofonie geworden.’

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen B0 en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
 Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
 Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

28-05-2008: 09:30 - 17:00 uur
 Plaats: 's-Hertogenbosch
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. D.J. Buijs, mr. R. Hansma, mr. M.J.M.T. Keulaerds, mr. J. Meijer, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Docent(en): mr. A.J. Boorsma, mr. J.P. Heinrich, mr. M.W. Scheltema
 Cursusprijs: € 795 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

- Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Actualiteiten
Vennootschapsbelasting
 12-06-2008: 10:00 - 17:15 uur
 Plaats: Naarden
 Doelgroep: PO
 Niveau: *
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen, tel. 070-3789896

Bouwrecht
Bouwrecht van A tot Z
 04-06-2008: 09:30 - 17:00 uur
 05-06-2008: 09:30 - 17:00 uur
 Plaats: Rotterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Studiecentrum voor Bedrijf & Overheid, tel. 040-2974980

Docent(en): prof. dr. J.N. Bouwman, mr. D. van Hattem
 Cursusprijs: € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Regionaal Congres Ontslagrecht 'Disfunctioneren - wangedrag & arbeidsconflicten'
 17-06-2008: 09:30 - 17:00 uur
 Plaats: Zwolle
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. D.J. Buijs, mr. R. Hansma, mr. M.J.M.T. Keulaerds, mr. J. Meijer, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Docent(en): dr.ir. A. Bregman, mr. M.J.J.M. Essers, mr. H. Kolsters, mr. drs. E. Samuels-Brusse, C. Vial
 Cursusprijs: € 1.649 exclusief btw
 Opleidingspunten 12 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 12 Totaal

Basiscursus vastgoed - btw en overdrachtsbelasting
 12-06-2008: 14:00 - 18:30 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep: PO
 Niveau: * Actualiteiten
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen, tel. 070-3789896
 Docent(en): E. van den Elsen, mr. A.J. de Ruiter
 Cursusprijs: € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten 04: Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Nationaal Arbeidsrecht diner
 18-06-2008: 15:30 - 21:30 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: * Actualiteiten
 Instelling: Kluwer Opleidingen, tel. 0570-673568
 Docent(en): prof. mr. G.J.J. Heerma van Voss, mr. D.J.B. de Wolff
 Cursusprijs: € 300 exclusief btw
 Opleidingspunten 02 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 02 Totaal

Faillissements- en insolventierecht
JOR Actueel 'Insolventie - financiering en zekerheden'
 17-06-2008: 13:45 - 18:15 uur
 Plaats: Maarssen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: CPD Radboud Universiteit Nijmegen, tel. 024-3612022
 Docent(en): prof. mr. N.E.D. Faber
 Cursusprijs: € 575 geen btw
 Opleidingspunten 04: Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Fiscale aspecten vastgoed
 17-06-2008: 09:30 - 16:30 uur
 18-06-2008: 09:30 - 16:30 uur
 Plaats: Soestduinen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Euroforum, tel. 040-2974977
 Docent(en): drs. W.J.A. Ambergen
 Cursusprijs: € 1.699 exclusief btw
 Opleidingspunten 10: Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 10 Totaal

Bestuurs(proces)recht
Nieuwe wetgeving AWB: de vierde Tranche
 28-05-2008: 09:00 - 17:00 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: ***
 Instelling: Lexlumen, tel. 030-2657206

Fiscaal recht
Fiscale actualiteiten bij Bedrijfsopvolging- speciaal voor de jurist
 28-05-2008: 12:30 - 20:30 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: LEXLUMEN, tel. 030-2657206
 Docent(en): mr. M.J. Hoogeveen, prof. dr. J.J.M. Jansen
 Cursusprijs: € 845 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch

Praktijkproblemen bij koop en levering van vastgoed
 24-06-2008: 10:00 - 16:30 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen, tel. 070-3789896

Opleidingen

PO

Arbeidsrecht
Oudere werknemer: binnenhalen - binden of exit?
 10-04-2008: 09:00 - 16:30 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, ir. C.A.J. Litjens, mr. J. Meijer, ir. C. Pannevis
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten 05 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 05 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht
 16-04-2008: 15:15 - 21:00 uur
 Plaats: Roermond
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. E.L.J. Bruyninckx, mr. D.J. Buijs, mr. A. Kouwenhoven, mr. J. Meijer, mr. P.S. van Minnen, mr. P.C. Vas Nunes, mr. A.C. Steensma
 Cursusprijs: € 345 exclusief btw
 Opleidingspunten 04 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Regionaal Congres Ontslagrecht 'Disfunctioneren - wangedrag & arbeidsconflicten'
 14-05-2008: 09:30 - 17:00 uur
 Plaats: Rotterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. D.J. Buijs, mr. R. Hansma, mr. M.J.M.T. Keulaerds, mr. J. Meijer, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Regionaal Congres Ontslagrecht 'Disfunctioneren - wangedrag & arbeidsconflicten'
 20-05-2008: 09:30 - 17:00 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht, tel. 0182-358252
 Docent(en): mr. D.J. Buijs, mr. R. Hansma, mr. M.J.M.T. Keulaerds, mr. J. Meijer, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Regionaal Congres Ontslagrecht 'Disfunctioneren - wangedrag & arbeidsconflicten'

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Docent(en): mr. C.G. Breedveld-de Voogd, E. van den Elsen, prof. mr. W.M. Kleijn
Cursusprijs: € 695 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Huurrecht

Huurrecht
22-05-2008: 10:00 - 20:00 uur
23-05-2008: 09:00 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. Y.A.M. Jacobs, mr. J.K. Six-Hummel
Cursusprijs: € 1.063 inclusief btw
Opleidingspunten
12 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Actualiteiten Huurrecht
10-06-2008: 13:30 - 17:45 uur
Plaats: Groningen
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Juridisch
Contractonderwijs RUG,
tel. 050-3635748
Docent(en): mr. B.M.B. Gruppen, mr. A.M. Kloosterman
Cursusprijs: € 425 geen btw
Opleidingspunten
04: Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Huurrecht bedrijfsruimte
11-06-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Garderen
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Sdu Juridische
Opleidingen,
tel. 070-3789896
Docent(en): prof. mr. C.A. Adriaansens, mr. J. van der Ende, mr. H. Hielkema, prof. mr. A.W. Jongbloed, mr. G.M. Kerpestein, prof. mr. W.M. Kleijn
Cursusprijs: € 745 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Intellectuele eigendom

Intellectueel eigendom
03-04-2008: 13:45 - 17:45 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Lawton Advocaten en Belastingadviseurs,

tel. 010-2060450
Docent(en): mr. O.F.A.W. van Haperen, mr. P.C. van Schelven
Cursusprijs: € 125 geen btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Letselfschade

Schadevergoeding
06-06-2008: 09:15 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. A.V.T. de Bie, mr. H.J. Vetter
Cursusprijs: € 333 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Schadevergoeding
20-06-2008: 09:15 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. A.V.T. de Bie, mr. H.J. Vetter
Cursusprijs: € 333 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Ondernemingsrecht

Studiemiddag personen-vennootschappen
17-04-2008: 15:00 - 17:20 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Vereniging voor Vastgoed Juristen,
tel. 030-2121667
Docent(en): mr. R. van Bork, mr. Y. van der Tempel, mr. R.J.A. van Wijk
Cursusprijs: € 50 inclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Maak de optimale juridische en fiscale keuze uit de Nieuwe Personenvennootschap - de Flex BV - de NV en de Coöperatie
21-05-2008: 12:30 - 20:30 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Lexlumen,

tel. 030-2657206
Docent(en): mr. Y. van der Tempel, mr. A.H.G. Wilod
Versprille
Cursusprijs: € 845 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

JOR Actueel 'Ondernemingsrecht'
05-06-2008: 13:00 - 17:30 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: CPO Radboud
Universiteit Nijmegen,
tel. 024-3612022
Docent(en): prof. mr. G.T.M.J. Raaijmakers
Cursusprijs: € 625 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Het nieuwe personenvennootschappenrecht
10-06-2008: 13:15 - 17:45 uur
Plaats: Maastricht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: PAO Universiteit
Maastricht,
tel. 043-3883273
Docent(en): mr. J.J.A. Hamers, prof. mr. R. Luja
Cursusprijs: € 395 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Personenvennootschappen - de nieuwe titel 7:13 BW
11-06-2008: 12:30 - 17:30 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: PAO Eggens Instituut
UvA,
tel. 020-5253407
Docent(en): mr. R.J.C. van Helden, mr. F. Salomons
Cursusprijs: € 375 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

De Nieuwe Wet op de Personenvennootschappen
23-06-2008: 12:30 - 20:30 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Lexlumen,
tel. 030-2657206

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Docent(en): prof. dr. A.J.A. Stevens, mr. Y. van der Tempel, mr. A.H.G. Wilod
Versprille
Cursusprijs: € 845 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Onroerendgoedrecht

Investeren in Vastgoed
10-06-2008: 11:45 - 17:00 uur
Plaats: Baarn
Doelgroep: PO
Niveau: * Actualiteiten
Instelling: Licent Academy,
tel. 070-3198910
Docent(en): prof. dr. T.M. Berkhout, prof. dr. R.N.G. van der Paardt
Cursusprijs: € 495 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Overige rechtsgebieden

PensioenKaravaan voor Advocaten
14-04-2008: 15:15 - 18:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners
Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
15-04-2008: 07:30 - 10:00 uur
Plaats: Tilburg
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners
Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling

Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Werken met de nieuwe Wro
15-04-2008: 10:00 - 16:30 uur
Plaats: 's-Hertogenbosch
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Euroforum,
tel. 040-2974977
Docent(en): mr. P.L.G. Haccou, mr. A.M. Jansen, prof. mr. N.S.J. Koeman, prof. mr. F. de Zeeuw, dr. J.W. van Zundert
Cursusprijs: € 899
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
16-04-2008: 07:30 - 10:00 uur
Plaats: Arnhem
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners
Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

De gerechtsdeurwaarder als verlengstuk van de advocaat
17-04-2008: 12:30 - 17:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Incassade Oordijk BV,
tel. 0888-444222
Docent(en): A. Zijlstra-Knap B.A.
Cursusprijs: € 275 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Opleidingen

PensioenKaravaan voor Advocaten
17-04-2008: 15:15 - 18:00 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
21-04-2008: 15:15 - 18:00 uur
Plaats: Sittard
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
22-04-2008: 15:15 - 18:00 uur
Plaats: Zwolle
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
23-04-2008: 07:30 - 10:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
24-04-2008: 07:30 - 10:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. J.T. Gommer, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
Cursusprijs: € 230 exclusief btw
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

Functioneel Specificeren
04-06-2008: 09:45 - 16:30 uur
11-06-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Hilversum
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Het Nederlands Vastgoed Instituut,
tel. 040-2972788
Docent(en): ir. P. Govaerts, T. Tolboom
Cursusprijs: € 1.699 exclusief btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Systems Engineering
18-06-2008: 09:45 - 16:30 uur
25-06-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Hilversum
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Het Nederlands Vastgoed Instituut,
tel. 040-2972788
Docent(en): G.J. van Eck, J. Hekker
Cursusprijs: € 1.699 exclusief btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Personen- en familierecht
Workshop AlimentatieRekenen voor gevorderden
19-06-2008: 16:00 - 21:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en): mr. A.R. van Wieren
Cursusprijs: € 375 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Erfrecht in de advocatenpraktijk
26-06-2008: 09:45 - 16:45 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: *

Instelling: OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): mr. dr. E.W.J. Ebben, mr. M.J.P. Schipper
Cursusprijs: € 500 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Huwelijksvermogensrecht
30-06-2008: 13:00 - 17:30 uur
Plaats: Hoofddorp
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,
tel. 070-3789896
Docent(en): prof. mr. dr. L.C.A. Verstappen
Cursusprijs: € 595 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Ruimtelijke-ordeningsrecht en milieurecht
Kostenverhaal Bodemsanering - afrekenen met het verleden - investeren in de toekomst?
22-05-2008: 09:30 - 17:15 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,
tel. 070-3789896
Docent(en): mr. drs. L. Bergkamp, E.J. Bilder, drs. A.J.W. Boelhouwer, mr. W.T.H. Braams, mr. E.H.P. Brans, mr. J.H.G. van den Broek, R. Cino, dr. J. Cramer, prof. J.M. van Dunné, prof. mr. N.S.J. Koeman, drs. H.G. van Meijenfeldt, prof. mr. H.F.M.W. van Rijswijk, mr. M.W.L. Simons-Vinckx, prof. mr. R. Uyenburg, ir. J. van der Vlist, mr. F.C.S. Warendorf, mr. G.J. Wijfker, drs. P. Zevenbergen
Cursusprijs: € 495 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Straf(proces)recht
Opzet en schuld voor leden Rechterlijke Macht
26-05-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. J.W.M. Grimbergen, mr. dr. H.M.E. Laméris-Tebbenhoff Rijnbergen
Cursusprijs: € 455 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Getuigen (strategieën - mogelijke verweren en tips)
29-05-2008: 13:30 - 18:00 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten,
tel. 010-2411511
Docent(en): mr. drs. A.M. Seebregts, mr. P. Verloop
Cursusprijs: € 200 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Getuigen (strategieën - mogelijke verweren en tips)
12-06-2008: 13:30 - 18:00 uur
Plaats: Rotterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten,
tel. 010-2411511
Docent(en): mr. drs. A.M. Seebregts, mr. P. Verloop
Cursusprijs: € 200 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Up-to-date Strafrecht American Hotel
30-06-2008: 16:00 - 20:15 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: De Brink Opleidingen,
tel. 06-23116254
Docent(en): prof. mr. T.M. Schalken
Cursusprijs: € 325 exclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Verbintenissen- en contractenrecht
Rechtspersonen- en vennootschapsrecht actueel
19-05-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: * Actualiteiten
Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. dr. B. Assink, prof. mr. L. Timmerman
Cursusprijs: € 353 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Rechtshandeling en overeenkomst
29-05-2008: 10:00 - 20:00 uur
30-05-2008: 09:00 - 16:45 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. H.A.G. Fikkers, mr. E.D.C. Neppelenbroek, mr. L. Reurich, mr. G.J. Visser
Cursusprijs: € 794 inclusief btw
Opleidingspunten
12 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Rechtspersonen- en vennootschapsrecht actueel
09-06-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: * Actualiteiten
Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): B. Bier, prof. mr. L. Timmerman
Cursusprijs: € 353 inclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Vreemdelingenrecht
Het regime van de vreemdelingenbewaring
12-06-2008: 09:15 - 14:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): prof. mr. A.M. van Kalmthout
Cursusprijs: € 265 geen btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Rechtsbijstand aan slachtoffers van mensenhandel - basis
26-06-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): F. Goutbeek, mr. drs. T. Neijzen
Cursusprijs: € 470 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Cursuskalender mei juni 2008

ADR/Mediation

*Leergang Conflictbemiddeling LCB
46extra (opleiding tot professioneel
mediator – NMI-erkend)*

01-04-2008: 09:30 – 17:00 uur

02-04-2008: 09:30 – 17:00 uur

29-05-2008: 09:30 – 17:00 uur

30-05-2008: 09:30 – 17:00 uur

24-06-2008: 09:30 – 17:00 uur

25-06-2008: 09:30 – 17:00 uur

08-09-2008: 09:30 – 17:00 uur

09-09-2008: 09:30 – 17:00 uur

26-09-2008: 09:30 – 17:00 uur

07-10-2008: 09:30 – 17:00 uur

08-10-2008: 09:30 – 17:00 uur

Plaats: Haarlem

Doelgroep: PO

Niveau: *

Instelling: Centrum voor

Conflicthantering,

tel. 023-5323196

Docent(en): mr. D. Allewijn, drs.

T. van Dijk, mr. M. Pel, drs. L.

Reijkerkerk, mr. J. Spierdijk, mr. J.

de Waart

Cursusprijs: € 4.670 geen btw

Opleidingspunten

- Juridisch

66 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

66 Totaal

Solistenreeks 2008

01-04-2008: 18:00 – 20:00 uur

24-09-2008: 18:00 – 20:00 uur

19-11-2008: 18:00 – 20:00 uur

Plaats: Haarlem

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Centrum voor

Conflicthantering,

tel. 023-5323196

Docent(en): C. Bos, drs. N.

Bremerkamp, J. Wijnands-de Vries

Cursusprijs: € 160 geen btw

Opleidingspunten

- Juridisch

06 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

06 Totaal

*Leergang Conflictbemiddeling LCB 46
(opleiding tot professioneel mediator
– NMI-erkend)*

07-04-2008: 09:30 – 17:00 uur

08-04-2008: 09:30 – 17:00 uur

13-05-2008: 09:30 – 17:00 uur

14-05-2008: 09:30 – 17:00 uur

16-06-2008: 09:30 – 17:00 uur

17-06-2008: 09:30 – 17:00 uur

26-06-2008: 09:30 – 17:00 uur

04-09-2008: 09:30 – 17:00 uur

05-09-2008: 09:30 – 17:00 uur

01-10-2008: 09:30 – 17:00 uur

02-10-2008: 09:30 – 17:00 uur

Plaats: Haarlem

Doelgroep: PO

Niveau: *

Instelling: Centrum voor

Conflicthantering,

tel. 023-5323196

Docent(en): mr. D. Allewijn, mr. M.

Bakker, drs. N. Bremerkamp, drs.

L. Reijkerkerk, mr. J. Spierdijk, mr. J.

de Waart

Cursusprijs: € 4.670 geen btw

Opleidingspunten

- Juridisch

66 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

66 Totaal

Mediation in arbeidsconflicten

29-05-2008: 14:00 – 18:30 uur

Plaats: Amsterdam

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,

tel. 070-3789896

Docent(en): mr. J. Pel, mr. S.R.

Reuling

Cursusprijs: € 595 exclusief btw

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Mediation in de Nederlandse

multiculturele samenleving

17-06-2008: 10:00 – 17:00 uur

Plaats: Bilthoven

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Mediation & Training

Network The Lime Tree,

tel. 030-2255910

Docent(en): E. Salama, prof. J. van

Zwieten RA

Cursusprijs: € 510 geen btw

Opleidingspunten

- Juridisch

05 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Intervisie

Training Gespreksleiding Intervisie

10-06-2008: 09:45 – 16:30 uur

24-06-2008: 13:45 – 17:15 uur

Plaats: Utrecht

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en): mr. R. Boesjes,

C. van der Zwan

Cursusprijs: € 895 geen btw

Opleidingspunten

- Juridisch

08 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

08 Totaal

Overige vaardigheden

Interview en Adviesmethode

Advocatuur

09-05-2008: 09:00 – 17:30 uur

Plaats: Amersfoort

Doelgroep: PO

Niveau: **

Instelling: Kenneth Smit Training,

tel. 040-2511337

Docent(en): T.O. van der Slighte

Cursusprijs: € 975 exclusief btw

Opleidingspunten

- Juridisch

06 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

06 Totaal

Interview en Adviesmethode

Advocatuur

14-05-2008: 09:00 – 17:30 uur

VSO-cursussen

Professioneel onderhandelen

8 en 9 mei, Ellecom

13 VSO/PO-punten

Venootschapsrecht basis

15 en 16 mei, Lage Vuursche

13 VSO/PO-punten

Financiering en zekerheden

26 en 27 mei, Ellecom

13 VSO/PO-punten

Arbeidsrecht

5 en 6 juni, Lage Vuursche

13 VSO/PO-punten

Contracten maken en beoordelen

9 en 10 juni, Ellecom

13 VSO/PO-punten

Burgerlijk procesrecht

12 en 13 juni, Ellecom

13 VSO/PO-punten

Venootschapsrecht voortgezet

23 en 24 juni, Ellecom

13 VSO/PO-punten

Beslag- en Executierecht

26 en 27 juni, Ellecom

12 VSO/PO-punten

PAO-cursussen

Actualiteiten Bestuursrecht

6 mei, Nijmegen

6 PO-punten

Actualiteitencursus Verbintenissenrecht

15 mei, Nijmegen

5 PO-punten

Verdiepingscursus Actio Pauliana en verrekening

26 mei, Utrecht

4 PO-punten

Actualiteiten Insolventierecht

10 juni, Utrecht

6 PO-punten

Actualiteiten giraal betalingsverkeer

11 juni, Utrecht

6 PO-punten

Personenvenootschappen

12 juni, Amsterdam

6 PO-punten

Actualiteiten Vreemdelingen- en vluchtelingenrecht

18 juni, Nijmegen

6 PO-punten

Nieuwe Aanbestedingswet

19 juni, Utrecht

4 PO-punten

Juridisch Onderwijs voor Professionals

Zeker van uw zaak

Voor meer informatie en/of
inschrijving: www.cpo.nl

Plaats: Doorwerth
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Kenneth Smit Training, tel. 040-2511337
Docent(en): R. Sijlman
Cursusprijs: € 975 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

*Interview en Adviesmethode
Advocatuur*

19-05-2008: 09:00 - 17:30 uur
Plaats: Oranjewoud
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Kenneth Smit Training, tel. 040-2511337
Docent(en): D.J. Pool
Cursusprijs: € 975 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

*Interview en Adviesmethode
Advocatuur*

21-05-2008: 09:00 - 17:30 uur
Plaats: Kaatsheuvel
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Kenneth Smit Training, tel. 040-2511337
Docent(en): J. van Hoorn
Cursusprijs: € 975 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie
06 Totaal

*Interview en Adviesmethode
Advocatuur*

28-05-2008: 09:00 - 17:30 uur
Plaats: Eindhoven
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Kenneth Smit Training, tel. 040-2511337
Docent(en): E.L.B. Verkuil
Cursusprijs: € 975 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

*Snellezin - Mindmapping &
Geheugentraining voor Juristen,
Accountants en Notarissen*

17-06-2008: 09:30 - 17:00 uur
24-06-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Euroforum, tel. 040-2974977
Docent(en): J. Cliteur MBA
Cursusprijs: € 1.699 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
10 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

*Wet- en regelgeving in de
Gezondheidszorg*

18-06-2008: 10:00 - 17:00 uur
19-06-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Rotterdam

Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Studiecentrum voor
Bedrijf & Overheid,
tel. 040-2974980
Docent(en): mr. J.M. Buiting,
mr. drs. N.J.E.G. Cremers, mr.
dr. H.E.G.M. Hermans, drs. A.A.
Lakerveld
Cursusprijs: € 1.699 exclusief btw
Opleidingspunten
11 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
11 Totaal

Presenteren

*Masterspecial: Overtuigen door
woord en gebaar*

18-06-2008: 09:15 - 17:15 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): J. Kemkens,
drs. U. Müllen
Cursusprijs: € 660 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Talen

*Persoonlijke Individuele
Taaltraining (Duits)*

In overleg: in overleg
In overleg: in overleg
Plaats: Vught
Doelgroep: PO

Niveau: **
Instelling: Taleninstituut Regina
Coeli BV,
tel. 073-6848790
Docent(en): Deskundige trainers
Cursusprijs: € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

*Persoonlijke Individuele
Taaltraining (Engels)*

In overleg: in overleg
Plaats: Vught
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Taleninstituut Regina
Coeli BV,
tel. 073-6848790
Docent(en): Deskundige trainers
Cursusprijs: € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

*Persoonlijke Individuele
Taaltraining (Spaans)*

In overleg: in overleg
In overleg: in overleg
Plaats: Vught
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Taleninstituut Regina
Coeli BV,
tel. 073-6848790
Docent(en): Deskundige trainers
Cursusprijs: € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten

- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

*Persoonlijke Individuele
Taaltraining (Frans)*

In overleg: in overleg
In overleg: in overleg
Plaats: Vught
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Taleninstituut Regina
Coeli BV,
tel. 073-6848790
Docent(en): Deskundige trainers
Cursusprijs: € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

*Persoonlijke Individuele
Taaltraining (Italiaans)*

In overleg: in overleg
In overleg: in overleg
Plaats: Vught
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Taleninstituut Regina
Coeli BV,
tel. 073-6848790
Docent(en): Deskundige trainers
Cursusprijs: € 2.580 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
20 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
20 Totaal

Beëdigd als advocaat en procureur

Akker, mr. drs. F.K. van den, Dr.
Holtropaan 42 (5652 XR) postbus
8727 (5605 LS) Eindhoven, tel.
040-2501414, fax 040-2501450,
e-mail advocaten@boskampwillems.nl

Bakker, mw. mr. A.M., Bijster
1 (4817 HX) postbus 4714 (4803
ES) Breda, tel. 088-2536011, fax
088-2535934, e-mail abakker@akd.nl

Blom, mr. R., Twentelaan 15
(7609 RE) postbus 479 (7600 AL)
Almelo, tel. 0546-533633, fax
0546-820827, e-mail almelo@damste.nl

Bogerd, mw. mr. R. van den,
Van Vollenhovenstraat 23 (3016
BG) postbus 23520 (3001 KG)
Rotterdam, tel. 010-2759911, fax
010-2759910, e-mail office@baseadvocaten.nl

Bollen, mr. M.B., Watermolen
92 (7461 AZ) postbus 260 (7460
AG) Rijssen, tel. 0548-545522, fax
0548-545505, e-mail rijssen@danielshuisman.eu

Boneveld, mw. mr. B.,
Bahialaan 502 (3065 WC) postbus
4030 (3006 AA) Rotterdam, tel.
010-2425377, fax 010-2425376,
e-mail boneveld.barbara@fplaw.nl

Broeze, mw. mr. B.O.,
Strawinskylaan 1999 (1077 XV)
postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam,
tel. 020-7171000, fax 020-7171111,
e-mail berber.broeze@nautadutilh.com

Brommelcamp-Messink, mw.
mr. J.L.G.M., Van Nelleweg 1307
(3044 BC) postbus 13307 (3004 HH)
Rotterdam, tel. 010-7502828, fax
010-7502829

David, mr. F.J., Beukenlaan 46
(5651 CD) postbus 63 (5600 AB)
Eindhoven, tel. 040-2380600,
fax 040-2380666

Doelder, mr. C.F. den, Weena
750 (3014 DA) postbus 1110 (3000
BC) Rotterdam, tel. 010-2240000,
fax 010-4148444, e-mail info@nautadutilh.com

Dorland, mw. mr. A.L.,
Boompjes 258 (3011 XZ) postbus
2295 (3000 CG) Rotterdam, tel.
010-4065016, fax 010-4065001,
e-mail anne-laura.dorland@hollandlaw.nl

Durmus, mr. A., Bree 35-a (3074
BB) Rotterdam, tel. 010-2151311,
fax 010-4864564, e-mail info@koselaw.nl

Fizazi, mw. mr. H. el, Bahialaan
502 (3065 WC) postbus 4030 (3006
AA) Rotterdam, tel. 010-2425368,

fax 010-2425358, e-mail
elfazazi@hanan@fplaw.nl

Gast, mw. mr. E.L., Lindelaan
18 (1405 AK) Bussum, tel.
035-6912932, fax 035-6912993,
e-mail gast@gooischemeesters.nl

Gonesh, mr. drs. A.J.F.,
Rijswijkseplein 39 (2516 EB)
Den Haag, tel. 070-3050502,
fax 070-3050555, e-mail info@gonesh-advocaten.nl

Groenewegen, mw. mr.
C., Koningsbaan 60 (1075
AG) postbus 70091 (1007 KB)
Amsterdam, tel. 020-6645111,
fax 020-6620470, e-mail
groenewegen@fortadvocaten.nl

Haverkort, mw. mr. L.E.M.,
Pantheon 25 (7521 PR) postbus
109 (7500 AC) Enschede, tel.
053-4804348, fax 053-4804296,
e-mail l.e.m.haverkort@kienhuishoving.nl

Heesen-Laclé, mw. mr. Z.D.
van, Strawinskylaan 1999
(1077 XV) postbus 7113 (1007 JC)

Amsterdam, tel. 020-7171683,
fax 020-7171111, e-mail info@nautadutilh.com

Herrema, mw. mr. T.E.,
Zuidplein 120 (1077 XV) postbus
79087 (1070 NC) Amsterdam, tel.
020-5754930, fax 020-5754939,
e-mail herrema@slangen-advocaten.nl

Hilwig, mw. mr. E.B.,
Mathenesserlaan 195 (3014 HB)
Rotterdam, tel. 010-2707909,
fax 010-2707900, e-mail info@colletinternational.com

Hollander, mr. A.F.M.,
den, Blijdorp-Oost 42 (2992
LA) postbus 148 (2990 AC)
Barendrecht, tel. 0180-695115,
fax 0180-695110, e-mail info@vldadvocaten.nl

Huidekoper, mr. W.W.,
Fred. Roeskestraat 100 (1076
ED) postbus 71170 (1008 BD)
Amsterdam, tel. 020-5785785,
fax 020-5785800, e-mail wytse.huidekoper@loyensloeff.com

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden
doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Janssens, mr. T.V., P Cornelisz
Hoofdstraat 5-II (1071 BL) postbus
1031 (1000 BA) Amsterdam, tel.
020-2060700, fax 020-2060750

Jennen, mr. B.C.G., Apollolaan
15 (1077 AB) postbus 75440
(1070 AK) Amsterdam, tel.
020-6741000, fax 020-6741080,
e-mail bas.jennen@allenoverly.com

Kok, mr. P.C., De Zaale 11
(5612 AJ) postbus 80 (5600 AB)
Eindhoven, tel. 040-2390590,
fax 040-2390591, e-mail info@
thelawfactor.nl

Kolenbrander, mr. J.H.,
Koningin Emmaplein 7 (3016
AA) Rotterdam, tel. 010-2415777,
fax 010-2415770, e-mail info@
ludwigvandam.nl

Kort, mw. mr. L.C.J.M. de,
Jachthavenweg 121 (1081
KM) postbus 75265 (1070 AG)
Amsterdam, tel. 020-6789372,
fax 020-7954372, e-mail kort@
van-doorne.com

Korteland, mr. A., Boompjes 554
(3011 XZ) postbus 664 (3000 AR)
Rotterdam, tel. 010-2010070, fax
010-4124772, e-mail korteland@
sdslaw.nl

Kroes, mw. mr. L.M.,
Dijsselhofplantsoen 14-18 (1077
BL) postbus 76729 (1070 KA)
Amsterdam, tel. 020-5747474, fax
020-5747475, e-mail l.kroes@
vandiepen.com

Krop, mw. mr. A.T.M.,
Stationsplein 10 (1404 AM)
Bussum, tel. 035-6944833, fax
035-6945533, e-mail a.krop@
hsadvocaten.nl

Lammers, mw. mr.
M.H.W.M., Parkstraat 8 (4818
SK) postbus 4729 (4803 ES)
Breda, tel. 076-5202266, fax
076-5202288, e-mail hertoghs@
hertoghsadvocaten.nl

Lems, mw. mr. I.M., Weena 355
(3013 AL) postbus 1507 (3000 BM)
Rotterdam, tel. 010-2172000, fax
010-2172700

Lenstra, mr. W.J., Graadt van
Roggenweg 328-334 (3531 AH)
Utrecht

Ligtenberg, mr. G.J.,
Rijssensestraat 56 (7642
NL) postbus 255 (7640 AG)
Wierden, tel. 0546-577797,
fax 0546-577807, e-mail
ligtenberg@kotteradvocaten.nl

Loon, mw. mr. S.M.I. van,
Zuidkade 6 (5462 CD) postbus 92
(5460 AB) Veghel, tel. 0413-311777,
fax 0413-367865, e-mail s.van.
loon@bierens-advocaten.com

Marrewijk, mw. mr. M.E.M.
van, Westersingel 106 (3015
LD) postbus 822 (3000 AV)
Rotterdam, tel. 010-4362800,
fax 010-4360224, e-mail info@
bcbs-advocaten.nl

Maten, mw. mr. A.M. van
der, Sophialaan 33 (1075 BL)
Amsterdam, tel. 020-6762500,
fax 020-4714443, e-mail
vandermaten@dkrs.nl

Meeren, mw. mr. M. van
der, Bredaseweg 257 (5038
NG) postbus 902 (5000 AX)
Tilburg, tel. 013-5444545, fax
013-5446090, e-mail meeren@
gpadvocaten.nl

Meeuwis, mw. mr. E.M.C.,
Apollolaan 15 (1077 AB) postbus
75440 (1070 AK) Amsterdam, tel.
020-6741162, fax 020-6741832,
e-mail eva.meeuwis@
allenoverly.com

Moerkoert, mw. mr. G.D.,
Claude Debussylaan 54 (1082
MD) postbus 2720 (1000 CS)
Amsterdam, tel. 020-5517457, fax
020-6267949, e-mail geeske.
moerkoert@bakernet.com

Nawijn, mr. H.P.A., Blauw-
Roodlaan 150 (2718 SK) postbus
584 (2700 AN) Zoetermeer, tel.
079-3611747, fax 079-3600785,
e-mail paardekooper@
paardekooper-advocaten.nl

Oerle, mr. R.C.K. van,
Strawinskylaan 1999 (1077 XV)
postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam,
tel. 020-7171638, fax 020-7171111,
e-mail richard.vanoerle@
nautadutilh.com

Ogg, mw. mr. N.C., Professor dr
Dorgelolaan 14 (5613 AM) postbus
3 (5600 AA) Eindhoven, tel.
040-2626600, fax 040-2626400,
e-mail info@hollandlaw.nl

Opijnen, mr. M.L. van, Westplein
12-14 (3016 BM) postbus 23156
(3001 KD) Rotterdam, tel.
010-4400500, fax 010-2250709,
e-mail vanopijnen@dvdw.nl

Oijen, mw. mr. C.J.M. van,
Strawinskylaan 1999 (1077 XV)
postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam,
tel. 020-7171947, fax 020-7171329,
e-mail info@nautadutilh.com

Paridon, mr. S.C. van,
Goudsesingel 202 (3011 KD)

postbus 22203 (3003 DE)
Rotterdam, tel. 010-2332032,
fax 010-4136984, e-mail info@
jaquemardadvocaten.nl

Pinedo, mw. mr. D.B.M.,
Claude Debussylaan 54 (1082
MD) postbus 2720 (100 CS)
Amsterdam, tel. 020-5517484, fax
020-6267949, e-mail danielle.
pinedo@bakernet.com

Pol, mr. J.J.B. van de, Fred.
Roeskestraat 100 (1076 ED)
postbus 71170 (1008 BD)
Amsterdam, tel. 020-5785089,
fax 020-5785351, e-mail jason.
van.de.pol@loyensloeff.com

Poort, mr. B., Beukenlaan 46
(5651 CD) postbus 63 (5600 AB)
Eindhoven, tel. 040-2380600,
fax 040-2380666, e-mail info@
hpla.nl

Poot, mr. J.D., Koningslaan 60
(1075 AG) postbus 70091 (1007 KB)
Amsterdam, tel. 020-6645111,
fax 020-6620470, e-mail poot@
fortadvocaten.nl

Prickartz, mr. L.S.E., Bahialaan
502 (3065 WC) postbus 4030 (3006
AA) Rotterdam, tel. 010-2425397,
fax 010-2425376, e-mail prickartz.
laurens@fplaw.nl

Prins, mw. mr. Y.M., Zuiderpark
15 (9724 AG) postbus 604 (9700
AP) Groningen, tel. 050-3603768,
fax 050-3603561, e-mail
y.prins@lenvw.nl

Raamsman, mw. mr. W.M.T.,
Pantheon 25 (7521 PR) postbus
109 (7500 AC) Enschede, tel.
053-4804200, fax 053-4804299,
e-mail info@kienhuishoving.nl

Reimert, mw. mr. V.M., Weena
355 (3013 AL) postbus 1507 (3000
BM) Rotterdam, tel. 010-2172000,
fax 010-2172700, e-mail
v.reimert@houthoff.com

Riedijk, mr. P.H., Meent 94
(3011 JP) postbus 21390 (3001 AJ)
Rotterdam, tel. 010-4137000, fax
010-4145719, e-mail riedijk@
vantraa.nl

Relouw, mw. mr. L.M.F.,
Professor dr. Dorgelolaan 14
(5613 AM) postbus 3 (5600 AA)
Eindhoven, tel. 040-2626600,
fax 040-2626400, e-mail info@
hollandlaw.nl

Remie, mr. W.P.N., Willem II
Straat 29-a (5038 BA) postbus
246 (5000 AE) Tilburg, tel.
013-5420400, fax 013-5430408,
e-mail w.remie@linssen-
advocaten.nl

Schraven, mw. mr. S.,
Westersingel 104 (3015 LD)
postbus 23002 (3001 KA)
Rotterdam, tel. 010-4113076,
fax 010-2709004, e-mail ssn@
justionadvocaten.nl

Smeets, mr. A.H.C.M.,
Oostmaaslaan 31 (3063 AN)
postbus 4103 (3006 AC)
Rotterdam, tel. 010-4808550, fax
010-2937430, e-mail asmeets@
kienlegal.nl

Stoffelen, mw. mr. S.C.W.,
Verlengde Velmolen 6 (5406 NT)
postbus 18 (5400 AA) Uden, tel.
0413-339033, fax 0413-339066,
e-mail s.stoffelen@vil.nl

Stolk, mr. W.M., Beursplein 37
(3011 AA) postbus 30117 (3001 DC)
Rotterdam, tel. 010-2051166,
fax 010-4124011, e-mail stolk@
vnhb.nl

Velden, mw. mr. M.C.B. van
der, Stationsstraat 41 (5038 EC)
postbus 772 (5000 AT) Tilburg, tel.
013-5838200, fax 013-5432763,
e-mail m.vandervelden@
mannaerts-appels.nl

Vermeer, mw. mr. D.L.,
Beursplein 37 (3011 AA) postbus
30117 (3001 DC) Rotterdam, tel.
010-2051166, fax 010-4124011

Vliegenberg, mw. mr. E.G.F.,
Willem II Straat 29-a (5038
BA) postbus 246 (5000 AE)
Tilburg, tel. 013-5420400,
fax 013-5430408, e-mail
vliegenberg@linssen-advocaten.
nl

Vorst, mr. P.R. van der, Weena
750 (3014 DA) postbus 1110 (3000
BC) Rotterdam, tel. 010-2240000,
fax 010-4148444, e-mail info@
nautadutilh.com

Wielenga, mw. mr. L.W.,
Groot Hertoginnelaan 26 (2517
EG) postbus 18598 (2502 EN)
Den Haag, tel. 070-3115411, fax
070-3115412

Zijlmans, mw. mr. J.,
Bredaseweg 304 (5038 NN)
postbus 3171 (5003 DD) Tilburg,
tel. 013-5444612, fax 013-5437635,
e-mail info@delangeecs.nl

Praktijk neergelegd

Appelman, mw. mr. M.M.A.
Almere 07-01-2008

Baggerman, mr. K.A. Rotterdam
04-03-2008

Beaujean, mr. H.F.M. Gulpen
15-02-2008

Berg, mr. B.A.M. van den
Rotterdam 19-02-2008

Blijleve, mw. mr. L.C.
Amsterdam 01-03-2008

Boerman, mr. R.L. Maarssen
19-02-2008

Bogaard, mw. mr. A. uit den
Someren 11-02-2008

Durazzi-Sijes, mw. mr. M.L.
Den Haag 01-02-2008

Durdabak, mw. mr. N.
Groesbeek 14-01-2008

Essed, mw. mr. D.L.S.M.
Nijmegen 14-02-2008

Eijsbouts, mr. A.J.A.J. Arnhem
09-01-2008

Gideonse, mr. M. Amsterdam
01-03-2008

Hollander, mr. A.M. den
Amsterdam 14-02-2008

Horst, mr. R. van der Rotterdam
07-03-2008

Jong, mr. B.A. Amsterdam
01-03-2008

Jong, mr. K. de Alphen a/d Rijn
01-02-2008

Jong, mr. T. de Amsterdam
01-03-2008

Koopmans, mr. S.M.G.
Amsterdam 01-02-2008

Kulk, mr. D.C. Amsterdam
01-02-2008

Lok, mw. mr. W.J.B. Leiden
01-02-2008

Maas, mw. mr. drs. J.M.R.
Almere 01-03-2008

Muns, mw. mr. C.M. Amsterdam
01-03-2008

Nuijten, mw. mr. L.A.
Amsterdam 04-02-2008

Pepers, mr. A.H.M. Roermond
01-01-2008

Piek, mr. F.A. Amsterdam
01-02-2008

Putker, mw. mr. D.A.
Amersfoort 01-02-2008

Radja, mw. mr. U.S. Amsterdam
19-02-2008

Reichmann, mw. mr. P.F.
Amsterdam 01-02-2008

Resink, mr. M.J. Amsterdam
13-02-2008

Schermer, mw. mr. B.J.M.
Amsterdam 15-02-2008

Schippers, mw. mr. E.A.W.
Amsterdam 01-03-2008

Smith, mw. mr. E.C. Utrecht
05-02-2008

Vos, mw. mr. M. Leeuwarden
22-02-2008

Vreeburg, mr. C. Alphen a/d
Rijn 14-02-2008

Wilms, mw. mr. N.A. Haarlem
01-02-2008

Wissen, mr. W.G. van Hulst
01-03-2008

Wijngaarden-Gooijer, mw. mr.
L.M.A. van Den Haag 01-02-2008

.....
Overleden

Nout, mr. A.M. Uden 11-02-2008

Zoelen, mr. E.J. van Enschede 26-01-2008

.....
**Kantoor-
verplaatsing**

Arends, mw. mr. M. Oosterhoutstraat 7 (9401 NA) postbus 705 (9400 AS) Assen, tel. 0592-317676, fax 0592-317148, e-mail info@dswadvocaten.nl

Berns, mw. mr. J.T.H. (Den Bosch) Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Boelstra, mw. mr. J. (Groningen) Rondweg-West 29 (9101 BE) postbus 130 (9100 AC) Dokkum, tel. 0519-296969, fax 0519-296906, e-mail dokkum@kooiadvocaten.nl

Boer, mw. mr. A.J. de (Leeuwarden) Marktstraat 10 (9712 PC) Groningen, tel. 050-3183488, fax 050-3183268, e-mail advoo@haarsma-advocaten.nl

Bredius, mw. mr. L.T.M. (Amsterdam) Lindelaan 18 (1405 AK) Bussum, tel. 035-6912932, fax 035-6912993, e-mail bredius@gooischemeesters.nl

Breitschaft, mw. mr. M.B.H. (Amsterdam) Parkstraat 30 (2514 JK) postbus 801 (2501 CV) Den Haag, tel. 070-3617002, fax 070-3616032, e-mail mbreitschaft@kransenvanhilten.nl

Brouwer-Porte, mw. mr. K.B. (Assen) De Bukkakers 16 (7811 KZ) postbus 1003 (7801 BA) Emmen, tel. 0591-656969, fax 0591-641006, e-mail info@homveld.nl

Brunschot, mr. drs. J.H.T. van Laan van Poot 128 (2566 EC) Den Haag, tel. 070-3606050, fax 070-3606560, e-mail secretariaat@advocatenkantoorvanbrunschot.nl

Daal, mr. J.S. van Zuidplein 180 (1077 XV) Amsterdam, tel. 020-7996200, fax 020-7996300

Denneman, mw. mr. S.M.R. (Rotterdam) Andries Bickerweg 6 (2517 JP) postbus 18511 (2502 EM) Den Haag, tel. 070-3184200, fax 070-3561340, e-mail info@bvvv.nl

Doornbos, mw. mr. M.H. Emmawijk 7 (8011 CM) postbus 40048 (8004 DA) Zwolle, tel. 038-4600111, fax 038-4600303, e-mail doornbos@awtw.nl

Dijkstra, mw. mr. J.S. (Waddinxveen) Torenstraat 172 (2513 BW) postbus 154 (2501 CD) Den Haag, tel. 070-3560014, fax 070-3563388, e-mail info@torenstraat172.nl

Egbers, mr. P.D. Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail info@dlapiper.com

Franken, mw. mr. N.E.J. (Haarlem) Parkstraat 107 (2514 JH) postbus 30457 (2500 GL) Den Haag, tel. 070-3760606, fax 070-3651856, e-mail info-adv@barentskrans.nl

Franken, mr. R.A. (Rotterdam) Servaasbolwerk 14 (3512 NK) postbus 14011 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2322014, fax 030-2322428, e-mail mail@botsvanravenhorst.nl

Gabel, mr. A. (Tiel) Winthontlaan 2 (3526 KV) postbus 4085 (3502 HB) Utrecht, tel. 030-2850300, fax 030-2850301, e-mail info@dvan.nl

Gobes, mw. mr. M.H.A. (Alkmaar) Grote Oost 6 (1621 BW) postbus 2380 (1620 EI) Hoorn/NH, tel. 0229-287000, fax 0229-287050, e-mail m.gobes@vandiepen.com

Hakze, mw. mr. M. (Arnhem) Wilhelminapark 15 (4818 SL) postbus 4810 (4803 EV) Breda, tel. 076-5202010, fax 076-5203433, e-mail breda@vil.nl

Hattum, mw. mr. B. van (Den Haag) Strawinskylaan 3127 (1077 ZX) postbus 75306 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-3017300, fax 020-3017350

Hermans, mw. mr. E.J. (Utrecht) Eindhoveneweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2214225, e-mail info@boomen.com

Heuts-Amsing, mw. mr. H.J. (Bussum) Laurentiusstraat 19 (6191

ET) Beek/LB, tel. 046-4383333, fax 046-4339056, e-mail h.heuts@danielsadvokaten.nl

Hevele, mr. L.E. van (Terneuzen) Ledelplein 802 (4501 BM) Oostburg, tel. 0117-450472, fax 0117-451616

Honig, mw. mr. R.C. Prinsengracht 706 (1017 LA) Amsterdam, tel. 020-4202042, fax 020-6236836, e-mail info@strafrechtsspecialist.com

Hostmann, mr. L.R. (Amsterdam) Hollandsch Diep 69 (2904 EP) Capelle aan den IJssel, tel. 010-4200405, fax 010-4212687, e-mail advocaten@hostmann.nl

Kinkelder, mw. mr. B.T.M. de Guliksebaan 3-b (5912 PR) Venlo, tel. 077-3523536, fax 077-3544188, e-mail kinkelder@skadvocaten.nl

Knoef, mw. mr. A.J.M. (Lelystad) Stadsring 77 (3811 HN) postbus 2025 (3800 CA) Amersfoort, tel. 033-4634636, fax 033-4617112, e-mail info@labee-advocaten.nl

Kohn, mw. mr. A.B.M. (Amsterdam) 5 Times Square (NY 10036-6530) New York/Verenigde Staten van Amerika, tel. 001-212-773-2587, fax 001-212-773-8814, e-mail arthur.kohn@dp.ey.com

Kortrijk-Greve, mw. mr. A. (Rotterdam) Stationsweg 14-a (5211 TW) Den Bosch, tel. 073-6139242, fax 073-6126242, e-mail denbosch@vanasperenadvocaten.nl

Korver, mw. mr. J.A. (Noordwijk/ZH) Einde 8 (4112 JA) Breusichem, tel. 0345-503211, fax 0345-502633, e-mail mr.joyce.korver@xs4all.nl

Kroeze, mr. K.J.J. (Almelo) M Harpertz Tromplaan 10-12 (7511 JK) postbus 2121 (7500 CC) Enschede, tel. 053-4331333, fax 053-4330381, e-mail k.kroeze@jpr.nl

Kuijl, mw. mr. P.C. van der (Apeldoorn) Vaartweg 2 (1401 RB) Bussum, tel. 035-5339508, fax 035-5339238, e-mail info@rederechtrust.nl

Lewis, mr. F.J. Van Nelleweg 12-15 (3044 BC) postbus 13215 (3004 HE) Rotterdam, tel. 010-7504475, fax 010-7504470, e-mail floris.lewis@thladvocaten.nl

Maat, mw. mr. C. Prinsengracht 706 (1017 LA) Amsterdam, tel. 020-4202042, fax 020-6236836, e-mail info@strafrechtsspecialist.com

Nielen, mw. mr. E.M.C. van (Breda) Weteringschans 90 (1017 XS) Amsterdam, tel. 020-5237667, fax 020-5237666, e-mail info@keizeradvocaten.nl

Oss, mr. P.G.F.M. van (Harderwijk) Frieswijkstraat 66 (3862 BM) postbus 1104 (3860 BC) Nijkerk, tel. 033-2458544, fax 033-2461387, e-mail paulvanoss@omrvadvocaten.com

Peels-Nooter, mw. mr. M. Montaubanstraat 227 (3701 HN) postbus 700 (3700 AS) Zeist, tel. 030-6939516, fax 030-6939516, e-mail peels@fasseurpartners.nl

Peters, mr. J.H.N. (Almere) Zilverparkkade 27 (8232 WJ) postbus 219 (8200 AE) Lelystad, tel. 0320-226626, fax 0320-247293

Pol, mr. J.M. (Emmen) Oude-Hoofdvaartsweg 1-b (9405 CA) postbus 10013 (9400 CA) Assen, tel. 0592-751999, fax 0592-751900

Pouw, mr. M.S. (Den Haag) Singel 372 (1016 AH) Amsterdam, tel. 020-4703840, e-mail pouw.martijn@mail.com

Rompaey, mr. R.M. van Verlengde Poolseweg 34-46 (4818 CL) Breda, tel. 076-5244780, fax 076-8886990, e-mail info@questie-advocatuur.nl

Roo, mw. mr. H.M. de Harmenjansweg 15 (2011 AZ) Haarlem, tel. 023-5426688, fax 023-5426690, e-mail fischer@balienet.nl

Rottier, mw. mr. E.J. (Utrecht) Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail info@houthoff.com

Rupert, mw. mr. D.M. Alexander Boersstraat 10 (1071 KX) Amsterdam, tel. 020-4201475, fax 020-6229819, e-mail info@teurlingsellens.nl

Sarier, mr. G. Brouwersdijk 34 (3314 GR) postbus 44 (3300 AA) Dordrecht, tel. 078-6399855, fax 078-6399856, e-mail info@sarier.nl

Savrij Droste, mr. K.R. (Heerlen) Gaetano Martinolaan 95 (6229 GS) postbus 1637 (6201 BP)

Maastricht, tel. 043-3566988, fax 043-3566984

Schyns, mr. J.B.J.G.M. Guliksebaan 3-b (5912 PR) Venlo, tel. 077-3523536, fax 077-3544188, e-mail schyns@skadvocaten.nl

Stibbe, mw. mr. P. Herengracht 503 (1017 BV) Amsterdam, tel. 020-4280472, fax 020-4280475, e-mail info@devries-stibbe.nl

Verburgt, mr. B.E. (Rotterdam) Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056322, fax 020-6056770, e-mail b.verburgt@houthoff.com

Verschuur, mr. S. (Amsterdam) Pantheon 25 (7521 PR) postbus 109 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4804200, fax 053-4804299, e-mail info@kienhuishoving.nl

Verweij, mw. mr. A.J. (Harderwijk) Frieswijkstraat 66 (3862 BM) postbus 1104 (3860 BC) Nijkerk, tel. 033-2458544, fax 033-2461387, e-mail angeliqueverweij@omrvadvocaten.com

Vesters, mr. D.J.A. (Breda) Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Vries, mr. M.H. de Herengracht 503 (1017 BV) Amsterdam, tel. 020-4280472, fax 020-4280475, e-mail info@devries-stibbe.nl

Wellenberg, mw. mr. H.P. Haaksbergweg 27 (1101 BP) postbus 12359 (1100 AJ) Amsterdam Zuidoost, tel. 020-5673990, fax 020-5673991, e-mail info@hrmadvocaten.nl

.....
**Nieuw
kantoor/
Associatie**

Gooische Meesters (Mrs. L.T.M. Bredius en E.L. Gast) Lindelaan 18 (1405 AK) Bussum, tel. 035-6912932, fax 035-6912993, e-mail contact@gooischemeesters.nl

Schyns & de Kinkelder Advocaten (Mrs. J.B.J.G.M. Schyns en B.T.M. de Kinkelder) Guliksebaan 3-b (5912 PR) Venlo, tel. 077-3523536, fax 077-3544188

De Vries & Stibbe Advocaten
(mrs. M.H. de Vries en P. Stibbe)
Herengracht 503 (1017 BV)
Amsterdam, tel. 020-4280472,
fax 020-4280475, e-mail info@
devries-stibbe.nl

Mede- vestiging

**Kuijpers & Van der Biezen
Advocaten** (mrs. R.C. Honig en
C. Maat) Prinsengracht 706 (1017
LA) Amsterdam, tel. 020-4202042,
fax 020-6236836, e-mail info@
strafrechtsspecialist.com

Naams- wijziging

Van Asperen Advocaten te Den
Bosch thans **Collet Advocaten
's-Hertogenbosch**

Dijkers, Zijdeveld & Maaskant te
Hellevoetsluis thans **Dijkers &
Maaskant Advocaten**

Muller, Schram & Kaouass
advocaten te Amsterdam
thans **Muller, Pot & Kaouass
advocaten**

Sneek, mw. mr. E.Th.M. te
Amsterdam thans **Zwart –
Sneek, mw. mr. E.Th.M.**

Bezoek- adres/post- bus/tel./ fax/e-mail

BL Legal te Amsterdam Krijgsman
22-25 (1186 DM) Amstelveen,
postbus is opgeheven

Advocatenkantoor Catak te
Amersfoort Nijverheidsweg-
Noord 60-98 (3812 PM)
Amersfoort

Collet Advocaten
's-Hertogenbosch te Den Bosch
e-mail info@colletinternational.
com

Dijkers & Maaskant Advocaten
te Hellevoetsluis Postbus 441
(3220 AK) Hellevoetsluis

Elmers Advocaten BV te
Vlaardingen Westlandseweg 260
(3131 HX) Vlaardingen

**Lassche & Van Zutphen
advocaten** te Amsterdam
Nijenburg 2-c (1081 GG)
Amsterdam

Raad van Toezicht Amsterdam
te Amsterdam Paulus Potterstraat
18 (1071 DA) Amsterdam

**Advocatenkantoor mr. drs.
H.J. Ruysendaal** te Rotterdam
Claes de Vrieselaan 86 (3032 JT)
Rotterdam, tel. 010-4770574,
fax 010-4773840, e-mail info@
ruysendaaladvocaten.nl

Sandberg Vaillant Advocaten
te Vorden Dorpsstraat 17 (7251 BA)
Vorden

**Stuyvesant De Groot
Advocaten** te Amsterdam Jacob
van Lennepkade 21 (1054 ZE)
Amsterdam

Mw. mr. M.M. Weijand te
Ede/GLD Postbus 8295 (6710 AG)
Ede/GLD

Rectificatie

In *Advocatenblad* 2008,
nr. 4 is onder het kopje
'Kantoorverplaatsing' per abuis
het zinsdeel [WAAR VANDAAN?
CU] achter verschillende namen
opgenomen. Bij juiste lezing
dient dit zinsdeel te worden
weggelaten.

(advertenties)

TRUSTDIENSTEN ALS 'BIJPRODUCT'

Levert ook uw kantoor (beperkte) trustdiensten, zoals het optreden als bestuurder van vennootschappen van uw cliënten en het verlenen van domicilie aan dergelijke vennootschappen?

Zonder de daartoe noodzakelijke vergunning van DNB?

Dan heeft u een probleem. Zie het artikel "Over trustdiensten en vergunningen ervoor" in het *Advocatenblad* 4, 7 maart 2008.

Wenst u serieuze problemen met DNB over deze diensten te vermijden en heeft u geen behoefte aan de zware procedure, die verbonden is aan de verkrijging van een vergunning, inclusief de daaraan verbonden (jaarlijks terugkerende) kosten en het toezicht?

Neem dan contact op met ons kantoor, dat beschikt over de benodigde vergunning van DNB voor trustdiensten en dat in staat is om trustdiensten als "bijproduct" te verzorgen tegen concurrerende prijzen.

Ruig & Partners, advocaten
Postbus 29702
2502 LS DEN HAAG
T: 070 - 3633555
F: 070 - 3651051

Contact: Peter Ruig (Ruig@RuigPartners.nl) of Jona Kan (Kan@RuigPartners.nl)

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Lorbach, mr. I.E.M. Sutorius, mr. H.J. de Groot, mr. H. Uhlenbroek en mr. P. J. M. Drion.

Geen hoger beroep bij gegrondverklaring

Hof van Discipline, 3 november 2006, nummer 4587 (mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Driessen-Poortvliet, De Ruuk, Hooykaas en Paulussen)

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 24 april 2006 (mrs. Houterman, Caudri, Theunissen, Henselmans en Kneepkens)

Voor een klager staat geen hoger beroep open voor zover zijn klachten gegrond zijn verklaard. In hoger beroep kan op een door de raad aanvaarde klachtomschrijving waarmee de klager heeft ingestemd niet worden teruggekomen.

- Advocatenwet artt. 46c en 56 lid 1 onder a

Feiten

Klager heeft tegen mr. X een klacht ingediend, die door de raad gegrond is geacht. Aan mr. X is de maatregel van een enkele waarschuwing opgelegd.

Klager is tijdig in beroep gekomen en stelt – voor zover hier van belang – dat ‘de straf (een enkele waarschuwing) ronduit belachelijk is in het licht van de delicten begaan door mr. X’ en dat ‘in het verslag van de zitting van de raad niet wordt ingegaan op mijn beschuldigingen van fraude, bedrog, valsheid in geschrifte en diefstal’.

Het hoger beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van de raad en gegrondverklaring van alle klachten met oplegging van een zwaardere maatregel.

Overwegingen hof

Ingevolge art. 56 lid 1 onder a van de Advocatenwet kan een klager slechts hoger beroep instellen als zijn klacht geheel of ten dele ongegrond is verklaard. Dit betekent dat voor een klager geen hoger beroep openstaat voor zover zijn klachten gegrond zijn verklaard, dus ook niet indien hij van oordeel is dat de raad ten onrechte ter zake van de gegrond verklaarde klacht geen of een te lichte maatregel heeft opgelegd.

In zijn memorie heeft klager aangevoerd dat de raad niet op alle door hem naar voren gebrachte klachten heeft beslist.

Blijkens het proces-verbaal van de zitting van de raad heeft de voorzitter de inhoud van de klacht geformuleerd en heeft zowel klager als mr. X verklaard akkoord te gaan met deze formulering. De klachtomschrijving in de beslissing van de raad stemt hiermee overeen.

Het is aan de tuchtrechter voorbehouden de inhoud van de door klager op de in art. 46c Advocatenwet voorgeschreven wijze ingediende klacht vast te stellen. Nu klager ter zitting heeft ingestemd met een door de raad aanvaarde klachtomschrijving en de door de deken bij zijn brief van 15 september 2005, waarmee hij de klacht ter kennis van de raad heeft gebracht, gevoegde stukken niets inhouden op grond waarvan zou moeten worden geoordeeld dat de raad in redelijkheid niet tot deze uitleg heeft kunnen komen, wordt de stelling van klager dat de raad niet op alle door hem ingediende klachten heeft beslist, verworpen. Hieraan kan niet afdoen dat hij ter zitting van de raad mogelijk andere klachten naar voren heeft gebracht, aangezien deze niet op de voorgeschreven wijze waren ingediend en dus buiten beschouwing dienden te blijven.

Uit het voorgaande volgt dat het door klager tegen de beslissing van de raad ingestelde beroep niet-ontvankelijk is.

Volgt

Niet-ontvankelijkheid verklaring van klager.

Toestemming overleggen correspondentie

Raad van Discipline Amsterdam, 21 november 2006 (mrs. Brouwer, Doeleman, Hamer, Pannevis en Trap)

De advocaat dient het vertrouwelijk karakter van de correspondentie tussen een andere advocaat en diens cliënt te waarborgen. De wijze waarop de advocaat kennis heeft gekregen van de correspondentie in kwestie is daarbij zonder betekenis. Ook indien de correspondentie op rechtmatige wijze in zijn bezit of dat van zijn cliënt is gekomen, dient hij te onderzoeken of voor het in rechte overleggen van die brief toestemming is gegeven.

- Advocatenwet art. 46 (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)
- Gedragsregel 1

Feiten

Mr. A, klager, staat de vennootschappen B. B.V. en C. B.V. bij in een arbeidsconflict met mevrouw Y die wordt bijgestaan door mr. X.

Mr. X dient een verweerschrift in bij de kantonrechter met als productie onder meer een faxbrief van klager aan een functionaris bij C. B.V. Desgevraagd laat mr. X weten een afschrift van die brief van zijn cliënt te hebben ontvangen. Na interventie door de deken biedt mr. X zijn excuses aan. De klacht wordt gehandhaafd.

Beoordeling

Met de deken is de raad van oordeel dat correspondentie tussen een advocaat en zijn cliënt een strikt vertrouwelijk karakter heeft. De vertrouwelijkheid van dergelijke correspondentie dient te allen tijde gewaarborgd te zijn. Gelet op dit strikt vertrouwelijke karakter, staat het de advocaat van de wederpartij niet vrij in rechte een beroep te doen op derge-

lijke correspondentie, tenzij met toestemming van de wederpartij. Vaststaat dat mr. X geen toestemming heeft gevraagd van de wederpartij alvorens hij de bewuste brief in het geding heeft gebracht. De klacht is gegrond.

Ten overvloede overweegt de raad onder verwijzing naar zijn beslissing d.d. 14 maart 2005 (*Advocatenblad* 21 april 2006) en de beslissing van het Hof van Discipline d.d. 25 april 2005 (bijlage bij de brief d.d. 8 juli 2005 van de deken aan partijen, nummer 7 van de inventarislijst) dat de wijze waarop de (advocaat van de) wederpartij de beschikking heeft gekregen over de correspondentie als hier bedoeld niet van belang is. Ook indien de correspondentie op rechtmatige wijze in het bezit van de (advocaat van de) wederpartij is gekomen, behoort de advocaat van de wederpartij te onderzoeken of voor het overleggen daarvan toestemming bestond. In het midden kan dan ook blijven of de cliënt van mr. X, van wie mr. X – naar klager niet heeft betwist – de brief heeft gekregen, de bewuste brief op onrechtmatige wijze in zijn bezit heeft gekregen.

Beslissing

De raad verklaart de klacht gegrond, maar ziet af van het opleggen van een maatregel nu mr. X in het voorlopig oordeel van de deken aanleiding heeft gezien zijn excuses aan te bieden voor het in het geding brengen van de brief.

Noot

De raad zelf verwijst al naar tuchtrechtelijke jurisprudentie. Het gaat om een uitspraak van het hof van 25 april 2005 (*Advocatenblad* 23 juni 2006) en een uitspraak van de Raad van Discipline Amsterdam van 14 maart 2005 (*Advocatenblad* 21 april 2006). Het hof is iets subtieler dan de raad in de thans besliste casus. Ongeacht de wijze van verkrijging van een brief van een andere advocaat aan diens cliënt behoort de advocaat die van die brief gebruik wil maken, te onderzoeken of er toestemming voor het in rechte produceren wordt verleend, aldus de raad. Het hof in de eerder aangehaalde beslissing beveelt een dergelijke gedragslijn ook aan, maar laat daarop volgen dat, indien

zoals ook in de rede ligt, toestemming wordt geweigerd, de deken wordt geraadpleegd, kennelijk om bij te dragen aan een juiste afweging tussen enerzijds het belang van de eigen cliënt en anderzijds dat van de vertrouwelijkheid van het verkeer tussen advocaat en cliënt in het algemeen. Denkbaar is dus dat, ook zonder toestemming, het belang van de eigen cliënt prevaleert.

De hier eveneens gepubliceerde uitspraak van het Hof van Discipline (3 november 2006) bevestigt de gedachte dat het hier gaat om een hoofdregel waarop uitzonderingen niet waarschijnlijk, maar wel voorstelbaar zijn.

GJK.

.....

Grenzen van het betamelijke niet overschreden in gewraakte brief

Hof van Discipline, 8 december 2006, nummer 4559

(mrs. Hooykaas, Heidinga, Scheele-Mülder, Poelmann en Minderhoud)

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 20 maart 2006

(mrs. Peutz, De Bont, Ten Brummelhuis, Theunissen en Van Boxsel)

Voor de beantwoording van de vraag of bepaalde passages in een brief onnodig grievend zijn, dient de tuchtrechter stellingen die ter beoordeling van de civiele rechter zijn buiten beschouwing te laten. De grenzen van het betamelijke zijn niet overschreden omdat de gewraakte brief diende als formele aansprakelijkstelling en als klacht uit hoofde van een klachtenregeling en daardoor betrekking had op de uitoefening van de functie van klager en niet op zijn persoon.

- Advocatenwet art. 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 3.1 Vrijheid van handelen; 3.2 Grenzen aan die vrijheid; 3.3.1 Grievende uitlatingen)
- Gedragsregels 1, 4, 30 en 31

Feiten

Mr. X is medio 2003 gaan optreden voor circa tachtig in de gemeente Z verblijvende personen met de Poolse nationaliteit, werkzaam bij enkele in of rond Z gevestigde agrarische bedrijven. Op 19 en 23 juli 2003 heeft de overheid in een gecombineerde actie van onder meer de vreemdelingenpolitie en de plaatselijke politie deze Polen van hun bed gelicht en in bewaring genomen om ze het land uit te zetten. Bij (de voorbereiding van) deze actie was klager in zijn functie van burgemeester van Z betrokken. In de beslissingen van eveneens 19 en 23 juli 2003, gewezen op verzoeken van mr. X namens (een aantal van) zijn Poolse cliënten en gericht tegen de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie, heeft de voorzieningenrechter het hiervoor kort beschreven overheidsoptreden negatief beoordeeld. Bij brief d.d. 28 juli 2004 heeft mr. X namens de circa tachtig Polen klager schriftelijk aansprakelijk gesteld voor de gebeurtenissen op 19 en 23 juli 2003 en een schadevergoeding van € 3.000 per cliënt gevorderd. Daarnaast diende deze brief als klacht over het optreden van klager, zulks op basis van de 'Algemene klachtenregeling Z'.

De brief bevat de volgende passages die door klager in zijn klacht tegen mr. X zijn betrokken:

- 1 'Bij deze acties zijn de beginselen van behoorlijk bestuur, zoals rechtszekerheid, proportionaliteit en handelen zonder vooringenomenheid met voeten getreden. Bovenal zijn daarbij rechtsstatelijke waarborgen bij voorbaat aan de kant geschoven.'
- 2 'Degenen die op uw gezag en onder uw verantwoordelijkheid belast waren met de uitvoering van de invallen, uitzetting en de inbewaringstelling van klagers, hebben zich daarbij schuldig gemaakt aan intimidatie en het categorisch negeren van wettelijke bepalingen. Bij die actie zijn niet de normen van fatsoen en moraal in acht genomen.'

Met name de verbalisanten A en B, beiden werkzaam bij de Vreemdelingenpolitie te Y, hebben uw instructies, inhoudende het zonder pardon uitzetten en inbewaringnemen van alle Polen in en rond Z, wel erg letterlijk genomen’.

- 3 ‘Het optreden tegen klagers is des te laakbaarder nu mij duidelijk is geworden dat u persoonlijk in bijzijn van de bewuste ketenpartners op voorhand en wel tijdens de bespreking van 27 juni 2003, gewezen bent op de juridische ins en outs van grensoverschrijdende seizoenarbeid en de daarvoor geldende regelgeving. Tijdens dat onderzoek heeft u er reeds blijk van gegeven uw eigen “koers te varen” en aan te sturen op uitzetting van alle Polen in en rond Z.

De rechtvaardiging daarvan zou volgens u liggen in het feit dat alle Poolse seizoenarbeiders illegaal in Nederland zouden zijn en bijgevolg een gevaar zouden vormen voor de openbare orde. Dit uitgangspunt is juridisch onhoudbaar’.

Wat er ook zij van de aansprakelijkstelling, de wijze waarop mr. X zijn brief d.d. 28 juli 2004 heeft geadstrueerd, wordt door klager als onfatsoenlijk, onheus, tendentiekus en intimiderend ervaren. Dat een advocaat op deze wijze een burgemeester benadert, doet klager twijfelen aan de capaciteit van die advocaat om inhoud en verhoudingen op waarde te schatten en daarmee aan de professionaliteit van die advocaat.

Mr. X heeft voorts de integriteit van klager in twijfel getrokken, klager van boos opzet beticht en klager toegedicht dat hij opdracht zou hebben gegeven tot het categorisch negeren van wettelijke bepalingen en het niet in acht nemen van normen van fatsoen en moraal. Klager voelt zich in zijn eer en goede naam als persoon en in zijn functie als burgemeester aangetast. Het is onjuist dat klager tijdens een onderhoud op 27 juni 2003 er blijk van zou hebben gegeven zijn eigen koers te varen en aan te sturen op uitzetting van alle Polen. Klager acht het een advocaat onwaardig om klager deze dis-

criminerende woorden ten onrechte in de mond te leggen.

Mr. X is van oordeel dat het hem vrijstond – mede gelet op de uitspraken van de voorzieningenrechter in de vreemdelingenkamer – met scherpe bewoordingen tegen het door hem gewraakte overheidsbeleid stelling te nemen. De gebruikte woordkeus en kwalificaties zijn passend binnen het juridisch jargon dat in dit soort zaken wordt gehanteerd. Bevestiging van het optreden van klager is te vinden in het draaiboek en in een aan klager gerichte brief van 5 juli 2003, die een verslag bevat van een met klager gevoerde bespreking op 27 juni 2003, welke brief c.q. verslag volgens mr. X onweersproken is gebleven.

Overwegingen raad

De klacht betreft het optreden van een advocaat van een wederpartij. Bij de

beoordeling van een dergelijke klacht behoort ervan te worden uitgegaan dat aan de advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem passend voorkomt. Deze vrijheid mag niet ten gunste van de tegenpartij worden beknot, tenzij diens belangen nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad.

Ten aanzien van het eerste citaat is de raad van oordeel dat mr. X de bewoordingen in deze passage over de acties, gelet op de uitspraken van de voorzieningenrechter in de vreemdelingenkamer gericht tegen de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie, die zich min of meer in dezelfde zin had uitgelaten, als zodanig wel mocht gebruiken, doch dat mr. X in zijn brief te ver is gegaan door ten onrechte te stellen dat dit optreden jegens zijn cliënten op gezag/onder auspiciën van klager was geïnitieerd en uitgevoerd. Hierdoor

(advertenties)

VOX ET
LINGUA

Vertalingen (gewaarmerkt)

Da Costakade 8-huis
1052 SJ Amsterdam

Mobiel 06-20004823
Telefoon 020-6167821
E-mail vox@euronet.nl
Internet www.voxetlingua.nl

VOX ET LINGUA |

bracht mr. X klager ten onrechte in verband met de door voorzieningenrechter gebruikte kwalificaties over het overheidsoptreden dat was gericht tegen de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie.

Ten aanzien van het tweede citaat overweegt de raad dat mr. X klager in zijn hoedanigheid van burgemeester als gezagsdrager heeft aangesproken, waarbij hij ten onrechte uitging van de stelling dat klager als hoofd van de politie verantwoordelijk was voor de uitvoering van de invallen, uitzettingen en inbewaringneming van zijn cliënten. Van mr. X had meer kennis verwacht mogen worden van de actuele gezagsverhouding tussen klager en/of de burgemeester en het ministerie van Vreemdelingenzaken en Integratie voor wat betreft de handhaving van de openbare orde. Mr. X heeft klager verantwoordelijk gehouden voor zaken waarvoor hij geen verantwoording draagt.

Alhoewel de raad kan begrijpen dat mr. X, als advocaat betrokken in een voor een grote groep cliënten emotioneel beladen zaak, in het licht van de uitspraken van de voorzieningenrechter en in de hectiek van de dag, zich in scherpe bewoordingen uitliet over het overheidsoptreden jegens zijn cliënten, is de raad van oordeel dat mr. X in bovenvermelde brief aan klager, die niet verantwoordelijk was voor de acties waartegen het klaagschrift van mr. X zich richtte, te ver is gegaan in zijn bewoordingen.

Ten aanzien van het derde citaat is de raad van oordeel dat uit het verslag van die bespreking niet valt af te leiden dat klager zou hebben gesteld dat hij zijn eigen koers zou varen. Ook deze passage acht de raad daarom niet te behoren.

Op grond van het vorenstaande is de raad van oordeel dat mr. X de grenzen van betamelijkheid heeft overschreden door ernstige beschuldigingen tegenover klager in zijn ambt van burgemeester te uiten, zonder zich rekenschap te geven van de omstandigheid dat klager niet verantwoordelijk was voor de acties van de politie, waarover mr. X in zijn brief van 28 juli 2004 klaagt, noch dat

medewerkers van de vreemdelingenpolitie niet door klager werd geïnstrueerd. De raad acht zulks een ernstige tekortkoming van mr. X als advocaat en is van oordeel dat mr. X zich hierdoor tuchtrechtelijk heeft gedragen [bedoeld zal zijn: misdragen, bew.].

Volgt

Gegrondverklaring van de klacht met oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Overwegingen hof

Het hof gaat uit van voormelde klachtomschrijving nu daartegen geen grief is gericht. Kort samengevat heeft mr. X de volgende grieven aangevoerd.

De raad heeft uit het oog verloren dat de advocaat bij het formuleren van een aansprakelijkstelling stellingen en argumenten mag en moet aandragen die de aansprakelijkstelling feitelijk en juridisch kunnen dragen en dat de advocaat daarin een grote mate van vrijheid toekomt.

Door te overwegen dat mr. X niet had mogen schrijven dat het overheidsoptreden in juli 2003 op gezag en onder auspiciën van klager was geïnitieerd en uitgevoerd, is de raad ten onrechte op de stoel van de civiele rechter gaan zitten.

Ten onrechte heeft de raad de opgelegde maatregel van enkele waarschuwing gemotiveerd door te overwegen dat mr. X de grenzen van de betamelijkheid heeft overschreden en zich daarmee als advocaat schuldig heeft gemaakt aan een ernstige tekortkoming.

Het hof zal de grieven tezamen behandelen.

Terecht heeft de raad overwogen dat bij de beoordeling van een klacht van een wederpartij ervan behoort te worden uitgegaan dat aan de advocaat een grote mate van vrijheid toekomt de belangen van zijn cliënt(en) te behartigen op een wijze die hem passend voorkomt en deze vrijheid niet ten gunste van een wederpartij mag worden beknot. Dat is, aldus de raad, slechts anders indien de belangen van die wederpartij noodloos en op ontoelaatbare wijze worden

geschaad. Met dit laatste zal de raad in concreto hebben bedoeld dat de advocaat over de schreef gaat, wanneer hij zich schuldig maakt aan onnodig grievende uitlatingen over de wederpartij.

De raad heeft de hiervoor geciteerde drie passages in de brief aan mr. X als onnodig grievend beoordeeld. Het is de vraag of mr. X de bevoegdheden van klager en diens betrokkenheid bij de gebeurtenissen op 19 en 23 juli 2003 op juiste wijze heeft beoordeeld in zijn brief van 28 juli 2004, maar het beantwoorden van die vraag is, anders dan de raad heeft gemeend, niet aan de tuchtrechter maar aan de gewone rechter. Ten onrechte heeft de raad zijn oordeel over de stelling van mr. X dan ook ten grondslag gelegd aan het tuchtrechtelijk oordeel dat mr. X zich onnodig grievend jegens klager heeft uitgelaten en aldus tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld.

Het voorgaande laat onverlet dat één of meer passages in de brief om een andere reden als onnodig grievend beoordeeld zouden kunnen worden. In dit verband merkt het hof op dat de brief bepaald niet getuigt van respect voor klager en dat het niet onbegrijpelijk is dat klager onaangenaam getroffen is geweest na kennisneming van de brief. Hoewel mr. X zijn boodschap op een meer zakelijke en respectvolle wijze had kunnen overbrengen, heeft hij naar het oordeel van het hof de grenzen van het betamelijke echter niet overschreden. Bij dat oordeel neemt het hof mede in aanmerking dat de gewraakte brief diende als formele aansprakelijkstelling en als klacht uit hoofde van de Algemene klachtenregeling Z en duidelijk betrekking had op de uitoefening van de functie van klager en niet op zijn persoon.

Op grond van hetgeen hiervoor is overwogen slaagt het hoger beroep en dient de beslissing van de raad vernietigd te worden.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de raad en alsnog ongegrondverklaring van de klacht.

HUIZINGA BRANDS VERMUNT
ADVOCATEN

zoekt voor de huurrechtpraktijk een

advocaat-medewerker
eventueel gevorderde stagiaire.

Informatie kunt u inwinnen bij mr. J.E. Brands.
Aan hem kunt u uw sollicitatie richten.

Telefoon: 026 - 4452085
Velperweg 28
6824 BJ Arnhem

Zandberg & Poortman
advocaten procureurs

Zandberg & Poortman advocaten te Zevenaar is een informeel kantoor met een hecht team van drie advocaten en drie secretaresses. Een van de maten vertrekt binnenkort naar het buitenland. Daarom zijn wij op zoek naar een **advocaat / gevorderde stagiaire**, bij voorkeur met maatschapsambities, voor de algemene praktijk.

Informatie en reacties:

Zandberg & Poortman
Jan Zandberg
Grietsestraat 47
6901 GS Zevenaar

www.zppa.nl
zandberg@zppa.nl
tel 0316-225225

Stel je
voor,
advocaat-stagiaire
of medewerker
bij

VAN TILL advocaten

Graag maken wij kennis met je voor één van beide vacatures.
Stuur je sollicitatie met curriculum vitae naar mr. Paul Holtrop, p.holtrop@vantill.nl
Voor meer informatie kijk op: www.vantill.nl

VAN TILL advocaten De Lairessestraat 131-135 Postbus 75731, 1070 AS Amsterdam

VAN VEEN NOPPEN & DE VRIES

ADVOCATEN MEDIATORS

Voor onze sectie Personen- en Familierecht zoeken wij wegens vertrek van een medewerker

• **Medewerker (m/v) of gevorderde stagiaire (m/v)**

met aantoonbare belangstelling voor en ervaring in het personen- en familierecht, die tenminste een begin heeft gemaakt met specialisatie op dat gebied en/of met een opleiding tot mediator en zich bij ons verder wil ontwikkelen. Een bredere kennis van het civielrecht en ervaring op dat gebied strekt tot aanbeveling.

Op ons kantoor zijn thans 9 advocaten werkzaam. Wij streven een hoog niveau van dienstverlening na en besteden aandacht aan het laten voortbestaan van een informele omgang en een prettige werksfeer, waarin een ieder zich optimaal kan ontplooiën.

Informatie over de vacature kunt u verkrijgen bij mr. R.P. Zwarts aan wie u ook binnen twee weken na deze advertentie uw brieven kunt richten indien u belangstelling heeft voor de vacature.

Ons kantoor is gevestigd te Arnhem aan de Jansbinnensingel 24-25. Het postadres is Postbus 1258, 6801 BG Arnhem. Telefonisch zijn wij te bereiken onder nummer 026-3551280.

Bestuursrechtadvocaat met bagage?

In het laatste onderzoek van Blauw Research onder ruim 50.000 klanten van zakelijke dienstverleners behaalde ons kantoor landelijk de eerste plaats in de categorieën integriteit, toegevoegde waarde, communicatie, houding en branchekennis. In het 'algemeen klassement' nemen we landelijk de derde plaats in en eindigen we in de regio's waarin wij gevestigd zijn steeds op de eerste plaats. Ook de komende jaren blijven we voor deze topositie gaan.

Voor ons kantoor in Apeldoorn zijn wij op zoek naar een 'zwaargewicht' op het gebied van het bestuursrecht die ook gaat voor de top. Iemand met zo'n zeven, acht jaar ervaring met name op het gebied van ruimtelijke ordening. Iemand met voldoende bagage om op termijn partner te worden als opvolger van de huidige partner die over enkele jaren met pensioen gaat.

Geïnteresseerd?

Kijk dan op onze web site voor uitgebreide kantoorinformatie en maak een afspraak met
mr. M.H. (Marnix) van Daal op (055) 526 20 20.

DOMMERHOLT

A D V O C A T E N

Apeldoorn | Zwolle | Heerenveen
(055) 526 20 20 | (038) 427 20 20 | (0513) 433 433

www.dommerholt.nl

— JUSTION ADVOCATEN —

ROTTERDAM – BREDA – MIDDELBURG

Justion Advocaten is een jong, snel groeiend ambitieus kantoor met 11 advocaten met vestigingen in Middelburg, Rotterdam en in Breda. Het leveren van hoogwaardige kwaliteit en service tegen een betaalbare prijs staat bij ons centraal. Justion Advocaten hecht aan een open en persoonlijke relatie met haar cliënten.

Wegens een groeiende praktijk zoeken wij voor **de vestiging Rotterdam** een:

ervaren advocaat-medewerker M/V

- met tenminste een voltooide stage en ruime ervaring op het gebied van de algemene civiele praktijk, waaronder met name arbeidsrecht, huurrecht en ondernemingsrecht;
- ervaring in het opbouwen en onderhouden van een relatienetwerk;

Voor **de vestiging Middelburg en de vestiging Rotterdam** zijn wij ook op zoek naar een:

ervaren advocaat-medewerker M/V

- met tenminste een voltooide stage en ruime ervaring op het gebied van de algemene civiele praktijk, eventueel ook aangevuld met bestuursrecht, ruimtelijke ordeningsrecht, aanbestedingsrecht en ondernemingsrecht;
- ervaring in het opbouwen en onderhouden van een relatienetwerk;

en een

advocaat-stagiaire M/V

voor de hiervoor genoemde rechtsgebieden

- met voltooide studie Nederlands recht met goede studieresultaten;
- enthousiasme voor de advocatuur;

Verder vragen wij:

- goede communicatieve vaardigheden;
- het leveren van een actieve bijdrage aan de verdere uitbouw van ons kantoor;
- een enthousiaste, ambitieuze persoonlijkheid met een resultaatgerichte instelling, die goed zelfstandig kan werken.

Wat bieden wij:

- een professionele en dynamische werkomgeving waarin ruimte is voor eigen initiatief en persoonlijke ontwikkeling;
- een plezierige onderlinge sfeer die open en informeel is.

Uw reactie:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer mr J.W. van Koeveringe (0118-623719). Uw brief en CV kunt u zenden aan: Justion Advocaten, t.a.v. de heer mr J.W. van Koeveringe, Postbus 132, 4330 AC Middelburg of per e-mail: jwk@justionadvocaten.nl
Website: www.justionadvocaten.nl

Uw sollicitatie wordt uiteraard vertrouwelijk behandeld.

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

zoekt

advocaat-medewerker en advocaat-stagiaire (m/v)
(beiden fulltime)

Wij zoeken op de eerste plaats een advocaat met een voltooide stage. Wegens uitbreiding van de werkzaamheden kan op korte termijn ook een advocaat-stagiaire worden geplaatst.

Het kantoor is gevestigd aan het Raoul Wallenbergplein 25 in het centrum van Alphen aan den Rijn, op enkele minuten afstand van het NS-station.

Voor inlichtingen kunt u bellen naar telefoonnummer 0172 - 426449.

Uw sollicitatiebrief met curriculum vitae kunt u zenden aan Lam & Müller Advocaten en Mediators, Postbus 170, 2400 AD ALPHEN AAN DEN RIJN of naar lam.muller@balienet.nl

SIMMONS & SIMMONS VRAAGT ZICH AF

Simmons & Simmons is een van de grootste internationale advocatenkantoren ter wereld, met twee vestigingen in Nederland. De praktijkgroep Corporate Criminal Defence willen we graag uitbreiden met een advocaat-stagiair. Deze praktijkgroep is gespecialiseerd in het

ondernemingsstrafrecht. Waar economische, fiscale en financiële bedrijvigheid steeds vaker strafrechtelijk wordt gereguleerd en gesanctioneerd, adviseren wij cliënten over het voorkomen van strafrechtelijke aansprakelijkheid en treden wij in rechte voor hen op.

advocaat-stagiair strafrecht m/v

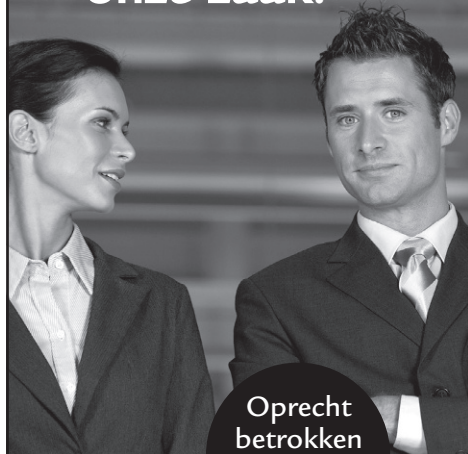
Vanaf het begin krijg je vertrouwen en verantwoordelijkheid, en daarom ook meteen een vast contract. We zoeken kantoorgenoten die dit vertrouwen aankunnen: kandidaten met een sterk analytisch vermogen, die zich tijdens hun studie aantoonbaar hebben ontwikkeld. Een afgeronde opleiding Nederlands Recht met afstudeerrichting Strafrecht of Ondernemingsrecht is vereist. Geïnteresseerd? Neem dan contact op met

Femke de Jong, onze Recruiter Legal Talent. Bel 010 404 2492 of stuur een mail naar femke.dejong@simmons-simmons.com. Meer informatie over ons kantoor kan je vinden op [simmons en simmons vraagt zich af .nl](http://simmons-en-simmons-vraagt-zich-af.nl)

Simmons & Simmons
ADVOCATEN • NOTARISSEN • FISCALISTEN

WAT JE OVER DRIE JAAR GAAT DOEN. BIJ ONS.

Voel jij je
betrokken bij
onze zaak?

Oprecht
betrokken

Rwv ADVOCATEN

Rwv De Ruijter de Wildt & De Vroom Advocaten (Rwv) is één van de grotere advocatenkantoren in de regio Leiden en de Duin- en Bollenstreek. Met 55 medewerkers werkt het kantoor vanuit vestigingen in Leiden en Noordwijk in een brede, voornamelijk ondernemingsgerichte praktijk. Het kantoor kenmerkt zich door een open, informele cultuur, een hoge mate van professionaliteit en een stevige ambitie.

Voor de Sectie Insolventierecht zoekt Rwv een

Advocaat-stagiair (m/v)

Onze advocaten zijn professioneel en ambitieus. Gezamenlijk vertegenwoordigen zij een groot aantal rechtsgebieden. Zij zijn kritisch en resultaatgericht, maar tegelijkertijd ook zeer collegiaal. Ze zijn oprecht betrokken en die betrokkenheid wordt zeer gewaardeerd.

Wij werken in secties, waarin kennis en ervaring met elkaar en ook met relaties wordt gedeeld. We organiseren daartoe diverse bijeenkomsten en brengen publicaties uit. Vaak komt de sectie bij elkaar voor intern overleg over know how en jurisprudentie.

Enkele sectieleden hebben de specialisatieopleiding Insolventierecht aan de Grotius Academie gevolgd en zijn lid van INSOLAD, de Vereniging Insolventierecht

Advocaten. Regelmatig treden zij op als curator of bewindvoerder. Snel en creatief handelen is geboden, dat is ook ons doel. Er staat immers veel op het spel voor onze opdrachtgevers.

Ons kantoor staat intern bekend om zijn informele sfeer. We nemen ons werk serieus, maar waarderen ook gevoel voor humor. We vinden het belangrijk dat onze mensen in evenwicht zijn en plezier hebben in hun werk. Daardoor kunnen we kwaliteit leveren.

FUNCTIE-EISEN

- gedegen kennis van het civiele recht
- aantoonbare belangstelling voor het insolventierecht
- een flexibele inzet
- uitdagingen zien in het te lijf gaan van moeilijke vraagstukken
- commerciële en acquisitieve vaardigheden
- taalvaardig
- inlevingsvermogen en overtuigingskracht
- teamspeler
- mogelijkheden aangrijpen om je verder te bekwamen of te specialiseren

Belangstellenden kunnen een korte brief en beknopt c.v. sturen aan mr. Mark Aukema (Postbus 11231, 2301 EE Leiden of per mail m.aukema@rwv.nl). Informatie op onze website of bij Mark Aukema, telefoon 071-7502209.

Geelkerken & Linskens Advocaten is een middelgroot advocatenkantoor, gevestigd in het centrum van Leiden.

Ruim twintig advocaten werken vanuit gespecialiseerde secties voor een breed scala aan cliënten, waaronder (bouw)bedrijven, (semi-)overheidsinstellingen, non-profitorganisaties en particulieren.

De sectie onroerend goed en ruimtelijk bestuursrecht heeft een gemengde advies- en procespraktijk. Het werkkterrein van de sectie beslaat de onroerend goedpraktijk in de ruimste zin van het woord: onteigeningsrecht, de Wet voorkeursrecht gemeenten, ruimtelijk ordeningsrecht, grondexploitatie, kostenverhaal, planschade, nadeelcompensatie, milieurecht, huur- en pachtrecht en onroerend goed transacties passeren dagelijks de revue. De manier van werken kenmerkt zich door het geven van accurate adviezen met praktische juridische oplossingen.

Gezien de groeiende praktijk binnen de sectie onroerend goed en ruimtelijk bestuursrecht is er ruimte voor een:

ADVOCAAT-STAGIAIRE

De collega die wij zoeken is ambitieus, inhoudelijk gedreven, enthousiast, praktisch en doelgericht en heeft een ondernemende persoonlijkheid.

U kunt uw schriftelijke reactie met curriculum vitae binnen drie weken richten aan mr. G.J.I.M. Seelen, Postbus 2020, 2301 CA Leiden. Het is ook mogelijk om via e-mail te reageren: g.seelen@gl-advocaten.nl.

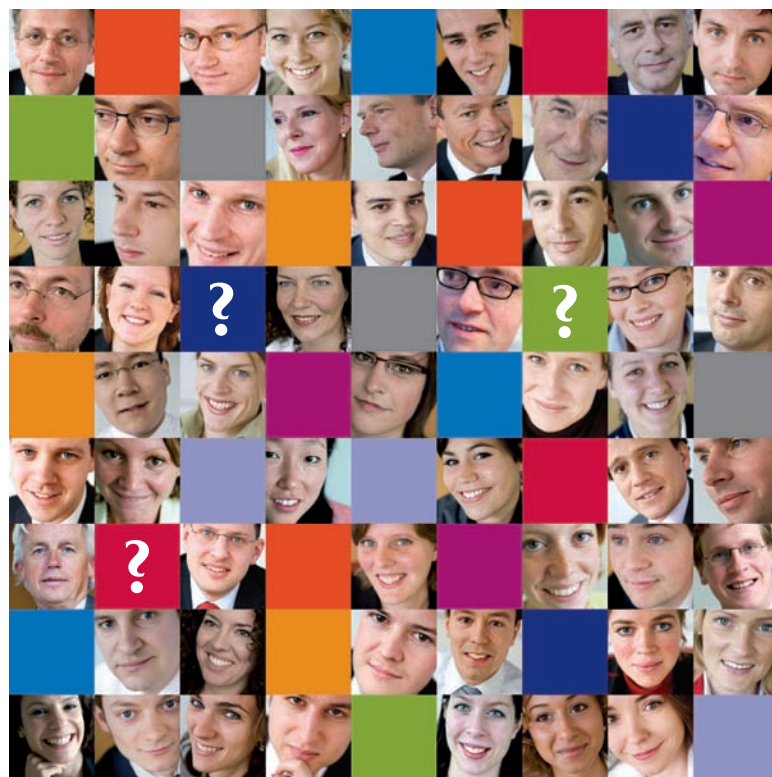
Geelkerken & Linskens

A D V O C A T E N

Noordeinde 2A 2311 CD Leiden Telefoon 071 512 44 43 Fax 071 512 04 81 Internet www.gl-advocaten.nl

Meesterlijke portretten gezocht!

Poelmann van den Broek zoekt uitbreiding in de secties:

- **Arbeidsrecht en ambtenarenrecht:**
beginnend advocaat-stagiaire
- **Bouwrecht:**
gevorderd advocaat-stagiaire/beginnend advocaat-medewerker
- **Ondernemingsrecht:**
gevorderd advocaat-stagiaire/beginnend advocaat-medewerker

Denk jij dat je iets kunt toevoegen aan ons team? Vul dan het sollicitatieformulier in op onze website: www.poelmannvandenbroek.nl, of stuur binnen twee weken na verschijnen van deze advertentie een brief met cv aan: Poelmann van den Broek N.V., t.a.v. Daniëlle de Wilde, HR manager, Postbus 1126, 6501 BC Nijmegen.

Poelmann
van den Broek
a d v o c a t e n

St. Canisiussingel 19f 6511 TE Nijmegen T +31 243 810 810 F +31 243 810 820
info@poelmannvandenbroek.nl www.poelmannvandenbroek.nl

RASSERS

ADVOCATEN EN NOTARISSEN

Rassers Advocaten en Notarissen is een juridische dienstverlener met een rijke, inmiddels 100-jarige historie in Breda en omstreken. Rassers kenmerkt zich door een dynamische, stimulerende en collegiale werkomgeving met 85 medewerkers waaronder 35 juristen.

Wegens versterking en uitbreiding zoeken wij advocaat-stagiaires:

ADVOCAAT-STAGIAIRE Huurrecht

ADVOCAAT-STAGIAIRE Ondernemingsrecht

met of zonder ervaring.

Advocaat-stagiaires worden bij Rassers professioneel opgeleid en wisselen halverwege de advocatenstage van sectie. Hierdoor maakt de stagiaire gedurende zijn/haar stage met tenminste twee rechtsgebieden intensief kennis.

Van de kandidaten wordt verwacht dat zij naast goede studieresultaten de ambitie hebben om een goed advocaat te worden en bereid zijn om een waardevolle bijdrage te leveren aan een kantoor waar humor, teamgeest en kwaliteit de boventoon voeren.

Informatie over deze vacatures kun je inwinnen bij mr. M.P. Wolf (Huurrecht) of mr. L.B.A. van Logtestijn (Ondernemingsrecht), beiden te bereiken via telefoonnummer 076-513 61 36. Raadpleeg ook onze website www.rassers.nl.

Schriftelijke reacties met curriculum vitae en cijferlijst kun je sturen ter attentie van mevrouw C.L. Castelein (manager P&O), Postbus 3404, 4800 DK Breda of per e-mail castelein@rassers.nl

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie stellen wij niet op prijs.

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW
's-Gravenhage
telefoon 070-3460974
telefax 070-3625235
E-mail iji@worldonline.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

De brochure inzake taak, werkwijze en tarifiering wordt op verzoek toegezonden.

Bezoek onze site: www.iji.nl

SOEBHAG ADVOCATEN ZOEKT

ADVOCAAT(PARTNER)

Wij zijn op zoek naar een ervaren advocaat die op basis van kostendeling ons kantoor wil komen versterken en een strategische samenwerking wil aangaan.

Vanwege de toenemende vraag in de betalende sector is aansluiting mogelijk en wordt u uitgenodigd uw rol daarbij in te brengen. Het spreekt voor zich dat synergie het sleutelwoord zal zijn. Behoud van uw eigen kantoorvestiging is uiteraard ook bespreekbaar.

Ons kantoor legt haar accent o.a. op het handelsrecht, aansprakelijkheidsrecht, arbeidsrecht, strafrecht, personen- en familierecht. Daarnaast is er een adviespraktijk aanwezig. De toevoegingspraktijk is in zeker mate ook aanwezig.

Wij bieden een A-locatie in het hart van Rotterdam, volledig geautomatiseerd, loyaliteit en last but not least een collegiale en informele werksfeer.

Belangstelling? U kunt uw reactie richten aan mr G.A Soebhag, postbus 50532, 3007 JA Rotterdam, tel. 010-4 233 233

Karakter

volgens
Nysingh

Hanneke Frijlink, *advocaat bij Nysingh*

Met vestigingen in Apeldoorn, Arnhem en Zwolle heeft Nysingh van oudsher een sterke positie in de regio. Zonder daar overigens een grens te trekken. We zijn landelijk actief, maar ook thuis in Europa. En bovendien wereldwijd vertegenwoordigd dankzij deelname aan het netwerk TAGLaw. Bij Nysingh werken circa 105 advocaten en 35 (kandidaat-)notarissen. In totaal zijn er ruim 340 mensen binnen onze organisatie werkzaam.

Zoek jij de brede expertise van een top 20 kantoor? Een kantoor waar je je verder kunt specialiseren en ontwikkelen? Dat ruimte biedt voor ondernemerschap? Waar een goede balans tussen werk en privé belangrijk is? Dan is het tijd om kennis te maken.

Op dit moment zijn wij onder meer op zoek naar een:

- **advocaat-stagiaire Intellectuele Eigendom**
- **advocaat-stagiaire Overheidspraktijk**
- **advocaat-stagiaire en advocaat-medewerker (Europees) mededingings- en aanbestedingsrecht**
- **advocaat-medewerker en advocaat-stagiaire Huurrecht**
- **advocaat-medewerker Ondernemingsrecht**

Kijk voor meer informatie over de openstaande vacatures op www.werkenbijnysingh.nl

nysingh
advocaten-notarissen

ONDERNEMINGSRECHT
ARBEIDSRECHT

VESTIUS
a d v o c a t e n

Vestius Advocaten
Amsterdam

zoekt

échte advocaten

www.vestius.com

KORTMAN ADVOCATEN

Kortman Advocaten is een kantoor van 9 advocaten. Wij voeren een algemene praktijk met de nadruk op verschillende specifieke rechtsgebieden, waaronder arbeidsrecht, sociale zekerheid, huurrecht/onroerend goed, vreemdelingen- en vluchtelingenrecht, personen- en familierecht en ondernemingsrecht.

Wij zoeken gedreven, enthousiaste en betrokken
advocaten
(stagiaires/medewerkers)

Inlichtingen en sollicitaties bij Mr H.P.J. van der Eerden, Postbus 85966, 2508 CR 's-Gravenhage, telefoon 070 3024030.

Kortman Advocaten
Raamweg 3, 's-Gravenhage

Van Appia & Van der Lee

ADVOCATEN

Wij zoeken voor de sectie vreemdelingenrecht

Een advocaat/advocaat-stagiaire:

Van Appia & Van der Lee Advocaten is een Amsterdams kantoor, waar thans zes advocaten zijn gehuisvest. Wij leggen ons met name toe op het straf- en vreemdelingenrecht.

Onze sectie vreemdelingrecht is aan uitbreiding toe. Van de kandidaat wordt werklust en goede studieresultaten verwacht. Een afgeronde/gevorderde stage en/of relevante werkervaring strekt tot de aanbeveling.

Reacties naar: Van Appia & Van der Lee Advocaten
t.a.v. mr. drs. O.O. van der Lee
Overtoom 323
1054 JL Amsterdam

Bouwen aan je toekomst

Dat is wijsheid

Nieuwsgierig?
Ambitieuze vastgoed advocaten
kijken op www.datiswijsheid.nl

Member of IUROPE

**VANIERSEL
LUCHTMAN
ADVOCATEN**

B O R S B O O M & H A M M
a d v o c a t e n

Borsboom & Hamm is een advocatenkantoor met vestigingen in Rotterdam, Dordrecht en Barendrecht. Het kantoor voert een ondernemingsgerichte praktijk.

Voor onze vestiging te Rotterdam zoeken wij:

**ADVOCAAT-MEDEWERKERS / ADVOCAAT-STAGIAIRES (m/v)
STRAFRECHT**

Inlichtingen kunt u verkrijgen bij Mr. F.G.L. van Ardenne (tel.: 010 - 2012939)
Schriftelijke reacties kunt u richten aan: Borsboom & Hamm N.V., t.a.v. Mw. A. Jöner, Postbus 635,
3300 AP Dordrecht, e-mail: alma.joner@borsboomhamm.nl.

www.borsboomhamm.nl

Mr P.A.L.C. Lamme

ADVOCaat • PROCUREUR • BELASTINGADVISEUR

In verband met verhuizing per 1 januari 2009
van de bestaande praktijk naar een nieuw
kantoorpand in Zoetermeer

ben ik op zoek

naar enthousiaste collega-advocaten om met mij
per 1 januari 2009 onder een nieuwe naam, in een
nieuw kantoorpand in de nieuwe wijk Oosterheem
te Zoetermeer, en op basis van kostendeling,
gezamenlijk de advocatenpraktijk uit te oefenen.

Inlichtingen kunt u inwinnen bij mr. P.A.L.C. Lamme,
telefoon 079 - 331 33 55 of per e-mail:
palclamme@lammeadvocaten.nl

CUSTOS

NOTARIAAT & ADVOCATUUR

Custos Notariaat & Advocatuur te Waalre
is ter versterking van haar team op zoek naar een:

KANDIDAAT-NOTARIS (M/V)

met waarnemingsbevoegdheid, gedegen
vakkennis, collegialiteit en een cliëntgerichte
instelling voor een fulltime dienstverband.

ADVOCAAT-MEDEWERKER (M/V)

met gedegen vakkennis, een praktische kijk
op het recht, collegialiteit en een cliëntgerichte
instelling voor een fulltime dienstverband.

Wij bieden: veel en uitdagend werk in een ge-
varieerde praktijk en een prettige werksfeer.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt
door mr. M.Ph.A. Senders, telefoonnummer:
040 - 2679992.

Uw schriftelijke reactie met curriculum vitae
gelieve te zenden aan:

Custos Notariaat & Advocatuur
Postbus 71, 5580 AB Waalre

Wees eigentijds

Wegens de sterke groei van onze praktijk, zijn wij voor onze vestigingen op zoek naar:

(gevorderd) Advocaat-stagiairs Ondernemingsrecht
(Amsterdam, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht)

Advocaat-stagiair Bank- en Effectenrecht
(Amsterdam)

Advocaat-stagiair Overheidsadvisering en Vastgoed
(Utrecht)

Advocaat-medewerkers Ondernemingsrecht
(Amsterdam, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht)

Advocaat-medewerker Bank- en Effectenrecht
(Amsterdam)

Advocaat-medewerker IE/ICT
(Utrecht)

sr. Advocaat-medewerker Arbeidsrecht/Procesrecht
(Rotterdam)

Profiel

Voor deze functies zoeken wij ondernemende juristen die een tikje eigenzinnig, eigenwijs en eigentijds zijn. Mensen die bereid zijn een stap extra te zetten, voor zichzelf, voor collega's en voor cliënten.

Ons aanbod

Holland Van Gijzen biedt een dynamische baan in een prettige en collegiale sfeer. Onze arbeidsvoorwaarden zijn uitstekend. Daarnaast bieden wij een breed pakket aan opleidingen.

Belangstelling?

Stuur of mail dan je sollicitatie (met cv) naar Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen, afdeling Human Resources t.a.v. Eva Verhoef, Postbus 7925, 1008 AC Amsterdam of mail je sollicitatie naar recruitment@hollandlaw.nl.

Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen heeft een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs.

Krans & van Hilten Advocaten

Krans & van Hilten Advocaten is een middelgroot advocatenkantoor in het centrum van Den Haag. Het kantoor bestaat dit jaar 20 jaar en er werken op dit moment 17 advocaten. Het kantoor is enerzijds groot genoeg om gespecialiseerd te werken en anderzijds klein genoeg om individuele dienstverlening te bieden.

De praktijk van Krans & van Hilten Advocaten is gevarieerd. Speerpunten van het kantoor zijn familierecht, vastgoed in brede zin, arbeidsrecht en letselschade. Mediation en arbitrage vormen belangrijke onderdelen van de praktijk. Het kantoor is commercieel, met aandacht voor de maatschappelijke rol van de advocaat. Cliënten zijn particulieren, ondernemingen en instellingen.

Werken bij Krans & van Hilten Advocaten betekent werken in een plezierige en informele omgeving met ruimte voor andere activiteiten binnen en buiten kantoor en een goede balans tussen werken en vrije tijd. Voor zowel medewerkers als partners behoort part-time werken tot de mogelijkheden.

Ter versterking van de **arbeidsrechtpraktijk** is Krans & van Hilten Advocaten op zoek naar:

een senior-medewerker/partner en een medewerker

De senior-medewerker/partner dient in staat te zijn zijn praktijk te genereren en de arbeidsrechtpraktijk verder uit te bouwen.

De medewerker dient in staat te zijn zijn arbeidsrechtzaken zelfstandig te behandelen en een bijdrage te leveren aan de verdere uitbouw van de arbeidsrechtpraktijk.

Sollicitaties kunnen worden gericht aan mr. W. de Vries (wdevries@kransenvanhilten.nl), bij wie ook informatie kan worden verkregen.

Krans & van Hilten Advocaten

Parkstraat 30

Postbus 801

2501 CV Den Haag

telefoon: 070 – 361 70 02

telefax : 070 – 361 60 32

www.kransenvanhilten.nl

BASE

BOS • APPELMAN • SIES • VAN EIJCK

ADVOCATEN

ZOEKT MEDEWERKER /
GEVORDERDE STAGIAIRE
ARBEIDSRECHT

WWW.BASEADVOCATEN.NL

THE LITIGATION FIRM

Damsté

ADVOCATEN

Vroeg of laat.....
word je onze advocaat.

Wij zijn op zoek naar een getalenteerd

Advocaat

voor onze sectie Personen-, Familie- en Erfrecht, die ervaring heeft in het familierecht in de breedste zin van het woord.

Nadat je de beroepsopleiding hebt afgerond heb je ruime ervaring in het personen- en familierecht opgedaan. Het voltooid hebben van de specialisatie opleiding van de VFAS is een pré. Je bent een gedreven advocaat die voor onze cliënten een optimaal resultaat wilt behalen. Je beschikt over uitstekende sociale, commerciële vaardigheden en hebt een goed cijfermatig inzicht. Meedenkers over het beleid van het kantoor en kandidaten met een brede maatschappelijke belangstelling hebben bij deze vacature de voorkeur.

Herken je jezelf in dit profiel en ben je toe aan een nieuwe uitdaging? Neem dan contact met ons op:

Damsté Advocaten
t.a.v. de afdeling P & O
Postbus 125
7500 AC Enschede

Wil je meer weten? Neem dan contact op met Anne Harperink, hoofd P & O. Telefoon 053-4840000 of e-mail harperink@damste.nl

Damsté Advocaten is één van de grotere advocatenkantoren in Nederland. Door deze schaalgrootte hebben wij specialistische kennis in huis op vrijwel alle rechtsgebieden. Bovendien hebben wij een uitgebreid netwerk in de regio en veel kennis van de lokale markten. Onze cliënten zijn dus altijd verzekerd van deskundigheid.

In totaal werken er zo'n 120 enthousiaste collega's bij Damsté Advocaten, verdeeld over onze vestigingen in Almelo en Enschede.

De advocaten zijn actief in één van de 6 secties:

Arbeidsrecht, Handels- & Ondernemingsrecht, Vastgoed & Overheid, Letselschade, Personen-, Familie-, & Erfrecht, Strafrecht.

Het kantoor wordt geleid door een Algemeen Bestuur en diverse professionele staffunctionarissen.

Damsté vindt altijd een oplossing.
www.damste.nl

FORT ADVOCATEN

Ondernemingsrecht Vastgoedrecht

Fort Advocaten is een succesvol kantoor met 50 medewerkers in Amsterdam-Zuid, van wie 25 advocaten. Het kantoor is gelegen aan het sfeervolle Vondelpark. Door slagvaardig en deskundig optreden heeft Fort Advocaten een stevige reputatie opgebouwd op het gebied van ONDERNEMINGSRECHT, VASTGOEDRECHT, ARBEIDSRECHT en BESTUURSRECHT.

Bij Fort krijg je de kansen die je verdient. Een aansprekende praktijk en een boeiend opleidingsprogramma vormen het fundament voor specialisatie in één van onze rechtsgebieden. Ambitieuze doozetters vinden bij Fort Advocaten een collegiale cultuur waar ruimte is voor vakmatige ontplooiing en inbreng van eigen ondernemerschap. Kortom: een ideale basis om door te groeien.

Vastgoedrecht

Ervaren medewerker Huurrecht (m/v)

Fort Advocaten groeit gestaag. Daarom zoeken wij een ervaren advocaat-medewerker met aantoonbare passie voor het huurrecht. Een enthousiaste persoonlijkheid die het 'huurrecht bedrijfsruimte' doorgrondt, analytisch denkt en bevindingen met volle overtuiging neerzet. Je hebt de specialisatieopleiding VHA (of een opleiding op vergelijkbaar niveau) met succes afgerond.

Vastgoedrecht

Gevorderd stagiair/ beginnend medewerker Vastgoed (m/v)

Geef je carrière een impuls en kies voor een loopbaan als gevorderd stagiair/beginnend medewerker Vastgoed. Wij zoeken iemand die gedreven, direct en slagvaardig is. Natuurlijk ben je thuis in vastgoed en heb je ervaring opgedaan in een vastgoedpraktijk. Ambitieuze talenten krijgen de kans om zich snel te ontplooiën. Ervaren advocaten begeleiden je optimaal in deze zelfstandige functie.

*Voor meer informatie over beide functies, kun je contact opnemen met
Katinka Verdurmen of Pieter Twaalfhoven.*

Wil je solliciteren, schrijf dan binnen 2 weken na verschijning van deze advertentie een brief met c.v. aan Fort Advocaten, t.a.v. mevrouw E.A.L. van Laar, kantoordirecteur, Postbus 70091, 1007 KB, Amsterdam. Mailen kan ook: vanlaar@fortadvocaten.nl

HEUSSEN

in association with: Heussen Rechtsanwalts-gesellschaft mbH, with offices in:
BERLIN - FRANKFURT - MÜNCHEN - STUTT GART

Heussen is een jong en ambitieus Amsterdams advocaten- en notariskantoor met een internationale ondernemingsrecht praktijk. Voor de versterking van de praktijkgroepen Fusies & Overnames en Vennootschapsrecht is Heussen op zoek naar:

EEN ADVOCaat STAGIAIR ONDERNEMINGSRECHT & EEN ADVOCaat MEDEWERKER ONDERNEMINGSRECHT

Jouw profiel:

- Je ambieert de dynamiek van de internationale praktijk met een multidisciplinaire aanpak;
- Als (beginnend) advocaat stagiair heb je naast je academische prestaties ook bijzondere kwaliteiten op andere gebieden;
- Als advocaat medewerker heb je bovendien gedegen en kwalitatief hoogwaardige ervaring van circa vier jaar opgedaan binnen een ondernemingsrechtelijke transactiepraktijk, bij voorkeur bij een groot (internationaal) advocatenkantoor;
- Je werkt graag samen met gelijkgezinde advocaten en notarissen die het prettig vinden om in een organisatie te werken waar de lijnen kort zijn en de sfeer informeel en toegankelijk is.

Het aanbod:

Heussen is een organisatie met de voordelen van een relatief klein kantoor met een hoogwaardige, internationale praktijk. Dit garandeert een goede opleiding. Heussen hecht veel waarde aan de coaching en begeleiding van haar medewerkers. Tegelijkertijd biedt Heussen hen alle ruimte een eigen bijdrage te leveren aan de ontwikkeling tot succesvol advocaat.

VOXIUS
VOOR JURISTEN
VAST EN INTERIM

Indien de vacature jouw interesse heeft gewekt, verzoeken wij je reactie binnen twee weken te richten aan Voxius, ter attentie van de heer mr T.S. Verheij, met wie je voor informatie telefonisch contact op kunt nemen. Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

LEGAL SEARCH

VOXIUS, WERVING, SELECTIE EN

INTERIM BUREAU VOOR JURISTEN.

AL 10 JAAR SUCCESVOL ACTIEF VOOR

ADVOCATEN- EN NOTARISKANTOREN EN

TOP 100 ONDERNEMINGEN. VOXIUS

WERKT IN CONCERNVERBAND

SAMEN MET JURIDISCHE

RECRUITMENT SPECIALISTEN

IN 9 LANDEN VANUIT 17

KANTOREN. DISCRETIE IS

VANZELFSPREKEND.

OPEN SOLLICITATIES ZIJN

WELKOM.

POSTBUS 29170
3001 GD ROTTERDAM

STATIONSPLEIN 45
[GROOT HANDELSGEBOUW]
ROTTERDAM

TEL 010 - 240 06 05
FAX 010 - 240 06 07

STRAWINSKYLAAN 53
[WORLD TRADE CENTER]
AMSTERDAM

TEL 020 - 305 72 88
FAX 020 - 305 72 89

LEGAL@VOXIUS.NL
WWW.VOXIUS.NL